

Onomàstica de la Torre de l'Espanyol

SÍLVIA VEÀ VILA

I Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès 2016-2018

Institut
d'Estudis
Catalans

SECCIÓ
FILOLÒGICA

Societat d'Onomàstica

Onomàstica de la Torre de l'Espanyol

TREBALLS DE L'OFICINA D'ONOMÀSTICA, XXX

Onomàstica de la Torre de l'Espanyol

SÍLVIA VEÀ VILA

I Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès 2016-2018

Barcelona, 2020

Institut
d'Estudis
Catalans

SECCIÓ
FILOLÒGICA

Societat d'Onomàstica

Veà Vila, Sílvia, autor

Onomàstica de la Torre de l'Espanyol. — Primera edició. — (Treballs de l'Oficina d'Onomàstica ; 30)

Bibliografia. — Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès 2016-2018

ISBN 9788499655765

I. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica II. Títol

III. Col·lecció: Treballs de l'Oficina d'Onomàstica ; 30

1. Topònims — Catalunya — Torre de l'Espanyol

2. Noms de persona catalans — Catalunya — Torre de l'Espanyol

81'373.21(460.23 Rb Torre de l'Espanyol)

811.134.1'373.23(460.23 Rb Torre de l'Espanyol)

L'edició d'aquesta obra
ha estat a cura d'Albert Turull i Rubinat,
membre de l'Institut d'Estudis Catalans

L'edició d'aquesta obra ha estat possible gràcies a la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, per mitjà de la Direcció General de Política Lingüística, i de la Universitat Rovira i Virgili, per mitjà de la Fundació URV a través del Departament de Filologia Catalana

Aquesta publicació compta amb el suport de la Fundació "la Caixa"

© Sílvia Veà Vila

© 2020, Institut d'Estudis Catalans i Societat d'Onomàstica, per a aquesta edició
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: desembre de 2020

Text revisat lingüísticament per la Unitat de Correcció del Servei Editorial de l'IEC

Disseny de la coberta: Azcunce | Ventura

Fotografia de la coberta: La Torre de l'Espanyol vista des de la vall del Conde. (Autora: Maria Montané i Montané)

Compost per fotocomposició gama, s. l.

Imprès a Ediciones Gráficas Rey, SL

ISBN: 978-84-9965-576-5

Dipòsit Legal: B 22208-2020

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o d'Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

L'*Onomàstica de la Torre de l'Espanyol*, de Sílvia Veà Vila, va ser el projecte guanyador de la primera edició del Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès, atorgat l'any 2016.

El Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès és un premi d'onomàstica biennal que convoca la Universitat Rovira i Virgili, amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i que es concedeix a projectes de recerca que tinguin com a objectiu la confecció d'inventaris de noms de lloc i de persona, amb la finalitat d'estudiar i preservar l'onomàstica catalana.

La Societat d'Onomàstica i l'Institut d'Estudis Catalans, d'acord amb el conveni de col·laboració establert amb la seva Secció Filològica, són els responsables de l'edició conjunta del Premi, que, a més de contribuir a la conservació i la difusió del patrimoni onomàstic català, ret homenatge a Ramon Amigó i Anglès (Reus, 1925-2011), que va ser membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans, cofundador i vicepresident de la Societat d'Onomàstica i el principal estudiós de la toponímia catalana en l'àmbit municipal.

Taula

AGRAÏMENTS	9
INTRODUCCIÓ	11
La història de la Torre de l'Espanyol	11
El terme de la Torre de l'Espanyol	12
Dades bàsiques	12
Situació i presentació	12
Vies de comunicació	13
Altres indrets del terme	13
La població i l'economia	14
Activitat econòmica	14
La vila	15
Serveis	15
Festes	15
CONTINGUTS I CRITERIS	17
Continguts	17
Antropònims	17
Topònims	18
Criteris	19
Transcripció fonètica	19
Indexació	19
Transcripció de les entrades	20
FONTS	25
Fonts orals	25
Arxius	26
Fonts escrites	26
Abreviacions	34

LLISTA DE NOMS	39
MAPES DEL MUNICIPI	199
Partides i subpartides	201
Barrancs i valls	202
PLÀNOLS URBANS	203
Carrers i places	205
Noms de casa	206
LLISTA DELS TOPÒNIMS AGRUPATS PER GENÈRICS	215
Toponímia relativa a l'ésser humà i a la seua activitat	215
Nucli urbà	215
Edificis i construccions fora del nucli urbà	216
Camins	218
Toponímia relativa al medi físic	218
Orònims	218
Hidrònims	219
Noms de paratges, indrets i llocs del medi físic en general	220
Arbres	224
BIBLIOGRAFIA	225

Agraïments

El primer i principal agraïment és per a tu, Quimet Jornet Raduà, per haver-me obert totes les portes de la Torre, per haver fet que, amb la teua presència, amb el teu tarannà afable i entusiasta, tots els informants ens rebessin amb els braços oberts; per haver estat sempre disposat a qualsevol de les coses que et demanava i en qualsevol moment, per les excursions pel terme, per cercar —i trobar!— respostes a les meues preguntes, encara que no les recordessis o no les sabessis; per les revisions dels textos, per les puntualitzacions als mapes i plànols... Gràcies també a tu, Mercè Veà Borràs, perquè tots dos em vau obrir les portes de casa vostra.

També estic molt agraïda a la resta d'informants orals d'aquest llibre, perquè sense ells és evident que no s'hauria pogut dur a terme. I, molt especialment, a la Roser Guinau Elies, que, malauradament, no haurà pogut veure l'obra publicada. Agraïda per haver pogut gaudir de la teua rialla, les teues expressions i els teus versets, la teua vitalitat.

Gràcies al Grup dels Anjubs, per la vostra acollida i perquè la feina que feu és incalculable. I a Jordi Montané, jutge de pau, per l'accés a l'Arxiu Municipal fora d'hores.

El meu agraïment, també, al jurat del I Premi d'Investigació Ramon Amigó i Anglès, per triar el meu projecte i confiar-hi.

Gràcies al doctor Pere Navarro Gómez, per fer-me descobrir l'onomàstica.

Com sempre, i mai de manera suficient, gràcies als meus pares, que m'han transmès l'amor a la terra i el respecte per les persones.

I a la Montse, per ser-hi sempre.

Primavera d'hivern de 2020

Introducció

LA HISTÒRIA DE LA TORRE DE L'ESPANYOL

L'origen històric de la vila és lligat al castell d'Ascó (a la dreta de l'Ebre), com el de Vinebre i els antics pobles de Camposines, Gorrapte i Eixalella. L'any 1175, el rei Alfons el Cast va fer donació de l'antiga torre àrab d'Alboçalaz al cavaller Espanyol de Prades, la qual és l'origen de l'actual població. L'any 1182, la torre d'Espanyol de Prades passa a mans dels templers a partir d'una commutació de deute del rei amb aquest orde. En extingir-se l'orde del Temple, passa a domini hospitaler, l'any 1317. Enmig del pas del domini templer a l'hospitaler, hi ha uns pocs anys que el poder l'exerceix el rei Jaume II, que l'any 1313 autoritza un grup de veïns de Vinebre, que abans havien estat de la Torre de l'Espanyol, per a tornar-hi i repoblar-la. Serrano Daura (1997) explica que probablement a causa de les enemistats entre la Baronia d'Entença i l'orde dels templers (arran de les quals els Entença van arrasar la vila de Vinebre, reconstruïda més tard en un indret diferent de l'original, i van destruir totalment el lloc de Gorrapte), la Torre de l'Espanyol va quedar despoblada per algun atac o per la por d'aquests atacs, ja que la vila era en un lloc de difícil protecció per part dels templers, i els seus habitants devien desplaçar-se a llocs més segurs, com Vinebre mateix. És així que, en tornar la seguretat, els antics pobladors de la Torre van demanar a Jaume II de poder tornar a casa seua.

Una data destacable per a la població és la del 2 de maig de 1517, ja que la vila rep, de mans del comanador d'Ascó, fra Martí de la Nuça, uns privilegis i capítols de Costums, fet que denota una maduresa econòmica, social i política d'aquesta comunitat.

En el moment de l'arribada dels Borbons no es té notícia de què succeeix amb la Comanda d'Ascó, però se sap que, ja el 1708, amb la derrota d'Almansa,

la Baronia d'Entença, la Castellania d'Amposta i Tortosa cauen en poder borbònic i passen a dependre, administrativament i temporal fins a la conquesta de Barcelona, del Regne de València.

Finalment, en el bienni 1836-1837, amb la desamortització, desapareix el domini de l'orde de l'Hospital sobre la Torre de l'Espanyol i les altres poblacions de la rodalia.¹

EL TERME DE LA TORRE DE L'ESPANYOL

Dades bàsiques

Municipi de la comarca de la Ribera d'Ebre

Població: 634 habitants l'any 2017

Extensió: 27,90 km²

Altitud: 164 metres

Longitud (°): 0,626786

Latitud (°): 41,192753

Gentilici: de la Torre, torredà, -ana

Situació i presentació

Comarca de la Ribera d'Ebre.

1. Per a més informació, vegeu Serrano (1997).

La Torre de l'Espanyol és un dels catorze municipis de la comarca de la Ribera d'Ebre. Està situat a la part septentrional, a l'esquerra de l'Ebre. Limita al NE amb Cabassers, al SE amb la Figuera i el Molar, al S amb Garcia i a l'O i al NO amb Vinebre. Geogràficament, a la part més occidental el terreny és planer, però la resta, especialment al SE, és força accidentada pels vessants septentrionals de la serra del Tormo, la carena de la qual fa de divisòria amb el municipi de Garcia. A la part de tramuntana (i del NO) el terme és accidentat per la serra del Rovelló, que va davallant en alçada conforme s'acosta a l'Ebre. El municipi és drenat pel Barranc o barranc de la Torre, tributari de l'Ebre, que rep diversos barrancs i rierols.²

Vies de comunicació

El terme és travessat de nord-est a sud-oest per una carretera local (T-714) que mena a Vinebre, on enllaça amb la C-12, l'eix de l'Ebre, que ve d'Amposta seguint el traçat de l'Ebre i es dirigeix a terres lleidatanes. A l'extrem de llevant del terme, la carretera T-714 es bifurca, a l'altura del coll de la Torre, en altres carreteres vers els pobles prioratins.

Altres indrets del terme

A la part meridional del terme, davall de la serra del Tormo, hi ha una capella dedicada a sant Antoni de Pàdua. Era una capella privada, del comte de la Torre de l'Espanyol, edificada el 1860 a partir d'una promesa. Explica la veu popular que, en una de les guerres carlines, un antecessor del comte es va amagar a l'indret i va prometre que si se salvava hi edificaria una ermita. Tot l'indret constituïa una gran finca del comte de la Torre i, antigament, en la data de sant Antoni de Pàdua, la gent que hi anava rebia dos galetes obsequi del comte. Actualment, l'antiga finca és dividida en parcelles de diferents propietaris i, a l'ermita, s'hi fa un aplec popular el Dilluns de Pasqua i un dinar de germanor.

La font de n'Horta està situada a 1 quilòmetre a ponent del poble, al marge del sud de la carretera. Hi ha una bassa d'època romana gairebé quadrada (11,30 metres de llargada per 10,50 metres d'amplada i 4 metres de fondària), que va ser reformada el 1965. En fer les obres hi aparegueren una gran quantitat de ceràmiques, monedes antigues i objectes metàl·lics, la majoria eines agrícoles. El conjunt de ceràmiques i de monedes és molt homogeni i va des del segle I aC fins al temps de Marc Aureli, al segle II dC. Actualment, s'hi conserven uns rentadors que s'han

2. Dades parcialment extretes de la Gran enciclopèdia catalana (enciclopedia.cat/ec-gec-0066682.xml).

protegit recentment amb una teulada de fusta, en els quals es pot diferenciar la bassa principal i la bassa per a regar; malauradament no es conserva la bassa dedicada a rentar la roba dels malalts. L'aigua que brolla d'aquesta font té una temperatura de 21 °C, motiu pel qual podria ser considerada termal.

La font del Torrent es troba a la sortida de la població, condicionada amb taules i ombra. També és d'origen romà.

LA POBLACIÓ I L'ECONOMIA

En l'acte de reconeixement senyorial de l'orde de l'Hospital, el 10 d'abril de 1348, hi foren presents els caps de família de la vila, 14 persones comptant el batlle. El fogatge de 1359 registrà 8 focs. Després d'aquesta davallada, el nombre d'habitants anirà creixent progressivament: el fogatge de 1496 recull 21 caps de casa i un rector; el de 1553 en recull 35; el 1718 hi havia 253 habitants; el 1787 n'hi havia 375, el 1860 havien augmentat fins a 1.248 i el màxim demogràfic s'assolí el 1900, amb 1.527 habitants. A partir d'aleshores la població començà a patir una tendència decreixent que ha provocat l'envelliment progressiu de la població. El 1936 hi havia 1.269 habitants, el 1950 n'eren 948, el 1970 n'hi havia 876, el 1981 n'eren 856, i el 1999 arribaren a 665 habitants. El 2005, però, el municipi experimentà un creixement demogràfic fins a assolir els 740 habitants. La darrera dada és de 2017, any en què l'Idescat comptabilitza 634 habitants, el 17,66 % dels quals són d'origen estranger.

El 96,15 % de la població entén el català i el 75 % el sap parlar; el 78,99 % el sap llegir i el 54,73 % el sap escriure.³

Activitat econòmica

La seua activitat econòmica té una forta base agrària, per bé que és el sector serveis el que predomina. L'activitat agrària es desenvolupa en 887 hectàrees de terres llaurades i 52 de pastura permanent. El tipus de conreu predominant és l'olivera (453 hectàrees), seguit dels fruiters (388 hectàrees), els herbacis (31 hectàrees) i la vinya (15 hectàrees). Disposa de 95 explotacions agràries sense ramaderia i 9 amb ramaderia. Els caps de bestiar són, predominantment, aviram (164.000), seguit de porcins (5.049) i ovins (399).⁴

3. Dades extretes de l'Idescat (<www.idescat.cat>).

4. Dades extretes de l'Idescat (<www.idescat.cat>).

LA VILA

Els carrers són estrets i costeruts, i hi destaca l'antic nucli urbà, disposat al voltant de l'església parroquial, als carrers Major, de la Costa, del Trullet, de l'Era, del Torrent i de Baix, que són carrers de poca amplada, formats per cases entre mitgeres, en general, de planta baixa, dos pisos i golfes, amb coberta de doble vessant. A aquest nucli antic s'hi accedia pel perxe de ca Borràs, al carrer de Catalunya. Cal esmentar que hi ha molts edificis datats el darrer terç del segle XVIII, però també n'hi ha de més antics, com denota la dovella clau d'una portalada del carrer del Trullet, datada l'any 1576.

L'església parroquial és dedicada a sant Jaume. La portada és de 1787, any en què s'acabà de construir el temple. La construcció és de tradició barroca i la portada té elements rococó i és presidida per una imatge de sant Jaume emmarcada per un arc de mig punt i flanquejada per dos columnes corínties.

Altres elements arquitectònics destacables són l'esmentat perxe de ca Borràs, al carrer de Catalunya, que era l'entrada a la vila en direcció a la plaça Principal; i la casa del Comte, casa pairal de l'antic comte de la Torre de l'Espanyol, Rafael de Montagut i Ravanals, d'estructura senzilla, amb cotxeres i celler, i grans sales i habitacions. El títol del comtat fou concedit l'any 1833 a Josep de Montagut i de Salvador, procurador i diputat a Corts per Tortosa.

Serveis

La vila disposa de biblioteca municipal, casal d'avis i piscines municipals, a més de consultori mèdic, farmàcia i telecentre.

Festes

La festa major se celebra a l'estiu, per Sant Jaume (25 de juliol), però també es fa festa grossa a l'hivern, per Sant Antoni Abat (17 de gener), amb la típica foguera al mig de la plaça de la Pau. A més, cal tenir en compte l'aplec popular a l'ermita de Sant Antoni de Pàdua, el Dilluns de Pasqua. També té tradició a la vila l'aplec de la sardana, la fira Tastafruit, dedicada a la promoció dels productes locals: fruita dolça, olis, formatges, vins, embotits i rebosteria, i s'hi comença a establir amb força la cursa de bicicleta tot terreny anomenada Transrabosenca.

Continguts i criteris

Aquesta publicació conté l'inventari de noms de lloc i de persona, això és topònims i antropònims, lligats al terme municipal de la Torre de l'Espanyol, aplegats de fonts orals i de fonts escrites (del segle XII al segle XX). S'hi inclou la transcripció fonètica de les entrades vives en l'actualitat, les descripcions dels llocs i els testimonis escrits que s'han localitzat.

CONTINGUTS

Antropònims

En aquest apartat s'han aplegat els cognoms —de vegades, també els prenomes, si és que no hi havia pas cognom—, els àlies i els noms de les cases. Aquests darrers s'han obtingut de fonts orals i duen com a informació el nom del carrer on se situen i la transcripció fonètica; la ubicació exacta de cada casa es pot consultar al mapa «Plànols urbans. Noms de casa», on es presenta el nucli urbà fragmentat per zones, a partir d'un mapa senzill, i a les quals s'ha afegit una numeració de les cases, els noms dels carrers i una llegenda interpretativa d'aquesta numeració. A més dels noms de les cases, en alguns casos, també s'han inclòs indicacions d'equipaments, corrals i altres dades que poden ser interessants com a referents.

Quant a cognoms i noms, s'ha recollit una mostra d'antropònims referits a la població de la Torre de l'Espanyol, dels documents mencionats en l'apartat «Fonts escrites», que, cronològicament, abracen des de l'any 1175 fins a mitjan segle XX. En aquesta mostra s'han citat les referències més antigues cronològicament, i una mostra de cada segle en què se n'han recollit els testimonis escrits; tanmateix, si s'ha trobat més d'una forma escrita diferent dins del mateix segle, també s'hi ha inclòs. Esporàdicament, s'hi ha afegit alguna altra informació que s'ha

considerat rellevant, com ara si el cognom ha esdevingut nom de casa, si existeixen topònims que incloguin aquest nom, si hi ha algun personatge destacable que l'hagi portat o si és viu en l'actualitat a la vila.

Cal tindre en compte que les entrades només recullen els cognoms trobats en primer lloc, en cap cas s'ha fet una entrada per als segons cognoms.

A més dels cognoms, consten com a entrada els àlies o renoms. L'entrada per àlies conté la referència del nom sencer de l'individu, si n'hi ha, i la referència de la font escrita, com es pot observar en l'exemple següent:

Fossar

«Juan Jornet llamado Fosa» (Capb. 1787, 369r).

«Joseph Antoni Jornet fosa» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 7r).

Àlies que apareix al segle XVIII i al segle XIX.

Partint del fet que les fonts escrites d'on s'han extret els cognoms que s'han treballat són fonts directament lligades al nucli de població de la Torre de l'Espanyol, es reconeix, en principi, com a torredà o torredana qualsevol individu que hi aparegui, tret d'unes excepcions que se citen tot seguit:

- El nom d'algun personatge quan específicament s'afirma que és habitant d'un altre indret.
- El nom del comanador d'Ascó del moment històric corresponent.
- Els noms dels diversos notaris.

Topònims

Quant a topònims, en primer lloc, s'han recollit de fonts orals i, després, s'ha complementat la informació amb les fonts escrites descrites en l'apartat corresponent, les quals abracen un període cronològic que va des de 1175 fins a mitjan segle XX.

Les entrades respecten la forma oral recollida en espera de l'estudi filològic corresponent que es faci en un futur. Per exemple, *les Raureres* sembla que hauria tenir el seu origen en el mot *roureda*, però, com que no s'ha localitzat cap testimoni escrit que ho avaluï, s'ha respectat la forma facilitada per les fonts orals. Altrament, en el cas que els testimonis escrits avalin un canvi de grafia, s'han fet dos entrades —s'ha considerat la principal l'oral— i s'ha comentat el fet dins de l'entrada principal, per exemple: *la Compallàs* i *la Coma d'en Pallars*.

I a les entrades de l'inventari s'hi ha reproduït una mostra dels testimonis escrits de manera que hi constés, si més no, un exemple per segle. Tanmateix, de vegades, en un mateix segle, es recullen testimonis dels topònims amb grafies di-

verses; en aquests casos s'hi han reproduït mostres de totes les grafies diferents. A més, en el cas dels topònims no urbans, sota l'entrada, s'hi ha inclòs el tipus d'accident geogràfic de què es tracta i s'hi ha descrit una situació geogràfica aproximada. Pel que fa als noms del nucli urbà, també s'hi ha afegit la transcripció fonètica quan ha estat possible, seguida d'una breu localització.

CRITERIS

Transcripció fonètica

S'ha mirat que cada entrada recollida de manera oral inclogui la seua transcripció fonètica seguint l'alfabet fonètic internacional (AFI); així, es podrà observar que la parla de la Torre de l'Espanyol correspon al català nord-occidental de la part nord de la comarca de la Ribera d'Ebre.

Per tal de facilitar-ne la lectura, s'ha segmentat la tira fònica tal com es fa en les publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans «Treballs de l'Oficina d'Onomàstica». El criteri general és separar els mots independents, per exemple: [ʦoz aβeʎe'rets], tret que hi hagi un cas d'elisió vocàlica per fonètica sintàctica, per exemple: [ʦa 'sɛratʦ awβe'ʎons]. En cas que l'elisió es produeixi entre sons consonàntics, tampoc no s'ha separat si això implicava deixar un mot escapçat sense significat, per exemple: [ʦɛraw'reres].

En els casos de contraccions de preposicions i articles en contacte amb mots començats per vocal, el so consonàntic de la contracció s'ha ajuntat al vocàlic següent, per exemple [ʦaβeʎe'red de ʦa'mɛʎia].

Els sons geminats i allargats s'han resolt repetint el símbol. Així, [ʦaβeʎe'red de ʦa mo'rena].

Si les fonts de les entrades només han estat escrites, lògicament, no s'hi ha posat cap transcripció. Com a conseqüència d'això, per exemple, s'observarà que tots els noms de cases —dades que provenen de fonts orals— tenen transcripció fonètica. I que, per exemple, en la resta de topònims i antropònims —provinents tant de font oral com escrita— n'hi haurà uns que en tindran —provinents de font oral, o d'oral i escrita a la vegada— i d'altres que no —els provinents exclusivament de font escrita. Així, pel que fa als cognoms, s'han transcrit els que encara avui són vius a la vila.

La tipografia utilitzada per a les transcripcions fonètiques ha estat la font Ipa-samd Uclphon1 SIL DoulosL.

Indexació

El criteri d'indexació és el mateix que utilitza l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans, recollit en el document «Criteris per a la redacció i la publicació de reculls de toponímia».

Per tant, ha estat el sistema discontinu, amb les particularitats que es descriuen a continuació. Els mots s'han ordenat alfabèticament prescindint, en principi, de la part genèrica del topònim i de les partícules (articles, preposicions i conjuncions) que hi hagi davant de la part concreta. En segon terme, i en cas de coincidència, s'ha ordenat tenint en compte el primer mot significatiu de la part genèrica. I, en darrer lloc, tenint en compte les partícules.

En el cas que la part concreta només estigui precedida per l'article definit, s'ha situat al capdavant dels noms de lloc que porten qualsevol altra partícula.

Si hi ha un genèric i un concret amb la mateixa grafia, s'ha posat en primer lloc el genèric. Per exemple:

Prat, lo, o los Prats
 Prat, lo barranc del
 Prat d'Abella, lo
 Prat de ca l'Aleu, lo
 Prats, lo camí dels
 Prats, la vall dels

S'ha ofert una referència per als noms comuns més freqüents. Així:

carrer

V. Baix, Balmes, Bonavista, Cabassers, Camí de Sant Antoni, Catalunya, Cementiri, Cervantes, Costa, Dalt*, Era, Forn, Fortuny, Horta, n'Horta, Joan Maragall, Llibertat, Major, Margalef, Montsant, Nial*, Nou, Nou de Baix, Nou de Dalt, Plaça*, Portal, Porxo, Protectorado de la Paz*, Sant Galderic, Santa Maria*, Tormo, Torrent, Trullet, Vall, Verdaguer.*

Transcripció de les entrades

Les entrades estan destacades en negreta i n'hi ha una per a cada concepte. Així, si en algun cas coincideixen cognoms, prenomes i/o àlies, topònims, etc., se'ls ha donat entrades diferenciades amb una xifra en superíndex. Per exemple:

Sant Antoni¹

V. Camí de Sant Antoni.

Sant Antoni²

[sant an'toni]

Ermita dedicada a sant Antoni de Pàdua. Construïda el 1860 arran d'una promesa feta per un avantpassat del comte de la Torre. A la guerra carlina, aquest avantpassat es va refugiar en aquests terrenys i va fer prometença que

si se salvava hi faria edificar una ermita. La va dedicar a sant Antoni de Pàdua, i el dia d'aquesta onomàstica els senyors donaven dos galetes als convidats que hi anaven.

Sant Antoni³

[sant an'toni]

Partida de terra que envolta l'ermita del mateix nom. Antigament, tot el terreny era propietat del comte de la Torre, però avui té diferents propietaris.

«*San Antonio*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

O bé:

Boverol¹

«Josep Boverol» (Serr., 1797).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Boverol²

«Josep Montané, lo Boverol» (Serr., 1805).

Àlies.

Si un mateix topònim es coneix per la seua versió singular i també per la plural, l'entrada les recull les dos, per exemple:

Prat, lo, o los Prats

[to 'prat] o [tos 'prats]

Partida de terra situada a l'est de la població, a cinc-cents metres. Limita al nord amb la partida de les Canals, al sud i a l'est amb la de les Aubagues, i a l'oest amb les Pixeres i la punta de la Cogulla. És dins d'una vall amb el solà i l'obac costeruts i abancalats. El terreny és argilós i pedregós. Està força abandonada, per bé que encara hi romanen força pous i mines. El conreu que hi ha és d'ametllers i olivers.

«Item, faze el matex por hun otro torz de tierra que a *al Prat* et afuenta con el dito Anthoni Jover de huna part et de la segunda con Johan de Sessa e de la tercera e quarta part con sierra» (RCA 1416, 49r).

«...hun tros de terra campa situat en lo dit terme de la Torre en la partida nomenada *lo Prat* afronta ab Pere Loís y ab dit confessant y ab la muntanya de la Mola» (Capb. 1558, 17r).

«...una pieza de tierra campa, cita en el termino de la referida villa de la Torre del Español, en la partida llamada *lo Prat*, que linda con los herederos de Juan Escoda, con D. Josef de Montagut y con la montaña de la Mola, a censo annuo de un dinero pagador el dia de Navidad» (Capb. 1787, 360v).

«...al tercero, esto es, a Maria, la madre le deja la finca rústica de este término municipal denominada *Prat*, compuesta de almendros, olivos y bosque, lindante al norte con el camino de la Figuera» (JPTE 3, 1939).

Tanmateix, si un mateix topònim es coneix per dos noms diferents, s'han fet dos entrades, i a l'interior de cadascuna s'hi dona notícia de l'altra, per exemple:

Pedregal, lo

[ʎo peðre'ɣat]

Partida molt propera a la vila. Està situada pujant per la carretera que ve de Vinebre, a l'alçada de la cruïlla per entrar a la Torre de l'Espanyol, a mà dreta. El sòl no és pas pedregós, és tot panal. També és anomenada *lo Sequer*.

Sequer, lo

[ʎo se'ke]

Partida molt propera a la vila. Està situada pujant per la carretera que ve de Vinebre, a l'alçada de la cruïlla per entrar a la Torre de l'Espanyol, a mà dreta. S'hi deixava assecar el raïm per a fer vimblanc. També és anomenada *lo Pedregal*.

A l'hora de determinar la transcripció de les entrades s'ha mirat de respectar la pronúncia de la font oral i, si només hi havia font escrita, s'han respectat, en primer lloc, les característiques dialectals de la zona i, en segon lloc, aquella que coincidia amb les fonts escrites.

Les entrades dels topònims inclouen l'article definit corresponent, tret que el topònim sigui exclusivament de font escrita i l'apunt no el reculli, per exemple:

Mischideles, coll de*

«Sicut termini natur ab oriente *ad collum quod vocatur de Mischideles*, a meridie et a circio, de serra ad serram sicuti aquae discurrunt a ponenti in illo torrente qui est inter flumen Iberi et ipsam turrem» (Don. 1175).

Coll que indicava un dels límits del territori de la torre d'Alboçalaz, en el moment de la donació d'Alfons I al cavaller Espanyol de Prades.

Si les entrades corresponen a un topònim antic que no ha arribat fins als nostres dies més que per font escrita, s'ha marcat amb un asterisc, per exemple: *Campàs, lo coll del**.

Quant a les entrades principals dels antropònims, si tenen reminiscències forasteres, s'han adaptat a la grafia catalana, per exemple, *ca la Pequenyita, cal Pequenyó*.

Les entrades dels cognoms, sempre que ha estat possible, són les corresponents a la forma que podíem considerar normativa, estàndard, per bé que a l'interior de l'entrada s'hi citen totes les formes en què s'han trobat. Per exemple, l'entrada per al cognom serà *Ferrer*, i dins de l'entrada estan transcrits totes les formes que s'han recollit a les fonts escrites, per tant, amb variants ortogràfiques (*Ferré, Ferre, Ferrer*). En aquest sentit, s'han agrupat sota un mateix cognom formes com les següents:

- Formes accentuades o no accentuades: *Domènech i Domenech*.
- Formes amb accents de diferent grau d'obertura: *Borràs i Borrás*.
- Formes oxítones acabades en *r* muda o en vocal, accentuada o no: *Ferrer, Ferré i Ferre, Oliver i Olivé*.
- Vacil·lacions entre *ss, s, c i ç*: *Sabater i Çabatera, Cedó i Sedó, Macip i Masip*.
- Vacil·lacions entre *i i y*: *Maimó i Maymó, Peirona i Peyrona*.
- Vacil·lacions entre *e i i*: *Domenech i Domenic, Estevill i Estivill*.
- Vacil·lacions entre *o i u*: *Jover i Juver, Muntaner, Montaner i Montané*.
- Vacil·lacions entre *l i ll*: *Vila i Villa, Cavaller i Qavalera, Cerveló i Cervelló*.
- Vacil·lacions amb *h* i sense: *Montagut i Monthagut, Bonamic i Bonamich*.
- Vacil·lacions entre *g i gu*: *Guarssia i Garcia*.
- Vacil·lacions entre *j i g*: *Gornet i Jornet, Jardí i Gardí*.
- Vacil·lacions entre *ny i yn*: *Espaynol i Espanyol*.
- Ortografia aragonesitzant: *Cerdan i Cerdà*.
- La variació morfològica tampoc no és un criteri de diferenciació; per tant, hem agrupat cognoms del tipus: *Sabater i Çabatera*.

També cal dir que s'ha normalitzat el topònim *Cabassers* segons la forma acceptada per l'Institut d'Estudis Catalans i s'ha bandejat la forma anterior *Cabacés*.

Fonts

FONTS ORALS

Seguidament, es presenten les persones que han actuat com a informants en aquest treball.

— Ricardo Aleu Jornet. Pagès. Va ser regidor i alcalde. En total va ser a la Casa de la Vila dotze anys, cinc en dictadura. Nascut a Margalef, el 29 d'agost de 1932, va anar a viure a la Torre de l'Espanyol l'any 1955.

— Salvador Artal Estivill. Caçador, granger, pagès i repartidor de carn. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 26 de juny de 1949.

— Daniel Borràs Jornet. Pagès. Nascut a Évreux (França) el 1949.

— Josep Gil Jornet. Pagès i treballador de l'Ajuntament. Nascut a la Torre de l'Espanyol l'any 1944.

— Roser Guinau Elies. Pagesa i conserge del bar de la Societat. Nascuda a la Torre de l'Espanyol el 6 de gener de 1931.

— Rafel Jornet Estivill (Rafel del Peó). Pagès circumstancial, manobre, treballador de la central nuclear, etc. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 9 de desembre de 1954.

— Quimet Jornet Raduà. Conductor de camions i pagès. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 8 de febrer de 1952.

— Jordi Montané Jornet. Botiguer, pagès i secretari. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 8 de desembre de 1928.

— Maria Montané Montané. Mestra. Nascuda a la Torre de l'Espanyol el 13 de gener de 1959.

— Àngel Perelló Borràs. Paleta i caçador. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 3 de juny de 1939.

— Jordi Serra Rocamora (*lo pastisser de Baix*). Pagès i forner. Nascut a la Torre de l'Espanyol el 14 d'agost de 1923.

— Mercè Veà Borràs. Mestressa de casa. Nascuda a la Torre de l'Espanyol el 30 d'abril de 1958. Fa trenta-cinc anys que viu a Móra d'Ebre.

ARXIUS

Els arxius que s'han consultat són:

ACRE	Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre
AHN	Arxiu Històric Nacional (Madrid)
AJPTE	Arxiu del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol

FONTS ESCRITES

Tot seguit, es presenta la descripció dels documents escrits treballats en aquesta publicació, ordenats per ordre cronològic.

Segle XII

— Donació de la Torre d'Alboçalaz, en terme d'Ascó, per Alfons I, rei, a Espanyol de Prades i als seus.

Arxiu de la Corona d'Aragó (Barcelona). Pergamins d'Alfons I, núm. 166. Gener de 1175. Extret de SERRANO DAURA, Josep (1997). *La Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre): Història, règim senyorial i aspectes del seu antic dret local, en particular les Costums de 1517*. 2a ed. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV.

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Don. 1175.

Segle XIII

— Relació de veïns amb càrrecs municipals.

Extret de SERRANO DAURA, Josep (1997). *La Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre): Història, règim senyorial i aspectes del seu antic dret local, en particular les Costums de 1517*. 2a ed. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Serrano ofereix, a l'annex I de la seua publicació, una relació de veïns de la Torre de l'Espanyol que han ocupat càrrecs municipals, des del segle XIII fins al segle XIX, extreta de documents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó Reial Audiència (vol. 184, 254, 256, 258 a 262, 517 a 529, 943, 971, 1234 a 1253 i 1436 a 1451).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Serr., any.

Segle XIV

— Monedatges de les comandes hospitalàries d'Ascó, Horta i Miravet, del segle XIV.

Extret d'ORTEGA PÉREZ, Pascual (1997). *Monedajes de las encomiendas hospitalarias de Ascó, Horta y Miravet (siglo XIV)*. Saragossa: Anubar. S'hi transcriuen tres monedatges que es van percebre al segle XIV en aquestes comandes. Aquests impostos es cobraven cada set anys, i els que ens ocupen són datats l'any 1329 (data que infereix l'editor).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Mon. 1329.

— Prestació d'homenatge que l'orde de sant Joan va exigir als seus vassalls el 1349.

Aquest document inclou la relació nominal dels prestataris de l'homenatge. Per a aquesta investigació hem consultat les dades que sobre aquest document dona Pascual Ortega Pérez (2006).

Segle XV

— «Rentas del Castellán de Amposta (Orden del Hospital) en las encomiendas de Ascó, Caspe y Miravet a principios del s. XV.»

Extret d'un article d'ORTEGA PÉREZ, Pascual, a *Miscel·lània de textos medievals*, 8. Barcelona: CSIC, 1996. Es tracta de la transcripció del document que es conserva a l'AHN, «Órdenes Militares, códigos núm. 678-B», el qual té 81 folis escrits per ambdós cares i està datat a finals de novembre de 1416.

Aquest document, segons Ortega, deu ser la primera relació que existeix dels drets i les rendes feudals que afectaven les comandes d'Ascó i Casp, i no és ben bé un capbreu, sinó un registre de rendes (Ortega, 1996, p. 283-284). El castellà d'Amposta d'aquell moment era Gonçalvo de Funes, i les rendes estan organitzades per llocs i per conceptes. Sovint, les rendes de la Torre de l'Espanyol estan barrejades amb rendes d'Ascó i de Vinebre.

La llengua del document és l'aragonès. L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és RCA 1416.

— Fogatge de 1496.

Extret de CASTELLVELL, Ventura; FUCHO, Felip; VINAIXA, Ramon (1994). *Un cens del segle XV: Els habitants de la Batllia de Miravet i les comandes d'Ascó, Horta i Vilalba segons el maridatge de 1492*. Tarragona: Impremta Virgili, 1994.

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Fog. 1496.

Segle XVI

— Fogatge de 1553.

Es tracta de l'edició del fogatge de 1553 que feu Josep Iglésies: IGLÉSIES FORT, Josep (1979-1981): *El fogatge de 1553: Estudi i transcripció*. Barcelona: Rafael Dalmau.

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Fog. 1553.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1558.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1558, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1751 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1558.

Segle XVII

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1607.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1607, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1752 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1607.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1639.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1639, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1754 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1639.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1661.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1661, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1755 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1661.

— Acte de venda entre Miquel Jornet, de la Torre de l'Espanyol, i Ramon Domènech d'una heretat situada a la partida Eixalella de la vila d'Ascó.

Any 1661. És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-220, 1661.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1689.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1689, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1756 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1689.

Segle XVIII

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol dels anys 1708 i 1709.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat els anys 1708 i 1709, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1757 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1708.

— Acte de venda a carta de gràcia entre Josep Macip i Paulina Ferrer, cònjuges de la Torre de l'Espanyol, i Joan Domènech, de Vinebre, d'una peça de terra a la partida coneguda com les Turmedes de la Torre de l'Espanyol 1731.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-255, 1731.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1734.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1734, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1758 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1734.

— Acte de venda per a lluir un censal entre Gabriel Nicolau i Jaume Ramon Rocamora, de la Torre de l'Espanyol, i Joan Domènech, de Vinebre. Any 1738.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-257, 1738.

— Acte de venda a carta de gràcia entre Miquel Montané d'Ascó i Joan Domènech, de Vinebre, d'una peça de terra situada a la partida coneguda com lo Cap d'en Cogul de la Torre de l'Espanyol. Any 1748.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-258, 1748.

— Acte de venda de Josep i Andreu Jornet, pare i fill, de la Torre de l'Espanyol, a Joan Domènech, de Vinebre, d'una peça de terra situada a la partida lo Solà. Any 1754.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-259, 1754.

— Còpia de la concessió atorgada a Josep Montagut per a l'ús de l'aigua de la font de les Piques. Any 1758.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-494, 1758.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1761.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1761, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1759 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1761.

— Relació de veïns caps de família d'una llibreta de barcatge.

Extret de SERRANO DAURA, Josep (1997). *La Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre): Història, règim senyorial i aspectes del seu antic dret local, en particular les Costums de 1517*. 2a ed. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Serrano ofereix, a l'annex I de la seua publicació, una relació de veïns de la Torre que pagaven el tribut senyorial del dret de barcatge l'any 1773.

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Serr., 1773.

— Acte de cessió i traspàs entre Jaume Falcó, de la Torre de l'Espanyol, i Raimond Domènech i Guau, de Vinebre, d'una casa situada al carrer de Santa Maria, de la Torre. Any 1776.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-260, 1776.

— Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1787.

Es tracta d'un capbreu de la Torre de l'Espanyol datat l'any 1787, el qual forma part de la unitat composta amb signatura OM, L. 1760 de l'Arxiu Històric Nacional (Madrid).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Capb. 1787.

— Permuta entre Ramon Domènech i Guau i Josep Montagut d'unes peces de terra situades a les partides Eixalella d'Ascó, i de les Hortes, el Collet Roig i els Horts de la Valleta de la Torre de l'Espanyol. Any 1784.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-62-T2-238, 1784.

— Llibre d'arrendaments, censos municipals i anotacions diverses. Anys 1745-1845.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-541, any.

Segle XIX

— Llibre d'arrendaments, censos municipals i anotacions diverses. Anys 1745-1845.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-541, any.

— Acta de la Junta Electoral de l'any 1844.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-529, 1844.

— Relació de les diverses partides del terme municipal, dels seus propietaris i dels seus cultius. Any 1850.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-539, 1850.

- Acta de la Junta Electoral de l'any 1853.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-537, 1853.
- Llibre de naixements 1890-1891.
És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Naix., any, pàgina.
- Annex al llibre de naixements de 1890-1891.
És un full en el qual s'inscrivien, fora de termini, persones nascudes a finals del segle XIX. La referència sencera calia anar-la a buscar en diferents llibres de naixements del Jutjat de Pau.
És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és Naix., any, llibre, full.

Segle XX

- Acta de la Societat de Regants dels Horts de la Valleta. Any 1900.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-540, 1900.
- Judici verbal de Jaume Vila Carim contra Josep Domènech per reclamació de quantitat. Any 1903.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-68-T2-681, 1903.
- Judici verbal de Maria Jornet Miró contra Ramon Oliver Estivill per reclamació de quantitat. Any 1903.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-68-T2-684, 1903.
- Ordenances de la comunitat de regants dels Horts de la Valleta. Any 1906.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-49-T2-3, 1906.
- Acta de protocol·lització atorgada pel comte de la Torre de l'Espanyol, Don Antonio de Montagut, per l'augment i aprofitament de les aigües de la font d'Aubellons. Any 1917.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-49-T2-11, 1917.
- Judici verbal de Joan Miró Vila contra Dolors Artal Jornet per reclamació de quantitat. Any 1926.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-68-T2-729, 1926.
- Cadastre parcel·lari de rústica 1929-1930.
És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-1023, 1929-1930.

— Amillaraments de 1936.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340 -7-T2-1312, 1936.

— Deixa de Francisco Miró Jornet, 27 de juny de 1938.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 4, 1938.

— Deixa de Josep Viñes Miró i Francisca Jornet Montagut, 3 de març de 1939.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 3, 1939.

— Deixa de Maria Teresa Rocamora Aleu, 5 de març de 1939.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 5, 1939.

— Acte de conciliació de Carme Serra Borràs i Francisco Pujals Compte, 4 de novembre de 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 1, 1940.

— Acte de conciliació de Policarpo Argany Rocamora i Teresa Argany Rocamora, 1 de maig de 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 2, 1940.

— Acte de conciliació de Ramon Montagut Domènech i Teresa Montagut Domènech, 28 de novembre de 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 6, 1940.

— Compareixença de Francisco Masip Escoda, Josep Solé Manero i Josep Borràs Montané, 16 d'abril de 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 7, 1940.

— Compareixença de Joan Sedó Parera. Any 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 8, 1940.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Josep Borràs Estivill. Any 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 9, 1940.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Josep Estivill Olivé. Any 1940.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 10, 1940.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Maria Ar-tal Elies. Any 1941.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 11, 1941.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Dolors Borràs Borràs. Any 1941.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 12, 1941.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Concepció Estivill Abella. Any 1941.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 13, 1941.
- Relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament. Any 1941.
- És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-1001, 1941.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Quitèria Masip Sedó. Any 1942.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 14, 1942.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Agustina Aleu Argany. Any 1942.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 15, 1942.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Rossend Estivill Abella. Any 1942.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 16, 1942.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Bàrbara Estivill Abella. Any 1942.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 17, 1942.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Octavi Viñes Aleu i Felixa Jornet Borràs. Any 1942.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 18, 1942.
- Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Concepció Jornet Estivill. Any 1943.
- És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).
- L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 19, 1943.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Anna Cluet Capafons. Any 1943.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 20, 1943.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Amadeu Estivill Viñes. Any 1944.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 21, 1944.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Blai Montané Borràs i Francisca Jornet Artal. Any 1944.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 22, 1944.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Aurèlia Jornet Estivill. Any 1944.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 23, 1944.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Francisco Artal Estivill i Remei Crivillé Rocamora. Any 1945.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 24, 1945.

— Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Pere Jornet Pujals. Any 1945.

És un document del Jutjat de Pau de la Torre de l'Espanyol (JPTE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és JPTE 25, 1945.

— Declaració de finques rústiques 1947-1953.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-7-T2-1323, any.

— Contracte entre la comunitat de regants dels Horts de la Valleta i els regants de Figueres Verdals. Any 1970.

És un document de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE).

L'abreviació utilitzada per a citar aquesta font és ACRE340-49-T2-17, 1970.

ABREVIACIONS

Tot seguit, es presenta una llista de les abreviacions dels documents escrits treballats en aquesta publicació, ordenada per ordre alfabètic.

ACRE340-7-T2-1001, 1941: Relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament, 1941.

ACRE340-7-T2-1023, 1929-1930: Cadastre parcel·lari de rústica 1929-1930.

ACRE340-7-T2-1312, 1936: Amillaraments.

- ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953: Declaració de finques rústiques 1947-1953.
- ACRE340-7-T2-494, 1758: Còpia de la concessió atorgada a Josep Montagut per a l'ús de l'aigua de la font de les Piques.
- ACRE340-7-T2-529, 1844: Acta de la Junta Electoral de l'any 1844.
- ACRE340-7-T2-537, 1853: Acta de la Junta Electoral de l'any 1853.
- ACRE340-7-T2-539, 1850: Relació de les diverses partides del terme municipal.
- ACRE340-7-T2-540, 1900: Acta de la Societat de Regants dels Horts de la Valleta 1900.
- ACRE340-7-T2-541, any: Llibre d'arrendaments, censos municipals i anotacions diverses.
- ACRE340-49-T2-11, 1917: Acta de protocol·lització atorgada pel comte de la Torre de l'Espanyol, Don Antonio de Montagut, per l'augment i aprofitament de les aigües de la font d'Aubellons.
- ACRE340-49-T2-17, 1970: Contracte entre la comunitat de regants dels Horts de la Valleta i els regants de Figueres Verdals.
- ACRE340-49-T2-3, 1906: Ordenances de la comunitat de regants Horts de la Valleta.
- ACRE340-62-T2-220, 1661: Acte de venda entre Miquel Jornet, de la Torre de l'Espanyol, i Ramon Domènech.
- ACRE340-62-T2-238, 1784: Permuta entre Ramon Domènech i Guau i Josep Montagut.
- ACRE340-62-T2-255, 1731: Acte de venda a carta de gràcia entre Josep Macip i Paulina Ferrer, cònjuges de la Torre de l'Espanyol, i Joan Domènech, de Vinebre.
- ACRE340-62-T2-257, 1738: Acte de venda per lluir un censal entre Gabriel Nicolau i Jaume Ramon Rocamora, de la Torre de l'Espanyol, i Joan Domènech, de Vinebre.
- ACRE340-62-T2-258, 1748: Acte de venda a carta de gràcia entre Miquel Montané, d'Ascó, i Joan Domènech, de Vinebre.
- ACRE340-62-T2-259, 1754: Acte de venda de Josep i Andreu Jornet, pare i fill, de la Torre de l'Espanyol, a Joan Domènech, de Vinebre.
- ACRE340-62-T2-260, 1776: Acte de cessió i traspàs entre Jaume Falcó, de la Torre de l'Espanyol, i Raimond Domènech i Guau, de Vinebre.
- ACRE340-68-T2-681, 1903: Judici verbal de Jaume Vila Carim contra Josep Domènech per reclamació de quantitat, 1903.
- ACRE340-68-T2-684, 1903: Judici verbal de Maria Jornet Miró contra Ramon Oliver Estivill per reclamació de quantitat, 1903.
- ACRE340-68-T2-729, 1926: Judici verbal de Joan Miró Vila contra Dolors Artal Jornet per reclamació de quantitat, 1926.

- Capb. 1558: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1558.
- Capb. 1607: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1607.
- Capb. 1639: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1639.
- Capb. 1661: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1661.
- Capb. 1689: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1689.
- Capb. 1708: Capbreu de la Torre de l'Espanyol dels anys 1708 i 1709.
- Capb. 1734: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1734.
- Capb. 1761: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1761.
- Capb. 1787: Capbreu de la Torre de l'Espanyol de l'any 1787.
- Don. 1175: Donació de la Torre d'Alboçalaz, del terme d'Ascó, per Alfons I, rei, a Espanyol de Prades i als seus.
- Fog. 1496: Fogatge de 1496.
- Fog. 1553: Fogatge de 1553.
- JPTE 1, 1940: Acte de conciliació de Carme Serra Borràs i Francisco Pujals Compte, 4 de novembre de 1940.
- JPTE 2, 1940: Acte de conciliació de Policarpo Argany Rocamora i Teresa Argany Rocamora, 1 de maig de 1940.
- JPTE 3, 1939: Deixa de Josep Viñes Miró i Francisca Jornet Montagut, 3 de març de 1939.
- JPTE 4, 1938: Deixa de Francisco Miró Jornet, 27 de juny de 1938.
- JPTE 5, 1939: Deixa de Maria Teresa Rocamora Aleu, 5 de març de 1939.
- JPTE 6, 1940: Acte de conciliació de Ramon Montagut Domènech i Teresa Montagut Domènech, 28 de novembre de 1940.
- JPTE 7, 1940: Compareixença de Francisco Masip Escoda, Josep Solé Manero i Josep Borràs Montané, 16 d'abril de 1940.
- JPTE 8, 1940: Compareixença de Joan Sedó Parera, 1940.
- JPTE 9, 1940: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Josep Borràs Estivill, 1940.
- JPTE 10, 1940: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Josep Estivill Olivé.
- JPTE 11, 1941: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Maria Artal Elies.
- JPTE 12, 1941: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Dolors Borràs Borràs.
- JPTE 13, 1941: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Concepció Estivill Abella.
- JPTE 14, 1942: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Quitèria Masip Sedó.
- JPTE 15, 1942: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Agustina Aleu Argany.

- JPTE 16, 1942: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Rossend Estivill Abella.
- JPTE 17, 1942: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Bàrbara Estivill Abella.
- JPTE 18, 1942: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Octavi Viñes Aleu i Feliça Jornet Borràs.
- JPTE 19, 1943: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Concepció Jornet Estivill.
- JPTE 20, 1943: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Anna Cluet Capafons.
- JPTE 21, 1944: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Amadeu Estivill Viñes.
- JPTE 22, 1944: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Blai Montané Borràs i Francisca Jornet Artal.
- JPTE 23, 1944: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància d'Aurèlia Jornet Estivill.
- JPTE 24, 1945: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Francisco Artal Estivill i Remei Crivillé Rocamora.
- JPTE 25, 1945: Expedient judicial d'informació possessòria instruït a instància de Pere Jornet Pujals.
- Mon. 1329: Monedatges de les comandes hospitalàries d'Ascó, Horta i Miravet, del segle XIV.
- Naix., any: Llibre de naixements 1890-1891.
- Naix., any, llibre, full: Annex al llibre de naixements de 1890-1891.
- PH 1349: Prestació d'homenatges de 1349.
- RCA 1416: *Rentas del Castellán de Amposta (Orden del Hospital) en las encomiendas de Ascó, Caspe y Miravet a principios del s. XV.*
- Serr., any: Documents recollits a Serrano (1997). L'any fa referència a la data de cada document.

Llista de noms

abadia, l'

[ʔaβa'ðia]

Estava situada al carrer Major, però actualment no existeix. Era en ruïnes i es va tirar a terra, i està previst de fer-hi una plaça.

Abàs

«Guiamó n'Abàs» (RCA 1416, 49v).

Cognom localitzat al segle xv.

Abella

«Carles Abella» (Serr., 1805).

«José Abella Artal» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Cognom localitzat als segles xix i xx. Actualment, només roman en el topònim de la vila *lo Prat d'Abella*.

Abelleret de Cacau, l'

[ʔaβeʎe'red de ka'kaw]

Finca de la partida dels Abellerets.

Abelleret de ca Pantoni, l'

[ʔaβeʎe'red de 'ka pan'toni]

Finca de la partida dels Abellerets.

Abelleret de cal Ponet, l'

[ʔaβeʎe'red de 'kaʔ po'net]

Finca de la partida dels Abellerets. També és anomenada *de l'Amèlia*.

- Abelleret de l'Amèlia, l'** [ʔaβeʎe'red de ʔa'meʎia]
Finca de la partida dels Abellerets. També és anomenada *de cal Ponet*.
- Abelleret de l'Estudiant, l'** [ʔaβeʎe'red de ʔastu'ðjan]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de la Morena, l'** [ʔaβeʎe'red de ʔa mo'rena]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Paumissol, l'** [ʔaβeʎe'red de pawmi'sot]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Pere el Llauner, l'** [ʔaβeʎe'red de 'pereʔ ʎaw'ne]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Perelló, l'** [ʔaβeʎe'red de pere'ʎo]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Policarpo, l'** [ʔaβeʎe'red de poʎi'karpo]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Quimet de l'Esteve, l'** [ʔaβeʎe'red de ki'med de ʔas'teβe]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abelleret de Serra, l'** [ʔaβeʎe'red de 'sɛra]
Finca de la partida dels Abellerets.
- Abellerets, los** [ʔoz aβeʎe'rets]
Partida de terra, situada tocant del Calvari. És una raconada que acaba en un turó. Limita amb les partides de les Planetes i lo Reclot.
«Partida dels *Abellerets*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 2r).
- Abellerets, lo camí dels** [ʔo ka'mitʒ aβeʎe'rets]
Camí que du del nucli de la vila fins a la partida dels Abellerets, passant pel Calvari i les Planetes.
- Abúndio, ca l'** ['ka ʔa'βundjo]
Casa del carrer de Verdaguer.

Adolfí Jordi, ca ['ka ðot'fi 'ʒorði]

Casa del carrer de l'Era.

Adolfina, ca l' ['ka ʔaðot'fina]

Casa del carrer Nou de Baix.

Adroguer, ca l' ['ka ʔaðro'ɣe]

Casa del carrer Major.

Aguiló

«Francesch Aguilo» (Capb. 1708, 179v).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Agustí de l'Argany, ca l' ['ka ʔayus'ti ðe ʔar'ɣan]

Casa del carrer Nou.

Agustí de Serra, ca ['kayus'ti 'sera]

Casa de la plaça Principal.

Agustí del Regno, ca l' ['ka ʔayus'ti ðet 'reɲno] o

['ka ʔayus'ti ðet 'repo]

Casa del carrer Major. També és anomenada *cal Mano* i *ca la Figuerola*.

Aiguader, ca l', o ca Ramon ['ka ʔajɣwa'ðe] o

de l'Aiguader ['ka ra'mon de ʔajɣwa'ðe]

Casa del carrer de l'Horta.

Aixalella, ca ['kajʃa'ʔeʎa]

Casa del carrer de Catalunya. Quan Aixalella (antiga població de la Comanda Hospitalera d'Ascó situada a la vora esquerra de l'Ebre) es va despoblar, molts dels seus habitants van traslladar-se a viure a la Torre de l'Espanyol. Per això, molta gent de la Torre té finques a les Eixalelles (actual partida de terra del terme municipal d'Ascó).

Ajuntament, l' [ʔazunta'men]

Casa de la Vila. Situat a la plaça de la Pau, on antigament hi havia uns corrals de ca Serrano.

Alambrer

«Ramon Alambrer» (Serr., 1348).

Cognom localitzat al segle XIV.

Albert de la Sila, ca l'

[¹ka ʔaʔβer ðe ʔa ¹sita]

Casa del carrer de Cabassers.

Alboçalaz, la torre d'*

«In Dei nomine. Cogitum sit omnibus hominibus, quod ego Ildefonsus, Dei gratia rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie, dono, laudo, atque in perpetuum concedo tibi Spanol de Pradis et tuis, presentibus et futuris, illam *turrem d'Alboçalaz* qui est sita in termino Azchonis, ultra flumen Iberi, com omnibus terminis et pertinenciis, heremis et populatis, cum montibus et silvis, lignis, chazis et herbis et aquis, introitibus et exitibus suis, cum omnibus directis et pertinenciis, qui ad illam turrem pertinent vel pertinere debet ex integro set habere tu et tuis, et possideas ad vestram propriam hereditatem» (Don. 1175).

Torre donada per Alfons I al cavaller Espanyol de Prades l'any 1175 i que va ser el germen de l'actual població de la Torre de l'Espanyol.

Aleix, d'

«Josep Sentís d'Aleix» (Serr., 1793).

Àlies.

Alemborns

«Ramon Alemborns» (PH 1349).

Cognom localitzat al segle XIV.

Aleu

[a¹ʔew]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XVIII i té continuïtat fins al XX.

«Antonio Aleu» (Capb. 1787, 369r).

«Josep Aleu» (Serr., 1803).

«Don Miguel Aleu Argany» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Aleu, ca l'

[¹ka ʔa¹ʔew]

Casa de la plaça de la Pau.

Aleu i de ca Serrano, lo molí de ca l' [ˈto moˈti ðe ˈka ˈlaˈtew i ðe ˈka seˈrano]
Antic molí d'oli que estava situat cap al Torrent², a la vall de Montagut.

Alexandri

Cognom localitzat a principis del segle xx i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Pedro Jaime Alexandri Argany» (Naix., 1906, llibre 26, 98v).

aljub

V. Anton, Argenter, Batalla, Biscaia i Botet, Blai de Borràs, Cabré, Cacau, Clauetes, Clec, Daniel Borràs, Enric Borràs, Ernesto Montagut, Fanxico, Ferrer de Màlia, Galiarte, Gallito, Gavella i Lauro, Gonçalo Manero, Jaume de l'Oncle Anton, Joan Montagut, Jordi Estivill, Josep Artal, Josep de Rosa, Josep Gil, Julian Masip, Lluert, Maria del Tender, Martinet, Mateu, Miquel de Fanxico, Miquel de les Someres, Morena, Morer de Barrugo, Narcís, Paco el Pastisser, Panasset i Joan de Molles, Pep de l'Adolfo, Pere el Segal, Pere Puja, Perot de les Fenyès, Pitot, Pla de la Mola, Planxat, Ramon Argany, Ramon del Marino, Rata, Raureres, Ribellet, Rosquilla, Rostit, Ruana, Sastre, Sebastianet, Sedó, Tarragó, Tossalots, Valerosso, Venides, Ventura, Vicent, Vilassa, Xitxarra, Zacaries Artal.

Amadeu de Gervasi, ca l' [ˈka ˈtamaˈðew ðe ʒerˈβazi]
Casa del carrer del Camí de Sant Antoni.

Ambròsia, ca l' [ˈka ˈtamˈβrɔzia]
Casa del carrer del Torrent.

Amigó

«Pere Amigó» (Fog. 1496).

Cognom localitzat al segle xv.

Andeléssio, ca l' [ˈka ˈtandɐˈtɛsjo]
Casa del carrer de Fortuny.

Andreu de Salmeron, ca l' [ˈka ˈtanˈdrew ðe saɫmeˈron]
Casa del carrer de Catalunya que també rep el nom de *ca Cisco Gervasi*.

Àngel del Coco, ca l' [ˈka ˈʎandʒɐɫ ðɐɫ ˈkoko]
Casa del carrer de la Costa que també és anomenada *ca la Falsetana*.

Animer, ca l' [ˈka ʎaniˈme]
Casa del carrer de Catalunya.

anjub
V. *aljub*.

Anna Mari de la Catxoia, ca [ˈkana ˈmari ðe ʎa kaˈtʃɔja]
Casa del carrer de Balmes.

Antic, ca l' [ˈka ʎanˈtik]
Casa del carrer Major.

Anton, ca [kanˈton]
Casa del carrer de l'Era.

Anton, l'anjub d' [ʎanˈdʒub danˈton]
Aljub situat a la partida dels Coscollars.

Anton del Vinyes, la granja de l' [ʎa ˈɣrandʒa ðe ʎanˈton deʎ ˈβines]
Granja situada als Diumenges.

António del Ros, lo corral d' [ʎo koˈraʎ ðanˈtonjoʎ ˈros]
Actualment, hi ha dos corral·ls anomenats així, un és a la partida dels Abellerets i l'altre a la vall de Montagut. Són nous. Només fa uns quaranta anys que estan fets.

Aranit de Biscaia, l' [ʎaraˈnid de βisˈkaja]
Finca de la partida dels Aranits.

Aranit de ca Balsà, l' [ʎaraˈnid de ˈka βaʎˈsa]
Finca de la partida dels Aranits.

Aranit de Facundo de la Morena, l' [ʎaraˈnid de faˈkundo ʎa moˈrena]
Finca de la partida dels Aranits que també és anomenada *de la Morena*.

Aranit de ca Perico, l' [ʎaraˈnid de ˈka peˈriko]
Finca de la partida dels Aranits.

Aranit de ca l'Antic, l' [ʎaraˈnid de ˈka ʎanˈtik]
Finca de la partida dels Aranits.

- Aranit de ca la Pastora, l'** [ʔara'nid de 'ka ʔa pas'tora]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de ca la Sila, l'** [ʔara'nid de 'ka ʔa 'siʔa]
Finca de la partida dels Aranits. També és anomenada *Aranit de Victorino*.
- Aranit de cal Titon, l'** [ʔara'nid de 'kaʔ ti'ton]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Gatanet, l'** [ʔara'nid de ɣata'net]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Maria Fonso, l'** [ʔara'nid de ma'ria 'fonso]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Mateu, l'** [ʔara'nid de ma'tew]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Monxili, l'** [ʔara'nid de moɲ'tʃiti]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Panasset, l'** [ʔara'nid de pana'set]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de Victorino, l'** [ʔara'nid de βikto'rino]
Finca de la partida dels Aranits. També és anomenada *Aranit de ca la Sila*.
- Aranit de l'Estudiant, l'** [ʔara'nid de ʔastu'ðjan]
Finca de la partida dels Aranits.
- Aranit de la Morena, l'** [ʔara'nid de ʔa mo'rena]
Finca de la partida dels Aranits que també és anomenada *de Facundo de la Morena*.
- Aranits, los** [ʔoz ara'nits]
Partida de terra situada a l'est de la població, a uns set quilòmetres. Limita al nord amb el terme municipal de Cabassers i amb la partida dels Colls, al sud amb la de les Heretats Noves, a l'est amb el terme municipal de la Figuera i a l'oest amb la partida dels Massets. El terreny és argilós, pedregós i rocós. El conreu, de secà.

«Pieza de tierra denominada *Arenits*, plantada de olivos, almendros y bosque» (JPTE 13, 1941).

«*Arenits*» i «*Aranits*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Aranits, lo barranc dels [ʔo βa'raŋ deʔz ara'nits]
Barranc que travessa els Aranits i desguassa al Barranc.

Aranits, camí dels*

«*Arenits*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Antic camí que, segons la relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament de la vila, de 1941, tenia una longitud de tres quilòmetres.

Arany

«Josep Arany Viñes» (Serr., 1832).

Cognom localitzat al segle XIX. Podria tractar-se d'un error de l'escrivent i que en realitat es fes referència al cognom *Argany*.

Argamassa, l' [ʔarɣa'masa]

Subpartida que confronta amb la font de n'Horta, dins de la partida dels Aulivars. El sòl és d'un material semblant al panal (terra fina, sense pedres). Actualment, s'hi conreen fruiters i olivers plantats de nou.

«...loci de la Torre in partita vulgo dicta *la Argamassa*» (Capb. 1558, 3r).

«...una heretat que ere de Juan Jornet a *la Argamassa*, affronta ab Miquel Jornet, camí de Vinebre, successors de Miquel Ferrer, ab Jaume Montagut» (Capb. 1661, 190v).

«...una heretat en lo terme de la Torre, en la partida dita *la Argamasa*, afronte ab Jaume Masip, ab Andreu Ferré, ab lo camí de Vinebre y ab Francisco de Montagut» (Capb. 1708, 177r).

«...una heredad en el referido término de la Torre del Español, en la partida llamada *la Argamasa*, que linda con Marina Pedret, viuda de Josef Bruno Estivill, Gabriel Ferré, D. Josef de Montagut y con el camino real que dirige de dicha villa de la Torre del Español a la de Vinebre» (Capb. 1787, 363v).

Argany [ar'ɣaŋ]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XIX.

«Pedro Argany Tomàs» (Naix., 1890, 79).

«Don Constantino Argany» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Argany, ca l' [ˈka ʎarˈɣaŋ]
Casa del carrer del Torrent.

Argenter, l'anjub de l' [ʎaŋˈdʒub de ʎarʒenˈte]
Aljub situat a la partida dels Colls.

Argenter, lo mas de l' [ʎo ˈmaz ðe ʎarʒenˈte]
Mas situat a la partida dels Colls, proper al límit amb el terme de Cabassers.

Armandes

«Miquel Armandes» (Serr., 1773).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Arnau

«Miquel Arnau» (Fog. 1553; Capb. 1558, 14v).

Cognom localitzat al segle XVI.

Artal [arˈtaʎ]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XIV i té una continuïtat intermitent fins al segle XX.

«Pere Artal» (Serr., 1348).

«Andrez Artal» (Capb. 1761, 310v); «Pedro Juan Artal Estevill» (Capb. 1761, 310v).

«Vicent Artal, Plaça» (Serr., 1808); «Francisco Artal de la font» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 14v).

«Don Matias Artal Casadó» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Asabel, ca l' [ˈka ʎazaˈβeʎ]
Casa del carrer del Torrent que també s'anomena *ca l'Esquerrer*.

Asquierdo, ca l' [ˈka ʎasˈkjerðo]
Casa del carrer Major, que també és anomenada *cal Gendret*.

Aubac de Sito, l' [ʎawˈβaɣ de ˈsito]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubaga de Borràs, l' [ʔaw'βaya ðe βo'ras]
Finca de la partida de les Aubagues.

Aubaga de Zacaries, l' [ʔaw'βaya ðe zaka'ries]
Finca de la partida de les Aubagues.

Aubaga del Planxat, l' [ʔaw'βaya ðeɫ pɫən'tʃat]
Finca de la partida de les Aubagues.

Aubagues, les [ʔez aw'βayes]

Partida de terra situada a l'est de la població, a uns tres quilòmetres. Limita al nord amb la subpartida de les Pixeres i amb la partida dels Prats, al sud amb els termes municipals de Garcia i del Molar, a l'est amb la partida de les Heretats Noves i a l'oest amb la partida del Collet Roig. El terreny és a l'obac, costerut i ple de racons, pedregós, argilós i calcari. El conreu, de secà, excepte la part que es rega de la Mina, la subpartida dels Horts de la Valleta. La partida limita amb el terme de Vinebre i s'allarga fins als aerogeneradors del coll de la Garganta.

«Partida de *les Aubagues*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 14v).

«Los propietarios regantes que tienen derrecho al aprovechamiento de las aguas de la fuente llamada Aubellons, situada en la partida *Aubagues* de este término municipal, se constituyen en Comunidad de regantes dels Horts de la Valleta» (ACRE340-49-T2-3, 1906, 1r).

Aubarquet, ca l' [ʔka ʔawβar'ket]
Casa del carrer del Torrent.

Aubelló de Galiarte, l' [ʔawβe'ʎo ðe ɣati'arte]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubelló de Jaume Botet, l' [ʔawβe'ʎo ðe 'zawme βo'tet]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubelló de Manero, l' [ʔawβe'ʎo ðe ma'nero]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubelló de Pere Gallo, l' [ʔawβe'ʎo ðe 'pere 'ɣaʎo]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubelló de Pere el Llauner, l' [ʔawβe'ʎo ðe 'pereʎʎaw'ne]
Finca de la partida dels Aubellons.

Aubelló de l'Esquerrer, l' [ʔawβe'ʎo ðe ʔaske're]

Finca de la partida dels Aubellons.

Aubellons, los [ʔoz awβe'ʎons]

Partida de terra situada al nord de la població, a uns cinc o sis quilòmetres. Limita al nord amb el terme de Vinebre, al sud amb la partida dels Morers, a l'est amb la dels Massets i a l'oest amb les partides dels Faquims i els Faifons. És en una vall, el solà i l'obac són molt abancalats. El terreny és argilós i pedregós. Les parcel·les són molt petites. El conreu, de secà. Conté la subpartida de les Batlles.

«Partida dels *Obellons*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 17v).

«Partida del *Aubello*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 19r).

«...la mitad de la finca denominada *Aubelló*, resto de la otra mitad legada ya en capítulos, de este término municipal, compuesta de almendros, olivos y bosque» (JPTE 3, 1939).

Aubellons, la font dels*

«...para el aumento y aprovechamiento de las aguas de *la fuente llamada Aubellóns*, que sirve para el riego de las fincas de este término municipal, partida Horts de la Valleta» (ACRE340-49-T2-11, 1917, 2v).

Antiga font que, segons els documents, regava els Horts de la Valleta.

Aubellons, la serra dels [ʔa 'seraʔz awβe'ʎons]

Serra que fa de límit amb el terme de Vinebre, més amunt de la serra del Rovelló.

Aubert

V. *Tros de l'A*.

Auberto de la Sicona, ca l' ['ka ʔaw'βerto ʔa si'kona]

Casa del carrer de Balmes.

Aulivar de Seques, l' [ʔawʔi'βa ðe 'sekes]

Finca dins de la partida dels Aulivars. Antigament, pertanyia al comte de la Torre.

Aulivars, los [ʔoz awʔi'βas]

Partida de terra situada més avall de n'Horta. També se l'anomena *lo Collet Roig* o *los Collets Rotjos*.

«...las fincas de su propiedad denominadas: 1ª Plá, del término municipal de Vinebre; 2ª *Olivá* y 3ª Bancal de les Hortes, 4ª La Cova y 5ª Collimplegón, las cuatro últimas de este término municipal» (JPTE 8, 1940).

«Pieza de tierra que radica en este término municipal de Torre del Español, llamada Olivá, partida *Olivá*, plantada de olivos, atravesada por la carretera de este a oeste» (JPTE 16, 1942).

**Auliveret, l', o l'Auliveret
de Jaume Miquel**

[ʔawʔiβe'ret] o [ʔawʔiβe'red
de 'ʒawme mi'keʔ]

Finca situada tocant de les partides del Tollet i les Canals i de la subpartida de les Pixeres.

«Por las fincas *Olivaret* y Hort que es alta al anterior contribuyente» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 5v).

avinguda

V. *Generalísimo**.

Baix

V. *Nou de B.*, *Pomars de B.*

Baix, lo carrer de

[ʔo ka're ðe 'βajʃ]

Carrer que va de la plaça de la Pau al carrer de l'Era.

«Una casa en el ámbito de esta villa, que sita en la *calle de Abajo* número treinta» (JPTE 21, 1944).

baixest

V. *Carrascal**, *Valero*.

Balitroc, ca

[ʔa baʔi'trək]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer de Margalef i una del carrer de l'Horta.

Balmes, lo carrer de

[ʔo ka're 'βaʔmes]

Carrer que voreja tota la part sud del nucli urbà. És un dels més llargs de la vila.

«El patio anexo a la casa situada en la *calle de Balmes* de esta villa» (JPTE 3, 1939).

Balsà, ca

[ʔa βaʔ'sa]

Casa del carrer de la Costa.

Balsà, lo corral de ca [tə ko'raɫ ðe 'ka βaɫ'sa]

Corral del carrer de la Costa.

Balsà, lo mas de [tə 'maz ðe βaɫ'sa]

Situat a la partida dels Faquims, en una finca gran que té entitat pròpia i s'anomena *lo Mas de Balsà*.

Bancal

V. *Coll de B*.

Bancal de les Hortes*

«...las fincas de su propiedad denominadas: 1ª Plá, del término municipal de Vinebre; 2ª Olivá y 3ª *Bancal de les Hortes*, 4ª La Cova y 5ª Collimpegón, las cuatro últimas de este término municipal» (JPTE 8, 1940).

Antiga finca.

Banyes, lo bassot de les [tə βa'sɔd de tɛz 'βaɲes]

Bassot, clot que conté aigua i que no està cobert. Està situat a la partida de les Aubagues, tocant a la partida de les Heretats Noves i al camí de la Figuera.

Banyes, lo corral de les [tə ko'raɫ ðe tɛz 'βaɲes]

Corral situat a la partida de les Aubagues, entre les Aubagues, les Heretats Noves i el coll de la Garganta.

Barber

V. *Hort del B. de la Mina*.

Barber, cal ['kaɫ βaɾ'βe]

Casa del carrer del Porxo. També és anomenada *ca Quimet de l'Esteve*.

Barbero, ca ['ka βaɾ'βero]

Casa del carrer Major.

Barbillier

«Pere Barbillier» (Serr., 1286).

Cognom localitzat al segle XIII.

barranc

V. Aranits, Bonastra, Cadolles*, Canaret*, Cap d'en Cogul, Clapers*, Diumenges, Font*, Font que Beuen*, Gran*, Planot, Prat*, Sòl de l'Horta*, Torre, Torrent Xic, Vinebre.

Barranc, lo

[lɔ βa'ran]

Barranc principal de la Torre de l'Espanyol, també conegut com a *barranc de la Torre*. Naix a la partida dels Aranits, travessa la dels Massets, voreja el barranc del Torrent Xic, passa pels Faifons, Pomar, les Llambosqueres, els Faquims, el Pla de l'Infern, els Tapiats, els Pinars, les Planes, els Coscollars, la Font Salada, els Diumenges, les Solanes i els Barrancs, on fa de límit amb el terme municipal de Vinebre. Amb força seguretat, el topònim *barranc Gran*, localitzat en alguns documents escrits, fa referència a aquest hidrònim.

«Primerament, faze Anthoni Jover, del dito lugar por hun troz de tierra al *bar-ranch*, que fue de Domingo Ferrer, afruenta d'una part con el camino que va a Cabacés et d'otra part con terra de Vidal Sentís e con la vinya de la Cova del senyor et de la quarta part con tierra de Pero Cerdan» (RCA 1416, 49r).

«...una heretat de terra campa situada en lo terme de la Torre en la partida nomenada Pomar afronta ab Jaume Miquel y ab Ant^o Monthagut y ab Miquel Loís y ab lo *barranc* y ab ell confessant» (Capb. 1558, 26v).

Barranc, camí del*

«*Barranc*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Antic camí que tenia una longitud de mig quilòmetre i apareix a la relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament de la vila de 1941.

Barranc de la Bonastra, lo, o lo Torrent de la Bonastra*

«...una heretat ab figueres que antigament era de vinya situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *lo Torrent de na Bonastra* la qual afronta ab lo camí general que va de la Torre a Cabacés y ab Ant^o Ferrer y de dos parts ab Anthoni Monthagut y de altra part ab Miquel Loís y de altra part ab Pere Sentís de la Torreta» (Capb. 1558, 9v).

«...hun tros de terra campa en lo dit terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *lo Barranc de la Bonastra* afronta ab lo camí qui va a Cabacés y ab dit barranch y ab ell confessant» (Capb. 1558, 17v).

«...en la partida anomenada *lo Barranch de la Bonastra*, affronta ab lo camí qui va a Cabassés y ab lo dit barranch» (Capb. 1607, 76v).

«...en la partida anomenada *lo Barranch de la Bonastra*, que afronte ab lo camí qui va a Cabasés, ab dit Barranch y ab ell confessant» (Capb. 1708, 174r).

«...en la partida nombrada *el Barranco de la Bonastra*, que linda con el camino de Cabasés, con el barranco y el confesante» (Capb. 1758, 254r).

Antiga partida de terra.

Barrancs, los [tɔz βa'raɲs]

Reben aquest nom el conjunt de finques que són a les ribes del Barranc, de manera que se'n poden trobar des del pont dels Massets fins al pont de Vinebre.

«*Barrancos*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Barranquet del Collet Roig, lo [tɔ βaraɲ'ked deɫ ko'ʎed 'rɔtʃ]

Finca de la partida del Collet Roig. També s'ha trobat referència escrita d'una antiga partida amb aquest nom.

«Ítem aquella otra pieza de tierra de olivos y garrigas, que también poseo en el citado término, en su partida vulgarmente llamada *lo Barranquet del Coll Roig*, de un jornal de tierra poco más o menos, que linda con dicho camino de les Hortes, con garrigas de la inmediata confrontada pieza de tierra y con tierras de la viuda de Juan Escoda» (ACRE340-62-T2-238, 1784, 1v).

Barrugo, ca⁵ ['ka βa'ruɣo]

Casa del carrer de la Costa.

Basi el Sabater, ca ['ka 'βaziɫ saβa'te]

Casa del carrer de la Costa.

bassa

V. *Hortes, Tossalots*.

Bassa del Cànem, la*

«...en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida nomenada *la Bassa del Cànem* afronta de dos parts ab ell confessant y ab Andreu Casals y ab Ant^o Monthagut» (Capb. 1558, 25r).

«...la partida dita *la bassa del cànem*, afronte de dos parts ab el confessant i ab Hjeroni Miró que ere de Andreu Casals, ab Lluís Montagut...» (Capb. 1607, 80r).

Antiga partida de terra.

5. Existeix un verset sobre uns quants noms de cases que diu així: «A la una a ca la Barruga, / a les dos a cal Ros, / a les tres a ca l'Agnés, / a les quatre a cal Caque (o a cal Sastre) / a les cinc a ca Txiturrín, / a les sis a ca Narcís, / a les set a ca Bep, / a les vuit a ca Montagut, / a les nou a cal Bove-rol, / a les deu a ca l'Aleu, / a les onze a cal Conde, / a migdia, a l'Abadia».

Bassa del Cànem, lo camí de la*

«...un huerto cito en el término de dicho lugar, en la Huerta llamada del Cãñamo, que linda con Rafael de Montagut, Joan Escoda, Jayme Esteve y con *el camino de la balsa del cãñamo*» (Capb. 1734, 258r).

Antic camí.

basseta

V. *Estudiant*.

bassot

V. *Banyes*.

Baster, cal

[¹kaʃ βas'te]

Casa del carrer del Portal.

Baster, la cova del*

[ʔa 'kɔβaʃ βas'te]

Cova que ja no existeix, perquè va ser colgada en renovar la carretera T-714 als anys noranta del segle xx. Estava situada prop del Torrent².

Bastús

«Isidre Bastús» (Serr., 1715).

Cognom localitzat al segle xviii.

Batalla, ca

[¹ka βa'taʎa]

Casa del carrer de l'Era.

Batalla, l'anjub de

[ʔaɲ'dʒub de βa'taʎa]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Batalla, la punta de la

[ʔa 'punta de ʔa βa'taʎa]

Part de la serra del Rovelló que sobresurt en horitzontal (no és un cim), prop de l'aljub del Carranco, als Corraptes (terme municipal de Vinebre).

Batalles, les

[ʔez βa'taʎes]

Subpartida de terra dins de la partida dels Aubellons.

«Partida de *la Batalla*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 17v).

Batiste del Ros, ca ['ka βa'tisteɫ 'ros]

Casa del carrer del Trullet.

Benedicto, ca ['ka βene'ðikto]

Casa del carrer Nou. A la Guerra Civil espanyola hi va caure una bomba.

Benito, ca ['ka βe'nito]

Casa del carrer Nou de Dalt que també és anomenada *ca l'Oncle Aleix* i *ca Pere Just*.

Bep, ca ['ka 'βep]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer del Torrent i una altra del carrer de Balmes.

Bep d'Oto, ca ['ka 'βeb 'doto]

Casa del carrer de l'Era, que també s'anomena *cal Panasset*.

Bep de Quico, ca ['ka 'βeb de 'kiko]

Casa del carrer del Porxo.

Bertolda, ca la ['ka ɫa βer'toɫda]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Bertomeu

Cognom localitzat al segle xv amb la forma *Bertholomeu*. Amb la forma *Bartolomé*, encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Pere Bertholomeu» (RCA 1416, 38v).

Beuen

*V. Font que B.**

Biol, cal ['kaɫ βi'ɔɫ]

Casa del carrer de Verdaguer. Va heretar el nom de casa d'una empresa estrangera (francesa o italiana) que transportava vi.

Biol, lo magatzem de cal [ɫo maya'dzem de kaɫ βi'ɔɫ]

Situat al carrer de Balmes.

- Biol, lo molí del** [to mo'liθ βi'ɔθ]
Antic molí situat al carrer de Balmes.
- Biscaia, ca** ['ka βis'kaja]
Casa del carrer de Joan Maragall.
- Biscaia i Botet, l'anjub de** [təɲ'dʒub de βis'kajə βo'tet]
Aljub situat a la partida dels Aubellons.
- Bismar del Criveller, ca** ['ka βis'mar ðeθ kriβe'le]
Casa del carrer Nou.
- Blai, ca** ['ka 'βləj]
Casa de la plaça del Comte. També és anomenada *ca l'Oncle Maties Marimon*.
- Blai, lo celler de ca** [to se'le ðe 'ka 'βləj]
Celler del carrer de Verdager.
- Blai, l'era de ca** [lə 'era ðe 'ka 'βləj]
Era situada a la Coma. Antigament, era propietat de ca Don Joan, de Vinebre.
- Blai, lo molí de** [to mo'li ðe 'βləj]
Antic molí situat al carrer de Verdager.
- Blai de Borràs, ca** ['ka 'βləj ðe βo'ras]
Hi ha dos cases que reben aquest nom. Una casa del carrer del Torrent i una del carrer Major.
- Blai de Borràs, l'anjub de** [təɲ'dʒub de 'βləj ðe βo'ras]
Aljub situat a la partida dels Massets, prop del mas del mateix nom.
- Blai de Borràs, lo magatzem de** [to mayəd'zem de 'βləj ðe βo'ras]
Magatzem del carrer de Cabassers.
- Blai de Borràs, lo mas de** [to 'maz de 'βləj ðe βo'ras]
Mas situat a la partida dels Massets, a la finca Masset de Blai de Borràs. Hi ha un aljub.
- Blai de Borràs, lo molí de** [to mo'li ðe 'βləj ðe βo'ras]
Antic molí que era al carrer de Cabassers.

Blaí de Borràs, lo molí i la trencadora de [tɔ mo'ɾi ʎa tɾeŋka'ðɔra ðe 'βɫaj ðe βo'ras]

Edifici del carrer de Cabassers on hi ha un molí d'oli i una trencadora d'ametlles.

Blaia, ca la ['ka ʎa 'βɫaja]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer del Torrent i una altra del carrer de l'Era.

Blanc

V. *Gitano B.*

Blanes

«Jaume Blanes» (Fog. 1496).

Cognom localitzat al segle xv.

Boí, lo [tɔ bo'i]

Finca situada a la partida dels Faquims, damunt del Mas del Ros. Pertanyia a ca la Solera.

Bonamic

«Arnau Bonamic» (Serr., 1286).

«Ramon Bonamich i Vidal Bonamimich [*sic*]» (PH 1349).

Cognom localitzat als segles XIII i XIV amb les formes *Bonamic* i *Bonamich*.

Bonastra, lo barranc de la [tɔ βa'raŋ de ʎa βo'nastra]

Barranc que desguassa al barranc de la Torre o Barranc.

Bonavista, lo carrer de [tɔ ka're ðe 'βona'βista]

És un carrer nou, on encara no hi ha cap casa edificada. És perpendicular al final del carrer de Balmes i va fins al de l'Era.

Boneta, la [ʎa βo'neta]

Raconada que forma part de la partida dels Racons, juntament amb les subpartides de la Forés i les Hortes. Està situada entre la Forés i les Hortes.

Bonica, ca la ['ka ʎa βo'nika]

Casa del carrer del Torrent.

Borràs [bo'ras]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XVIII i té continuïtat fins al segle XX.

«Josep Borràs» (Serr., 1773).

«M. del Carmen Dolores Borrás Viñes» (Naix., 1890, 19).

«Don Jaime Borrás Jornet» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Borràs, ca ['ka βo'ras]

Casa del carrer de Baix.

Borràs, lo perxe de ca [tɔ 'pɛrtʃi ðe 'ka βo'ras]

Perxe situat a l'inici del carrer de Catalunya.

Bosc, la roca del [tɔ 'rɔkət 'βɔs]

Roca situada en un cim, damunt de la partida dels Tornabous i la subpartida dels Boscós, i propera a la punta de la Cogulla.

Bosc de Bonico, lo [tɔ 'βɔz ðe βo'niko]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Bosc de Caque, lo [tɔ 'βɔz ðe 'kake]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Bosc de Pitot, lo [tɔ 'βɔz ðe pi'tɔt]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Bosc de Rata, lo [tɔ 'βɔz ðe 'rata]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Bosc de Rossendet, lo [tɔ 'βɔz ðe rosen'det]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Bosc de Ruana, lo [tɔ 'βɔz ðe ru'ana]

Finca de la subpartida dels Boscós.

Boscós, los [tɔz 'βɔskos]

Subpartida de terra situada dins de la partida de les Heretats Noves.

«Por la pieza de tierra que adquiere [Paula Rué Jornet] llamada *Bosch*, plantada de olivos, almendros y garriga linda al norte con tierras de Pedro Solé

Compte, sur Pedro Estivill Sentis, este Jaime Estivill Artal y oeste con las de Francisco Masip Brú» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 6v).

Boteres, ca les ['ka ɫez βo'teres]
Casa del carrer Major.

Botet
V. Biscaia i B.

Botet, cal ['kaɫ βo'tet]
Casa del carrer de l'Era.

Botiguer, cal ['kaɫ βoti'ye]
Casa del carrer de Baix.

Bover, cal ['kaɫ βo'βe]
Casa del carrer de Baix.

Boverol¹
«Josep Boverol» (Serr., 1797).
Cognom localitzat al segle XVIII.

Boverol²
«Josep Montané, lo Boverol» (Serr., 1805).
Àlies.

Boverol, cal ['kaɫ βuβe'ɾɔɫ] o ['kaɫ βoβe'ɾɔɫ]
Dos cases reben aquest nom, una del carrer Major i una altra del carrer de Balmes.

Boverol, lo mas del [ɫo 'maz ðeɫ βuβe'ɾɔɫ] o [ɫo 'maz ðeɫ βoβe'ɾɔɫ]
Mas situat als Massets. Era un mas vell que es va tirar en terra i actualment és fet de totxana.

Brisda, ca la ['ka ɫa 'βrizða]
Casa del carrer de l'Era.

Brisda, lo magatzem de cal [tə mayad'zem de 'kaɫ 'βrizða]
 Casa del carrer de la Costa.

Bru

Cognom localitzat als segles XVIII, XIX i XX, i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Joseph Bru» (Capb. 1734, 257v).

«Josep Bru» (Serr., 1800); «Joseph Bru planeta» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 6v).

«Don Ramón Bru Masip» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Bruixeta, la [tə βruj'ʃeta]

Punta a la serra del Rovelló, de 186 metres, que fa de límit amb el terme de Vinebre, al capdamunt de la qual hi ha una roca calcària, en forma de dau partit per la meitat.

Bruixeta, la roca de la [tə 'rɔka tə βruj'ʃeta]

Roca calcària com un dau partit per la meitat que està situada a la Bruixeta. Antigament, les dos meitats estaven a la mateixa alçada, però uns aiguats esdevinguts el mes de març de 2015 en van fer caure la meitat més propera al terme de Vinebre. Existeixen algunes llegendes en les quals se n'explica l'origen. Una de recollida a la Torre de l'Espanyol⁶ l'explica sobre la base de les rivalitats amb el poble veí de Vinebre i l'acció d'unes bruixes. A la vila veïna de Vinebre l'anomenen *la roca del Cap del Pla*.

Bruno, ca ['ka 'βruno]
 Casa de la plaça de la Pau.

Bruno, lo corral de ca [tə ko'raɫ ðe 'ka 'βruno]
 Corral del carrer de la Costa.

6. La llegenda, explicada per Mercè Veà, diu així: «Pos diuen que la gent de la Torre va deixar una campana als de Vinebre. I els de Vinebre no l'acabaven de tornar. Per més que la reclamessin, no l'acabaven de tornar. Cansats, ja, els de la Torre que la campana no tornés, van contractar unes bruixes per a què destruïssin lo campanar de Vinebre i puguer recuperar la campana. Les bruixes se'n van anar al Montsant i van agafar una pedra, la més grossa que van trobar. Se'n van anar cap a Vinebre disposades a tirar-la damunt del campanar. Però no comptaven que aquesta pedra que pesava tant... van calcular malament lo temps. Total que, quan passaven per damunt d'aquesta muntanyeta, va començar a sortir el sol, les bruixes van perdre la força i la pedra va caure just damunt de la muntanya. Per això es diu la Bruixeta. A la Torre, li diem *la Bruixeta*» (Veà, 2017b).

Burel, ca ['ka βu'reɫ]

Casa del carrer de l'Era.

Burxanquet, ca ['ka βurtʃaŋ'ket]

Casa del carrer del Torrent.

Burxanquet, les crestes de [ɫes 'krestez ðe βurtʃaŋ'ket]

Són unes crestes de pedra situades anant al camí de Dellà la Serra, a les Auba-gues; són en arribar dalt de la muntanya. També són conegudes com *les crestes de Ramon de Burxanc*.

ca (i variants **cal**, **ca l'**, **ca la**)

V. Abúndio, Adolfí Jordi, Adolfina, Adroguer, Agustí de l'Argany, Agustí de Serra, Agustí del Regno, Aiguader, Aixalella, Albert de la Sila, Aleu, Amadeu de Gervasi, Ambròsia, Andeléssio, Andreu de Salmeron, Àngel del Coco, Animer, Anna Mari de la Catxoia, Antic, Anton, Argany, Asabel, Asquierdo, Aubarquét, Auberto de la Siconà, Balitroc, Balsà, Barber, Barbero, Barrugo, Basi el Sabater, Baster, Batalla, Batiste del Ros, Benedicto, Benito, Bep, Bep d'Oto, Bep de Quico, Bertolda, Biol, Biscaia, Bismar del Criveller, Blai, Blai de Borràs, Blaia, Bonica, Borràs, Boteres, Botet, Botiguer, Bover, Boverol, Brisda, Bruno, Burel, Burxanquet, Cablanc, Cabrera, Cacau, Cadirer, Cagafiguères, Cagat de Batalla, Cagoncristu*, Camion, Cantrelleta, Cap Estarrufat, Carlos, Carlos de Joan de Sila, Carme Susana, Carmen la Cansaladera, Carmera, Carranco, Casó del Tibidabo, Casona, Cas-sol, Catarina, Catxoia, Catxurro, Cessàrio, Cisco Gervasi, Cisco Llauïseta, Cisco Manero, Cisco Perelló, Cisteller, Clauetes, Clec, Climent, Cocaïna, Coco, Coma-dron, Concepció de Biscaia, Conde, Consuelo del Guarda, Conxa, Correu, Cosí, Cosme, Covero, Criveller, Damià, Daniel del Carreter, Don Benigno, Elisso, Eloi, Elvira de Manero, Elvira Petxan, Engràcia, Enric de l'Antic, Escoda, Escrivà, Es-parter, Espidion, Esquerrer, Esteve Perelló, Estivill, Estudiant, Eugénio, Eugénio Martinet, Falcat, Falsetana, Fanxico, Fatarellut, Feliciana, Fenya, Fenyes, Fernan-do Batiste del Ros, Ferrer de Màlia, Ferrer de Ventura, Ferreret, Figuerola, Flare, Florindo, Forner, Fortugós, Fusteret, Galiarte, Gallito, Gandaia, Gargori del Coco, Gat Janet, Gavella, Gendret, Geperut de la Retxa, Gitano Blanc, Gonçalves, Gori, Gravat de Borràs, Guardiola, Guenyo, Guinau, Isabel, Italià, Jaques, Jaume Bep d'Oto, Jaume Casó, Jaume de l'Argany, Jaume del Botet, Jaume del Pequenyó, Jaume del Sereno, Jaume Guinau, Jaume Miquel, Jaume Ramon, Jaume Ramon Man-to, Jaume Ventura, Jepo, Jesús de Gat Janet, Joan de Carlos, Joan de Regalo, Joan de Sila, Joanet de Cantrelleta, Joanet del Marino, Joaneta, Joaquín Fin, Jordi, Josep Anton del Vinyes, Josep de Jaume Miquel, Josep del Rònic, Josep Maria de l'Esteve, Josepet de Catarina, Juanito Mateu, Juanito Peret, Juanito Perico, Júlio Manero,

Llangost, Llarga, Llauïseta, Llauner, Lleixa, Llúcio, Lluenta, Lluert, Lluís de Soberrano, Lluís de l'Estudiant, Macià Margalida, Maimó, Malagana, Malena dels Petons, Manel d'Oto, Maneles, Manero, Mano, Mara, Margalida, Margalit, Maria Ascensió, Maria de Jepo, Maria de Perelló, Maria del Sereno, Maria del Tender, Maria Fonso, Maria Garcia, Maria Manto, Mariano de la Ròniga, Mariano el Paleta, Marieta de ca Pelinxo, Marieta Eixalella, Marino, Mariones, Marquès, Marqueta, Marrec de Cinteta, Martí Matafigues, Martinet, Matafigues, Mateu, Matiner, Mecànic, Menut, Mercedes de Lluert, Metge, Meuca, Miquel de Biscaia, Miquel de Catarina, Miquel de Fanxico, Miquel de Gavella, Miquel de Soberrano, Miquel de Tarragó, Miquel de les Someres, Miquel del Fuster, Miquel del Xato, Miquelet de Cinteta, Mitadenc, Mitadenc de Roc, Moiano, Molana, Molles, Monxili, Morena, Moreno, Mossenye, Narcís, Narcís de la Plaça, Negra, Nicanor del Rònic, Novell, Nuri de Jaume Miquel, Octàvio el Ferrer, Octàvio de Màlia, Oncle Aleix, Oncle Candro, Oncle Fidel, Oncle Magí de la Molana, Oncle Maties Marimon, Oncle Miquel de ca Manero, Oncle Modesto, Oncle Quico de la Ròniga, Oncle Rossendo Catarina, Oto, Paco el Pastisser, Paleta, Panasset, Pantoni, Pastisser de Baix, Pastisser de Quiquet, Pastora, Pauet de Batiste del Ros, Paulina, Paumirona, Paumissol, Pava, Pelegrí, Pelinxo, Pendó, Pep d'Anton, Pep d'Estivill, Pep de Climent, Pep de Gervasi, Pep de Josep de Rosa, Pep de Manto, Pep de Marc, Pep de Mariano del Pequenyó, Pep de Narcís, Pep de Ramona, Pep de la Paca, Pep del Pequenyó, Pep del Sicó, Pepa de l'Àngel, Pepa de les Vetes, Pepa Melons, Pepa Toni, Pepita, Pepus, Pequenyita, Pequenyó, Pere del Cabrer, Pere el Fuster, Pere el Llauner, Pere Just, Pere Pelinxo, Perelló, Peret del Rosset, Peret del Segal, Perico, Perics, Perrilla, Petons, Pilar del Ros, Pintor, Pio, Pitot, Pitotet, Pixat, Planxat, Planxats, Policarpo, Pom, Ponet, Pubilla Maca, Put-put, Quaquín de la Barruga, Quico Gavella, Quico Malena, Quico de la Carn, Quico de les Tites, Quimet de l'Esteve, Rabosí, Racader, Ramon d'Escoda, Ramon de Balsà, Ramon de Pauet, Ramon de Xeco, Ramon de Ximo, Ramon de l'Aiguader, Ramon del Cabrer, Ramon del Flare, Ramonot, Ramota, Rata, Regalo, Reiet, Retxa, Retxo, Ribellet, Roelles, Roger, Roig, Romaldo, Rònic, Ros, Rosa Gisbert, Rosalera, Rossendo de la Rossa, Rosset, Rossita de Gandaia, Rostit, Safarino, Sal, Samuel de l'Aleu, Sandinya, Sarròc, Sastre, Sebestià, Sebastianet, Sèbio, Secundino del Moiano, Sedó, Sedurní, Segal, Serra, Serranet, Serrano, Sila, Soberrano, Socina, Sol de Bep, Solera, Someres, Sord de Roelles, Soro, Tari, Teixidor, Tender, Teresina de Jaume Miquel, Teresina de Jaume Ramon, Tia Camila de Trap, Tia Celestina, Tia Cisqueta del Pequenyó, Tia Dolores de Manero, Tia Enrica Paumiró, Tia Generossa Meco, Tia Maria del Cabrer, Tia Pepeta Martinet, Tia Pilar Atrudis, Titon, Trap, Valentina, Valero, Venides, Ventura, Vicent, Vicent lo Ferrer, Victorino, Vilanova, Vinagrero, Vinyes, Viudo, Xafaordis, Xarleston, Xato, Xavi Perelló, Xeco, Ximet, Xitxarra, Xitxurrín, Xoles, Xoll, Xonga, Zacaries.

cabana

V. Ribellet, Ruana.

Cabassers¹

V. Vella de C.

Cabassers²

«Josep Cabasés» (Serr., 1773).

Cognom localitzat al segle XVIII amb la forma *Cabasés*.

Cabassers, lo camí de*

«Item, ha una vinya en el término de la Torre d'Espanyol; afuerta ab en Guaimó Ponz d'una part et de la part otra con *camino que va a Cabacés* et de la tercera part con Ramon Sentís et de la quarta part con Pere Cordà» (RCA 1416, 38r).

«...una heretat ab figueres quea antigament era de vinya situada en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida nomenada lo Torrent de na Bonastra la qual afronta ab *lo camí general que va de la Torre a Cabacés* y ab Antº Ferrer y de dos parts ab Anthoni Monthagut y de altra part ab Miquel Lois y de altra part ab Pere Sentís de la Torreta» (Capb. 1558, 9v).

«...en la partida dita les Heres, afronta ab *lo camí que va a Cabassés*, de altra part ab les Heres y de altra part ab Pere Sentís hereu del Xollat, y ab lo barranch de la Font» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida dita les Eres, que afronte ab dites Eres, ab Francesch Sentís, *camí de Cabasés* y ab lo barranch de la font que beuen» (Capb. 1708, 174r).

«...una heredad cita en el termino de la Torre, en la partida de Cap de Pomar, que linda con el *camino real que va a Cabases*, Joseph Domenech, Joseph Este-vill y el camino, a censo annuo de dos sueldos» (Capb. 1734, 261r).

Antic camí.

Cabassers, lo carrer de

[tə ka're ðe kaβa'ses]

És un carrer nou. Abans era la carretera per anar a la Figuera. També l'anomenen *la carretera Vella de Cabassers*.

Çabatera

V. Sabater.

Cablanc, ca

['ka ka'βtaŋ]

Casa del carrer del Porxo, que també és anomenada *ca Cagafigueres*.

Cabré, l'anjub de [ʔaɲ'dʒub de ka'βre]
Aljub situat a la partida dels Faifons.

Cabrera, ca ['ka ka'βrera]
Casa del carrer Major.

Cacau, ca ['ka ka'kaw]
Casa del carrer del Torrent.

Cacau, l'anjub del [ʔaɲ'dʒub del ka'kaw]
Aljub situat a la partida dels Massets. També és anomenat *anjub de Jordi Estivill*.

Cacau, lo mas de [ʔo 'maz ðe ka'kaw]
Mas situat a la partida de les Raureres.

Cadirer, cal ['kaʔ kaði're]
Casa del carrer de l'Era.

Cadolles, les [ʔes ka'ðoʎes]
Zona situada al Planot. Hi ha cadolles naturals i cadolles fetes per la mà de l'home. Antigament, s'hi preparava el visc per anar a caçar moixons a barraca.

Cadolles, lo barranc de les*

«...una heretat de terra campa ab alguns arbres de olyvers situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada lo Colomer afronta de una part ab Berthomeu Jornet y ab Manuel Jornet y ab *lo barranch de les Cadolles* y ab Andreu Casals» (Capb. 1558, 21r).

«...en la partida anomenada lo Colomer, affronta ab Berthomeu Jornet i ab Miquel Jornet àlies Manuel, que ere de Jaume Jornet, i ab *lo baranch de les Cadolles* i ab Juan Jornet Manuel que ere de Andreu Casals» (Capb. 1607, 80r).

Antic barranc.

Cafè, lo [ʔo ka'fe]

Casa del carrer de l'Era, que inclou un bar i una sala d'espectacles. Antigament, era el forn municipal. També és coneguda com *la Societat*. En temps de la República espanyola tenia el nom de *Sociedad Obrera Marxista* i, en temps del franquisme, *Sociedad Recreativa de Descanso*.

Cagafigueres, ca [ˈka ˈkayafiˈyeres]
 Casa del carrer del Porxo, que també és anomenada *ca Cablanc*.

Cagat de Batalla, cal [ˈkaʔ kaˈɣad de βaˈtaʎa]
 Casa del carrer Major.

Cagoncristu, cal* [ˈkaʔ kayoŋˈkristu]
 Casa del carrer de l'Horta. Actualment, no existeix l'edifici i s'hi va obrir carrer. L'estadant parlava «camperol», nom que rep la varietat lingüística del Camp de Tarragona a la Ribera d'Ebre.

Calvari, lo [ʔo kaʔβari]
 Indret on es fa el viacrucis de Divendres Sant i on, després de la Guerra Civil espanyola, hi havia plantades tres creuetes de fusta. Ara hi ha eres.

camí
V. Abellerets, Aranits, Barranc*, Bassa del Cànem*, Cabassers*, Campàs*, Canals, Carrerada, Dellà la Serra, Esclapers, Faifons, Faquims, Figuera, Figuereta*, Fondo, Font*, Fontjuanes, Garcia*, Gorraptes, Heretats Noves, Horta*, n'Horta*, Horta a les Hortes*, Horta a Vinebre*, Hortes*, Massets, Mina, Molar, Palma*, Planes*, Pomar, Prats, Raureres, Reial*, Santa Magdalena, Solana, Torro, Vinebre*.*

Camí de Sant Antoni, lo carrer del [ʔo kaˈreʔ kaˈmi ðe ˈsant anˈtoni]
 Carrer que va del carrer de Balmes a la plaça de la Pau.

Camion, cal [ˈkaʔ kamiˈon]
 Casa del carrer de Verdaguer. També s'anomena *ca l'Enric de l'Antic*.

Campàs, camí del*
«Camino del Campàs» (ACRE340-7-T2-1023, 1929-1930).

Antic camí.

Campàs, lo coll del*
«...una heretat plantada ab figueres y ametles situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada la Coma den Pallàs afronta ab terra de Anthoni Monthagut y de altra part afronta ab lo coll del Campàs y de altra part afronta ab lo coll de les Partides y de altra part afronta ab lo barranc del Canaret» (Capb. 1558, 11r).

«...en la partida dita la Coma del Pallàs, affronta ab Lluís Montagut, que ere de Antoni Montagut y ab *lo coll den Campàs* y ab lo coll de les Partides i ab lo barranch del Canaret a cens de dos sous y dos diners pagadors a Nadal» (Capb. 1607, 82v).

Antic coll.

Canal d'António del Ros, la [ʔa ka'naʔ ðan'tonjoʔ'ros]
Finca de la partida de les Canals.

Canal d'Oto, la [ʔa ka'naʔ 'ðoto]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de ca Gandaia, la [ʔa ka'naʔ ðe 'ka ɣan'ðaja]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de ca l'Esteve, la [ʔa ka'naʔ ðe 'ka ʔas'teβe]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de ca la Morena, la [ʔa ka'naʔ ðe 'ka ʔa mo'rena]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de l'Aiguader, la [ʔa ka'naʔ ðe ʔajɣwa'ðe]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de l'Esquerrer, la [ʔa ka'naʔ ðe ʔaske're]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de Pantoni, la [ʔa ka'naʔ ðe pan'toni]
Finca de la partida de les Canals.

Canal de Sedurní, la [ʔa ka'naʔ ðe seður'ni]
Finca de la partida de les Canals.

Canals, les [ʔes ka'naʔs]

Partida de terra situada a l'est de la població, a vuit-cents metres. Limita al nord amb la partida de les Compallasses, al sud amb la subpartida de les Pixeres i amb la partida del Prat, a l'est amb la punta de la Cogulla i la roca del Bosc, i a l'oest amb la vila. Està situada en una vall ampla, amb solà i obac costeruts. El terreny és argilós, arenós i pedregós. La majoria és terra erma i de secà; només hi ha algunes parcelles treballades. Conté la subpartida de les Planetes i la partida dels Tornabous.

«Partida de *les Chanals*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 11r).

«Pieza de tierra que radica en el término municipal de Torre del Español, llamada Canals, partida *Canals*, que contiene olivos, almendras y garriga» (JPTE 16, 1942).

Canals, lo camí de les [tə ka'mi tɛs ka'naɫs]

Camí que surt del nucli urbà i va cap a la partida de les Canals. Té una longitud d'un quilòmetre, aproximadament.

«Otra llamada Sigronella, partida Sigronelles, olivos y garriga, linda al norte con José Montané, este con *camino de les Canals*, sur camino de la Figuera y al oeste con Juan Manero» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 7v).

«*Canals*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Canals, la vall de les [tə 'βaɫ ðe tɛs ka'naɫs]

Vall que naix entre la punta de la Cogulla i els Tornabous, passa per la partida de les Planetes i al Torrent² s'ajunta amb la vall dels Prats.

Canaret, lo barranc del*

«...una heretat plantada ab figueres y ametles situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada la Coma den Pallàs afronta ab terra de Anthoni Monthagut y de altra part afronta ab lo coll del Campàs y de altra part afronta ab lo coll de les Partides y de altra part afronta ab *lo barranc del Canaret*» (Capb. 1558, 11r).

«...en la partida dita la Coma del Pallàs, affronta ab Lluís Montagut, que ere de Antoni Montagut y ab lo coll den Campàs y ab lo coll de les Partides i ab lo *barranch del Canaret* a cens de dos sous y dos diners pagadors a Nadal» (Capb. 1607, 82v).

Antic barranc.

Cànem

V. *Bassa del C.*, *camí de la Bassa del C.**, *Horta del C.*

Canta-ranes, la punta de les [tə 'punta tɛs kanta'raɲes]

Punta a la serra del Rovelló, de 239 metres, que fa de límit amb el terme de Vinebre.

Canta-ranes, la serra de les [tə 'sɛra tɛs kanta'raɲes]

Serra que fa de límit entre Vinebre i la Torre de l'Espanyol, damunt de la partida de les Solanes.

Cantrelleta, ca

['ka kantre'ʎeta]

Casa de la plaça de la Pau.

Cap d'en Cogul, lo

[ʎo 'kab deŋ ko'ɣuʎ]

Partida de terra anomenada, també, *los Barrancs*. Està damunt mateix de la riba de la Pena, tocant als Aulivars.

«...toda aquella piessa de tierra de olivos plantada de tenuta de un jornal de tierra poco más o menos, que por mis legítimos títulos tengo y poseo dentro el término de dicha villa de la Torre y partida vulgarmente llamada *los Caps den Cogul*, que linda a oriente con Juan Escoda, a medio día con Miguel Jornet llamado del Perche, a poniente con Joseph Jornet del carrer Nou y con Joseph Jornet del Perche y a cierzo con el camino real y sequia» (ACRE340-62-T2-258, 1748, 1r).

«Otra llamada *Cap d'En Cogul*, sembradura y olivos, linda norte con Juan Estivill, sur Mariana Estivill, este Enrique Viñes y oeste Narciso Jornet» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 7v).

Cap d'en Cogul, lo barranc del

[ʎo βa'raŋ deʎ 'kab deŋ ko'ɣuʎ]

Barranc que comença al final de la vall dels Horts i desguassa al barranc de Vinebre.

Cap de Ferro, lo

[ʎo 'kab de 'fɛro]

És una finca situada, pujant cap a la Figuera, per la carretera T-714, a mà dreta. Té unes quatre hectàrees, és un terreny d'argila i, actualment, és boscós. Al voltant té la partida de Pomar.

Cap de Pomar, lo

[ʎo 'kab de po'ma]

Tros de la partida de Pomar, situat a la part més alta, tocant a la partida dels Massets.

«...en la partida nomenada *Cap de Pomar* afronta de una part ab Miquel Lois y de altra ab Miquel Manuel y de dos parts ab el dit confessant» (Capb. 1558, 13v).

«...en la partida nomenada *Cap de Pomar*, una heretat afronte de una part ab Miquel Galcerà ab Matheu Jornet de dos parts i ab dites pubilles» (Capb. 1639, 8r).

«...en la partida dita *lo Cap de Pomar*, que afronte ab Camí real y ab Joseph Domènech» (Capb. 1708, 178v).

«...una heredad citta en el termino de la Torre, en la partida del *Cap de Pomar*, que linda con el camino Real que va a Cabases» (Capb. 1761, 312r).

Cap Estarrufat, ca

['ka 'kap astaru'fat]

Casa del carrer del Porxo.

Carabé [kara'βe]

Part més baixa del coll de la Garganta, baixant-ne en direcció a la Figuera. Hi arriba la marinada. És al límit amb el terme de la Figuera.

Caret o Careta

«Pere Careta (batlle)» (PH 1349).

«Jaume Caret» (Capb. 1607, 79v).

Cognom localitzat en la forma feminitzada al segle XIV i en forma masculinitzada al segle XVII. Aquest cognom dona nom a una serra del poble veí de Vinebre.

Carim

«Jose Carim Budesca» (Naix., 1890, 100).

Cognom recollit al segle XIX.

Carlets, la granja de [ʔa 'ɣɾandʒa ðe kar'lets]

Granja situada al Cap de Pomar. És feta, aproximadament, de l'any 1975.

Carlos, ca ['ka 'kartos]

Casa del carrer de l'Era.

Carlos de Joan de Sila, ca ['ka 'kartoz ðe ʒu'an de 'sila]

Casa del carrer de la Costa, que també s'anomena *ca la Negra*.

Carlos i la Falsetana, lo molí de ca [ʔo mo'ʔi ðe 'ka 'kartoz i ʔa faʔse'tana]

Antic molí situat a la vall de Montagut.

Carme Susana, ca ['ka 'karme su'zana]

Casa del carrer de l'Era que també és coneguda com a *ca Carmen la Cansaladera*.

Carmen la Cansaladera, ca ['ka 'karmen ʔa kansaʔa'ðera]

Casa del carrer de l'Era, que també és coneguda com a *ca Carme Susana*.

Carmera, ca ['ka kar'mera]

Casa del carrer de la Costa.

Carranco, cal ['kaʔ ka'raŋko]

Casa del carrer de l'Era.

Carrascal, baixest del*

«*Bayses del Carrascal*» (ACRE340-7-T2-541, 1800).

Antic baixest.

Carrascal de Carícia, lo [ʔo karas'kaʔ ðe ka'risja]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascal de Fanxico, lo [ʔo karas'kaʔ ðe fan'tʃiko]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascal de Guinau, lo [ʔo karas'kaʔ ðe ɣi'naw]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascal de Pistol, lo [ʔo karas'kaʔ ðe pis'tɔʔ]
Finca de la partida dels Carrascals, que també és anomenada *Carrascal de Zacaries*.

Carrascal de Ximet, lo [ʔo karas'kaʔ ðe tʃi'met]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascal de Zacaries, lo [ʔo karas'kaʔ ðe saka'ries]
Finca de la partida dels Carrascals, que també rep el nom de *Carrascal de Pistol*.

Carrascal de l'Estudiant, lo [ʔo karas'kaʔ ðe ʔastu'ðjan]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascal de la Casona, lo [ʔo karas'kaʔ ðe ʔa ka'zona]
Finca de la partida dels Carrascals.

Carrascals, los [ʔos karas'kaʔs]

Partida de terra situada al nord-est de la vila, a uns quatre quilòmetres. Limita al nord amb la partida dels Massets, al sud amb les partides de les Compallases i dels Tossalots, a l'est amb la partida de les Heretats Noves i a l'oest amb Pomar. És un terreny pedregós i argilós, de relleu muntanyós i abancalat, excepte una petita plana al fons de la vall. La meitat de les terres són ermes. Hi ha conreu de secà i de regadiu.

Carrascals, la vall dels [ʔa 'βaʎ deʔs karas'kaʔs]

Vall que travessa la partida dels Carrascals i desguassa al Barranc, a l'alçada del barranc del Torrent Xic.

carrer

V. *Baix, Balmes, Bonavista, Cabassers, Camí de Sant Antoni, Catalunya, Cementiri*, Cervantes, Costa, Dalt*, Era, Forn, Fortuny, Horta, n'Horta, Joan Maragall, Llibertat, Major, Margalef, Montsant, Nial*, Nou, Nou de Baix, Nou de Dalt, Plaça*, Portal, Porxo, Protectorado de la Paz*, Sant Galderic, Santa Maria*, Tormo, Torrent, Trullet, Vall, Verdaguer.*

Carrerada, la [ʔa kare'raða]

Camí que baixa des de l'ermita de Sant Antoni fins al Pantano, a la partida dels Assuts de Vinebre. També du aquest nom el camí que va des del barranc de Vinebre fins a les Hortes.

Carreter, la granja del [ʔa 'ɣrandʒa ðeʔ kara'te]

Granja situada tocant a n'Horta, a les Tormedes, al costat del Tros de l'Aubert.

carretera

V. *Figuera, Vella de Cabassers.*

Casa de la Vila, la [ʔa 'kaza ʔa 'βiʔa]

Va estar ubicada a la plaça principal.

Casa del Comte, la [ʔa 'kazaʔ 'konde]

Casalici situat al carrer Major, que pertanyia al comte de la Torre de l'Espanyol, Rafael de Montagut i Ravanals; n'era la casa pairal. És d'estructura senzilla, amb cotxeres i celler, i té grans sales i habitacions. Popularment es coneix com a *cal Conde*.

Casals

«Pere Casals» (RCA 1416, 49v).

«Andreu Casals» (Fog. 1553; Capb. 1558, 16v).

Cognom localitzat als segles xv i xvi.

Caseta

«Michaelis Masip, dicto Caseta, subbaiulo» (Serr., 1688).

Àlies.

Casó del Tibidabo, ca [¹ka ka'zo ðeɫ tiβi'ðaβo]
Casa del carrer del Portal.

Casona, ca la [¹ka ɫa ka'sona]
Casa del carrer Major.

Cassol, ca [¹ka ka'soɫ]
Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era *lo carrer del Nial*. També és anomenada *ca Ramon de Ximo*.

Castanyer
«Pere Castanyer, batlle» (Serr., 1348).
Cognom localitzat al segle XIV.

Catalunya, lo carrer de [ɫo ka're kata'ɫuna]
Carrer que puja perpendicular al carrer de Balmes i que intersecciona amb el carrer de Cervantes i el de Verdaguer fins arribar al carrer de Baix. Hi ha un porxo, el perxe de ca Borràs.

Catarina, ca [¹ka kata'rina]
Casa del carrer Nou.

Catarina Borràs, lo pati de [ɫo 'patig de kata'rina βo'ras]
Pati situat al carrer de Balmes.

Catxoia, ca la [¹ka ɫa ka'tʃɔja]
Tres cases reben aquest nom, dos de la plaça Principal i una altra del carrer del Trullet.

Catxoia, lo pati de ca la [ɫo 'patig de ɫa ka'tʃɔja]
Casa del carrer de la Llibertat.

Catxurro, ca [¹ka ka'tʃuro]
Casa del carrer del Forn.

Cavaller
Cognom localitzat al segle XIV en la forma feminitzada. Actualment, encara és viu a la vila, però la persona que el porta és originària d'una altra població.
«Na Qavalera» (Mon. 1329).

Çaviques de la Torre, los*

«Item, faze Pere Jornet de Vinebre por hun guerto que ha *als Caviques de la Torre*, afrenta con el camino de Vinebre e con Bertholomeu Sentís e con terra de Pere Miguel e de la quarta part con tierra de Arnau Loys» (RCA 1416, 50r).

Antiga partida de terra.

Cedó

V. *Sedó*.

celler

V. *Blai*.

Cementiri, lo carrer del*

[tɔ ka'reɫ semen'tiri]

«...un patio que sita en este pueblo municipal en la *calle del Cementerio*, señalada por el número 2» (JPTE 2, 1940).

En l'actualitat, s'anomena *carrer de Joan Maragall*.

centre cívic, lo

[tɔ 'sentre 'siβik]

Centre situat al carrer de Balmes i que acull la biblioteca, el casal de la gent gran i el centre de dia per a la tercera edat.

Cerdà

«Domingo Cerdà» (RCA 1416, 49r); «Pero Cerdan» (RCA 1416, 49r).

Cognom localitzat al segle xv, amb les formes *Cerdan* i *Cerdà*.

Cervantes, lo carrer de

[tɔ ka're ser'βantes]

Carrer que va de la plaça del Comte al carrer de Catalunya.

«...una casa que radica en Torre del Español, *calle de Cervantes*, señalada con el número 3» (JPTE 10, 1940).

Cervelló

Cognom localitzat al segle xv amb la forma *Cerveló* i que encara és viu en l'actualitat a la vila, amb la forma *Servelló*.

«Ramon Cerveló» (RCA 1416, 49v).

Cessàrio, ca [ˈka seˈsarjo]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer de Joan Maragall i una altra del carrer de l'Era.

Cigronella, la punta de la [ˈta ˈpunta ˈta siɣroˈneʎa]

Punta d'un turonet situada a la subpartida de les Cigronelles, entre les partides del Prat i les Canals, i la subpartida de les Pixeres.

Cigronelles, les [ˈtesiyroˈneʎes]

Subpartida de terra dins de la partida del Prat. Està situada pujant pel camí que du a la Figuera, una mica més amunt de l'alçada del molí de Manero, a l'esquerra.

«Otra llamada Sigronella, partida *Sigronelles*, olivos y garriga, linda al norte con José Montané, este con camino de les Canals, sur camino de la Figuera y al oeste con Juan Manero» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 7v).

Cisco Gervasi, ca [ˈka ˈsisko ɣerˈβazi]

Casa del carrer de Catalunya que també rep el nom de *ca l'Andreu de Salmeron*.

Cisco Llauïseta, ca [ˈka ˈsisko ˈlawiˈzeta]

Casa del carrer del Torrent.

Cisco Manero, ca [ˈka ˈsisko maˈnero]

Casa del carrer de Bonavista.

Cisco Perelló, ca [ˈka ˈsisko pereˈʎo]

Casa del carrer de Balmes.

Cisco Trap, la granja de [ˈta ˈɣɾandʒa ðe ˈsisko ˈtrap]

Granja situada a la partida de les Planes. Actualment, ha pres el nom del gendre i també l'anomenen *la granja de Clàudio*.

Cisteller, cal [ˈkaʎ sisteˈʎe]

Casa del carrer del Portal.

Clapers, lo barranc dels*

«...en la partida de la Horta que affronte ab Gaspar Domènech, que ere de Roer, y ab *lo barranch dels Clapers*» (Capb. 1639, 9r).

«...una pesa de terra plantada de olivés [...] en lo terme de dit lloch, que afronte ab Joan Escoda, ab lo magnífic Jaume de Montagut, ab los hereus de Joan Domènech de Vinebre y ab *lo barranch de Esclapes* a cens de mig cànter de oli» (Capb. 1689, 10v).

«...en la partida de la Horta, que afronte ab Francisco de Montagut, ab Joan Escoda y ab *lo barranch dels Clapés*» (Capb. 1708, 179r).

Barranc que corresponia a la part del tram final del barranc de la Torre, cap a la partida d'Esclapers, a Vinebre, i la de Cap d'en Cogul.

Clàudio, la granja de [ʔa 'ɣɾaɲdʒa ðe 'kʎawðjo]

Granja situada a la partida de les Planes. El nom pretèrit que rebia era *granja de Cisco Trap*.

Clauetes, ca ['ka kʎa'wetes]

Tres cases reben aquest nom, una del carrer de Fortuny i dos del carrer de Balmes. «Clauetes» era el majordom del comte de la Torre.

Clauetes, l'anjub de [ʔaɲ'dʒub de kʎa'wetes]

Aljub situat a la partida dels Aubellons.

Clec, cal ['kaʎ 'kʎek]

Casa del carrer de l'Era.

Clec, l'anjub del [ʔaɲ'dʒub deʎ 'kʎek]

Aljub situat a la partida de les Compallasses.

Climent, ca ['ka kʎi'men]

Casa del carrer Major.

Clotal*

«...una heredad plantada de olivos, higueras y viña, cita en el termino de dicha villa de la Torre, en la partida de Pomar, llamada ahora *Clotal*, que linda con el barranco de Andrez Artal y con los herederos de Pedro Juan Estivill» (Capb. 1787, 366v).

«Partida del *Clotal*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 5r).

«*Clotal*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Antiga partida. Segons els documents, sembla que hi va haver un canvi de nom de la partida Pomar cap a l'any 1787.

Cocaïna, ca la [ˈka ʔa kokaˈina] / [ˈka ʔa kukuˈina] /
[ˈka ʔa kokoˈina]

Casa del carrer de l'Era.

Coco, cal [ˈkaʔ ˈkoko]

Casa del carrer de l'Era que també s'anomenava *ca Gargori del Coco*.

Cogul

V. *Cap d'en C*.

Cogulla, la punta de la [ʔa ˈpunta ʔa koˈɣuʎa]

Punta de 495 metres d'alçada, situada a l'esquerra del camí que va a la Figuera, quasi arribant als aerogeneradors, al coll de la Garganta.

coll

V. *Campàs**, *Garganta*, *Mischideles**, *Partides**, *Torre*.

Coll d'Emílio, lo [ʔo ˈkoʎ ðe ˈmiʎjo]

Finca de la partida dels Colls.

Coll de Bancal, lo [ʔo ˈkoʎ ðe βaŋˈkaʔ]

Partida de terra situada al costat de la partida del Reclot, del barranc de la Bonastra i de les Planes. Després de la Guerra Civil espanyola, s'hi va fer un cementiri. Quan ja era a punt d'estrenar, hi va haver una barrancada que va fer caure unes parets, cap a finals dels anys setanta del segle passat, i es va fer evident que no era lloc adequat. Es va abandonar per l'actual cementiri.

«Señalada para el mismo Constantino Argany Rocamora, aquella pieza de tierra que sita en este término municipal, partida *Coll de bancal*, extensión sesenta y seis céntimos de jornal, plantada de olivos» (JPTE 2, 1940).

Coll de Burel, lo [ʔo ˈkoʎ ðe βuˈreʔ]

Finca de la partida dels Colls.

Coll de Jaume Ramon, lo [ʔo ˈkoʎ ðe ˈzawme raˈmon]

Finca de la partida dels Colls.

Coll de Malena dels Petons, lo [ʔo ˈkoʎ ðe maˈʎenaʔs peˈtons]

Finca de la partida dels Colls.

- Coll de Mitadenc, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe mita'ðeŋ]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de Perelló, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe pere'ɫo]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de Plegons, lo**
V. *Collemplegons*.
- Coll de Quinquillaire, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe kinki'ɫajre]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de Rossendo, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe ro'sendo]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de Taverna, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe ta'βerna]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de Trap, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe 'trap]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de cal Pequenyo, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe 'kaɫ pe'keɲo]
Finca de la partida dels Colls.
- Coll de la Garganta, lo** [tɔ 'kɔɫ ðe ɫa ɣar'ɣanta]
Subpartida de terra situada dins de la partida de les Heretats Noves.
- Coll del Titon, lo** [tɔ 'kɔɫ ðeɫ ti'ton]
Finca de la partida dels Colls.
- Collemplegons** ['kɔɫampɫe'ɣons]
Partida de terra que està situada entre les partides del Collet Roig i les Planes, pujant pel camí que du a Sant Antoni², a mà dreta.
«Partida de *Collamplegon*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 16v).
«...las fincas de su propiedad denominadas: 1ª Plá, del término municipal de Vinebre; 2ª Olivá y 3ª Bancal de les Hortes, 4ª La Cova y 5ª *Collimplegón*, las cuatro últimas de este término municipal» (JPTE 8, 1940).
- Collet Roig**
V. *Barranquet del C. R.*

Collet Roig, lo, o los Collets Rotjos [ʔo ko'ʎet 'rɔtʃ] o [ʔos ko'ʎet 'rɔdʒos]

Partida de terra que el cadastre anomena *Olivars*. Està formada per dos turonets i limita amb les partides de les Sorts, les Planes i els Horts de la Valleta, i amb la finca del Pradell. La terra que s'hi troba és argilosa.

«Ítem toda aquella otra pieza de tierra de olivos plantada, de tenuta de quatro jornales de tierra poco mas o menos, que también poseo dentro el mismo término de la Torre en su partida nombrada *lo Collet Roig*, que linda con tierras de Mattias Jornet, con el camino dicho de les Hortes, con tierras de Josef Antonio Rocamora y con montes» (ACRE340-62-T2-238, 1784, 1v).

Colls, los [ʔos 'kɔʎs]

Partida de terra situada al nord de la població, a uns vuit quilòmetres. És al costat de la T-714, en direcció a la Figuera i a Cabassers. Limita al nord amb els termes de Vinebre i de Cabassers, al sud amb la partida dels Aranits, a l'est amb els termes de Cabassers i de la Figuera, i a l'oest amb les partides de les Roureres i dels Massets. És situada en un altiplà. El terreny és pedregós i argilós. Algunes parcel·les són al terme de Cabassers i es reguen amb l'aigua del pantà de Margalef; les de la Torre són parcel·les de secà.

«*Colls*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Colls, la vall dels [ʔa 'βaʎ dɛʎs 'kɔʎs]

Barranc que naix als Colls i va a desaiguar al barranc de la Torre.

Colls Nous, los [ʔos 'kɔʎs 'nɔws]

Petita partida situada al costat dels Aranits, els Massets i les Escales.

Colomer del Conde, lo [ʔo koʔo'met 'konde]

Finca de la partida dels Colomers, que pertanyia al comte de la Torre de l'Espanyol.

Colomers, los [ʔos koʔo'mes]

Partida de terra situada al costat de la partida de les Erasses.

«Primerament, fa en Vidal Sentís de la dita Torre por hun troz de tierra que tiene *al Palomar*, afuenta con el camino de Vinebre et con terra de Antoni Jover e de la tercera part con terra d'en Pere Casals e de la quarta part con Ramon Sentís» (RCA 1416, 50r).

«...una heretat de terra campa ab alguns arbres de olyvers situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *lo Colomer* afronta de una part ab Berthomeu Jornet y ab Manuel Jornet y ab lo barranch de les Cadolles y ab Andreu Casals» (Capb. 1558, 21r).

«...ab dit terme de la Torre den Spanyol a la partida nomenada *lo Colomer*, que affronta ab canyissar al jorn, ab lo barranch de les Cadolles y Miquel Jor-net del Racó» (Capb. 1661, 192v).

Coma, la, o les Comes [ʔa'koma] o [ʔes 'komes]

Partida de terra que confronta amb les partides de les Aubagues i les Canals, i amb la subpartida de les Planetes. Pujant pel camí que condueix a la Figuera, a la dreta, just després de les Sorts.

«Item, ha otra vinya a *la Coma*, término de la dita Torre; afruenta de una part con antoni Jover et de la segunda con Pere de la Roga et de la tercera con los Pubills et de la quarta con la muntanya et garriga» (RCA 1416, 38v).

«...por la pieza de tierra que adquiere llamada Coma, partida *Comes*, olivos, sembradura y garriga, linda al norte con tierras de Antonio Bru, al sur y oeste con las de herederos de José Porqueres y al oeste con los reseñados anteriormente» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 10v).

Coma d'en Pallars, la

V. *Compallasses*.

Coma d'en Planet, la*

«...toda aquella heredad llamada *la Coma den Planet* que dicho Jaime Esteve vendio a carta de gracia de redimir a Miquel Marsal, negociante de Reus del Campo» (ACRE340-62-T2-255, 1731, 4v).

Antiga partida.

Coma de Blai, la [ʔa 'koma ðe 'βʔaj]

Finca de la partida de la Coma.

Coma de Fernando Batiste del Ros, la [ʔa 'koma ðe fer'nando βa'tisteʔ 'ros]

Finca de la partida de la Coma.

Coma de Jaume Miquel, la [ʔa 'koma ðe 'zawme mi'keʔ]

Finca de la partida de la Coma. També és anomenada *de Ricardo*.

Coma de Pelegrí, la [ʔa 'koma ðe peʔe'ɣri]

Finca de la partida de la Coma. També és coneguda per *la Coma de la Qui-meta*.

Coma de Pep de Narcís, la [ʔa 'koma ðe 'peb de nar'sis]

Finca de la partida de la Coma.

Coma de Pere de ca Benito, la [ʔa 'koma ðe 'pere ðe 'ka βe'nito]
Finca de la partida de la Coma.

Coma de Pura, la [ʔa 'koma ðe 'pura]
Finca de la partida de la Coma.

Coma de Ricardo, la [ʔa 'koma ðe ri'karðo]
Finca de la partida de la Coma. També és anomenada *de Jaume Miquel*.

Coma de ca Llúcio, la [ʔa 'koma ðe 'ka 'lusjo]
Finca de la partida de la Coma.

Coma de cal Pintor, la [ʔa 'koma ðe 'kaʔ pin'to]
Finca de la partida de la Coma.

Coma de la Quimeta, la [ʔa 'koma ʔa ki'meta]
Finca de la partida de la Coma. També és coneguda per *la Coma de Pelegrí*.

Coma del Senyor, la*

«Item, faze en Bernat Ferrer por .i. troz de tierra que tiene a *la Coma del Senyor*, afruenta con Ramon Cerveló et de la otra part con Antoni Jover e de la tercera e quarta part de sierra a sierra» (RCA 1416, 49v).

Antiga partida.

Comadron, cal ['kaʔ koma'ðron]
Casa del carrer de la Costa, que també és anomenada *ca Vinagrero*.

Comadrone, lo corral de la [ʔo ko'raʔ ðe ʔa koma'ðrona]
Corral del carrer del Montsant.

Compallàs de Caque, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'kake]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Jaume Barber, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'zawme βar'βe]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Pep de Joan de Sila, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'peb de ʒu'an de 'siʔa]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Pepito Petxan, la [ʔa kompa'ʎaz ðe pe'pito pe'tʃan]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Pere Gallo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'pere 'ɣaʎo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Pere Sedó, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'pere se'ðo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Policarpo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe poʔi'karpo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Regalo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe re'ɣaʎo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Romaldo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe ro'maʔðo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Sandinyo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe san'diɲo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Trap, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'trap]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Xarleston, la [ʔa kompa'ʎaz ðe tʃarʎes'ton]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de Xatxo, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'tʃatʃo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de ca Sèbio, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'ka 'seβjo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de cal Carranco, la [ʔa kompa'ʎaz ðe 'kaʎ ka'raɲko]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de l'Ernesto, la [ʔa kompa'ʎaz ðe ʎar'nesto]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de l'Esquerrer, la [ʔa kompa'ʎaz ðe ʔaske're]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs de l'Octàvio, la [ʔa kompa'ʎaz ðe ʔok'taβjo]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallàs del Clec, la [ʔa kompa'ʎaz ðeʔ 'kʔek]
Finca de la partida de les Compallasses.

Compallasses, les, o la Compallàs [ʔes kompa'ʎases] o [ʔa kompa'ʎas]

Partida de terra situada a l'est de la població, a mil dos-cents metres. Limita al nord amb les partides de Pomar i els Carrascals, i amb la subpartida de les Partides; al sud amb la partida de les Canals; a l'est amb els Tossalots i els Tornabous, i a l'oest amb les partides de Pomar i el Reclot. Està situada dins d'una vall, amb el solà i l'obac conreats. És un terreny argilós i pedregós, de conreu de regadiu. Conté la subpartida de la Ferranda.

Coromines recull a l'*Onomasticon* el topònim *vall de les Compallasses* com una partida de la Torre de l'Espanyol i n'explica l'etimologia a partir del mot *combellasses*, augmentatiu de *combella* = 'comella', amb *-mb-* mossàrab i ultra-correcció de la pronúncia morisca *b < p*. Tanmateix, atesos els documents escrits que s'han localitzat en aquesta recerca, sembla evident que el nom original de les actuals *Compallàs* o *Compallasses* era *la Coma d'en Pallars*, que ha passat per un mecanisme de contracció de la pronúncia.

«...una heretat plantada ab figueres y ametles situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *la Coma den Pallàs* afronta ab terra de Anthoni Monthagut y de altra part afronta ab lo coll del Campàs y de altra part afronta ab lo coll de les Partides y de altra part afronta ab lo barranc del Canaret» (Capb. 1558, 11r).

«...en la partida dita *la Coma del Pallàs*, affronta ab Lluís Montagut, que ere de Antoni Montagut y ab lo coll den Campàs y ab lo coll de les Partides i ab lo barranch del Canaret a cens de dos sous y dos diners pagadors a Nadal» (Capb. 1607, 82v).

«...en la partida de *la Coma de Pallàs*, la qual afronte ab Francisco de Montagut y ab los comuns de la vila» (Capb. 1708, 178r).

«...una heredad plantada de olivos citta en el término de la Torre, en la partida de la *Coma de Pallas*, que linda con la viuda de D. Rafael de Montagut y comunes de la villa, a censo annuo de dos sueldos y dos dineros» (Capb. 1761, 311v).

«Partida de *les Compallases*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 10v).

«Se señala para los mismos expresados Romaldo y Luis Argany Sentís, aquella pieza de tierra partida *Compallás*, que sita en este término municipal» (JPTE 2, 1940).

«*Campallasses*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Compallasses, la vall de les [ʦa 'βaʎ ðe ʦes kompa'ʎases]

Vall que naix cap a la punta de la Cogulla i la roca del Bosc, els Tornabous i arriba a la Ferranda; a partir d'aquest punt canvia de nom i és el barranc de la Bonastra.

Compte

Cognom localitzat al segle XIX, amb la forma *Conte*, i amb la forma *Compte*, al segle XX. A més, encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Compte*.

«Miquel Conte Alerany» (Serr., 1829).

«Jaime Compte Rocamora» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Comte

V. *Casa del C.*

Comte, la plaça del [ʦa 'pʦasaʦ 'komte] o [ʦa 'pʦasaʦ 'konde]

Plaça nova a la qual arriben els carrers de Cervantes i de l'Horta. Antigament, s'anomenava *l'era Petita*.

Conde

V. *Colomer del C.*, *Ferranda del C.*, *Pedregal del C.*

Conde, cal ['kaʦ 'konde]

Casa del carrer Major. També es coneix com *la Casa del Comte*.

Conde, lo corral del [ʦo ko'raʦ ðeʦ 'konde]

Corral del carrer Major.

Conde, l'era del [ʦa 'era ðeʦ 'konde]

El comte de la Torre tenia dos eres, una situada al Pedregal i una altra situada a la vall de Montagut.

Conde, la fonteta del [ʦa fon'tetaʦ 'konde]

Font situada davall de l'ermita de Sant Antoni.

Conde, lo molí del [ʦo mo'ʦiʦ 'konde]

Antic molí situat a n'Horta.

Consuelo del Guarda, ca ['ka kon'sweʦoʦ 'ɣwaɾða]

Casa del carrer del Portal.

Conxa, ca la

[ˈka ʔa ˈkɔntʃa]

Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial. També s'anomena *cal Sol de Bep*.

Conxa, lo molí de la

[ʔo mo ˈʎi ðe ˈkɔntʃa]

Antic molí del carrer del Nial (actual carrer de l'Era).

Cooperativa, la

[ʔa kɔpera ˈtiβa]

V. *Sindicat*.

Cooperativa, lo magatzem de la

[ʔo mayad ˈzem de ʔa kɔpera ˈtiβa]

Està situat al carrer de Balmes.

corral

V. *António del Ros, Balsà, Banyes, Bruno, Comadrona, Conde, Corralot, Criveller, Llauner, Lluert, Manela, Martinet, Moro, Negre, Quico Malena, Regno, Tia Sila, Ximo*.

Corralot, lo

[ʔo kɔra ˈʔɔt]

Corral situat al Masset de Ximo. Les parets són fetes de fang, i antigament s'hi tancaven els ramats.

Correu, cal

[ˈkaʔ ku ˈrɛw]

Casa del carrer del Torrent.

Coscollar de Pelinxo, lo

[ʔo kosko ˈʎa ðe pe ˈʎintʃo]

Finca de la partida dels Coscollars.

Coscollar de ca Anton, lo

[ʔo kosko ˈʎa ðe ˈkan ˈton]

Finca de la partida dels Coscollars.

Coscollars, los, o los Coscollassos

[ʔos kosko ˈʎas] o [ʔos kosko ˈʎasos]

Partida de terra situada a l'oest de la població, a mil tres-cents metres. Limita al nord amb la partida de les Guinardes i amb el terme de Vinebre (partida de les Pererols), al sud amb les partides dels Pomarassos i dels Barrancs, a l'est amb la partida dels Tapiats i a l'oest amb les Solanes i el terme de Vinebre. Està situada dins d'una vall, amb costers a la part del solà. És un terreny argilós i arenós. El conreu és de secà. Conté la subpartida dels Pinars.

«Partida dels *Coscolla*» [sic] (ACRE340-7-T2-539, 1850, 1v).

«Por la pieza de tierra que adquiere, llamada Coscollà, partida *Coscollàs*, plantada de olivos y viña, linda al norte y oeste con tierras de Pedro J. Ferré, sur Juan Masip y al Este con José Antonio Rocamora» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 7v).

Coscollars, la serra dels [ʦa 'seraʦs kosko'ʎas]

Tram de la serra del Rovelló que està situat damunt de la partida de terra del mateix nom.

Cosí, cal ['kaʦ ko'zi]

Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial.

Cosme, ca ['ka 'kɔsme]

Casa del carrer de la Costa, també anomenada *ca Maria Manto* i *ca Joaquín Fin*.

Costa, lo carrer de la [ʦo ka're ʦa 'kɔsta]

Carrer que puja des del carrer del Portal, intersecciona amb el del Trullet i dona el tomb al centre de la vila fins al carrer del Torrent. A més, té un ramal que va fins a la plaça Principal.

«Francisco Masip Escoda, de 51 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la calle del Torrente, nº 26, de una parte, y de otra, Dn José Solé Manero, de 76 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la avenida del Generalísimo, 22 y Dn José Brrás Montané, de 40 años de edad, soltero, natural y vecino de esta población, con domicilio en la *calle Cuesta* nº 69» (JPTE 7, 1940).

cova

V. Baster, Torrent**.

Cova de Borràs, la [ʦa 'kɔβa ðe βo'ras]

Finca de la subpartida de les Coves.

Cova de l'Aleu, la [ʦa 'kɔβa ʦa'ʎew]

Finca de la subpartida de les Coves.

Cova del Senyor, la*

«Primerament, faze Anthoni Jover, del dito lugar por hun troz de tierra al barranch, que fue de Domingo Ferrer, afruenta d'una part con el camino que va a Cabacés et d'otra part con terra de Vidal Sentís e con la vinya de *la Cova del senyor* et de la quarta part con tierra de Pero Cerdan» (RCA 1416, 49r).

Antiga partida o tros de terra.

Cova del Sicó, la [ʔa 'kɔβaʔ si'ko]

Finca situada als Faquims, on hi va haver una presó durant la Guerra Civil espanyola, que aprofitava l'existència d'un cingle.

Covero, cal ['kaʔ ko'βero]

Casa del carrer Nou.

Coves, les [ʔes 'kɔβes]

Subpartida de terra dins de la partida de Pomar.

«Partida de *les Coves*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 7v).

«...las fincas de su propiedad denominadas: 1ª Plá, del término municipal de Vinebre; 2ª Olivá y 3ª Bancal de les Hortes, 4ª *La Cova* y 5ª Collimplegón, las cuatro últimas de este término municipal» (JPTE 8, 1940).

crestes

V. *Burxanquet*.

Creu, la [ʔa 'krew]

Creu de terme que hi ha a la font de n'Horta.

Creveta, la [la kre'βeta]

Finques dins de la partida de Pomar, a l'alçada del quilòmetre 12 de la carretera que va a la Figuera (T-714).

Creveta, la punta de la [la 'punta ʔa kre'βeta]

Punta que limita amb la subpartida de les Coves, les partides de Pomar i els Carrascals, i amb el barranc del Torrent Xic. Antigament, s'hi caçava amb barraca.

Criveller, cal ['kaʔ kriβe'ʎe]

Casa del carrer Nou.

Criveller, lo corral de cal [ʔo ko'raʔ ðe 'kaʔ kriβe'ʎe]

Corral del carrer de la Costa.

Dalheto*

«Ad hunc dono tibi et tuis illos ortos, scilicet, illum *Dalheto* et Damnazra, cum omnibus suis pertinenciis ad vestram propriam hereditatem» (Don. 1175).

Hort que va ser donat per Alfons I al cavaller Espanyol de Prades, juntament amb la torre d'Alboçalaz, l'any 1175.

Dalt

V. *Faquim de D.**, *Marsa de D.*, *Nou de D.*, *Pomars de D.*

Dalt, carrer de*

«...en la partida dita lo Torrent, que afronte ab Francisco de Montagut, ab Joan Sentís Plaseta, ab Joan Sentís *Carrer de Dalt* ab dos parts y ab lo camí que va a la Solana» (Capb. 1708, 176r).

«Josep Ferrer, *Carrer de Dalt*» (Serr., 1816).

Antic carrer.

Damià, ca

[ˈka ðaˈmja]

Casa del carrer del Forn.

Damnazra*

«Ad hunc dono tibi et tuis illos ortos, scilicet, illum Dalheto et *Damnazra*, cum omnibus suis pertinentiis ad vestram propriam hereditatem» (Don. 1175).

Hort que va ser donat per Alfons I al cavaller Espanyol de Prades, juntament amb la Torre d'Alboçalaz, l'any 1175.

Daniel Borràs, l'anjub de

[ˈtaɲˈdʒub de ðaˈnjeɾ βoˈras]

Aljub situat a la partida dels Colls.

Daniel del Carreter, ca

[ˈka ðaˈnjeɾ ðeɫ kaˈraˈte]

Casa del carrer de Cervantes. Antigament, s'hi fabricaven carros.

Dellà la Serra, lo camí de

[ˈto kaˈmi ðe ðeˈɫa ˈta ˈsera]

Dellà la Serra són unes finques al terme de Garcia, els propietaris de les quals són de la Torre. El camí que hi porta també és el camí que la gent de la Torre feia servir per a anar a l'ermita de Santa Magdalena, a Garcia.

Diumenges, los

[ˈtoz ðuˈmeɲdʒes]

Partida de terra propera a la vila, a l'esquerra de la carretera pujant de Vinebre. Segons Amigó (1999, p. 132), *els Domenges*, passats a *Diumenges* en alguns indrets, fan referència a terres del senyor, fos eclesiàstic o civil. Segons l'*Onomasticon*, l'etimologia cal cercar-la en el mot llatí DOMINIUM, ' propietat del senyor'.

«Se señala para el expresado Constantino Argany Rocamora aquella pieza de tierra que sita en este término municipal, en la partida *Diumenge*, de extensión setenta y cinco céntimos de jornal, plantada de olivos» (JPTE 2, 1940).

«*Domingos*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Diumenges, lo barranc dels [tə βa'raŋ de'tz ðu'meɲdʒes]

Barranc que naix a la cova del Baster, passa pel Planot i els Diumenges, i desaguja al barranc de la Torre.

Doctor Juan Benigno Ubieta Otal, [ta 'ptasa ðok'to 'χwam be'niɲno
la plaça del u'βjeto 'taʃ]

Plaça als afores del poble, dedicada a «don Benigno», un metge molt estimat pels vilatans que va exercir a la segona meitat del segle xx.

Domènec [do'menek]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Domènech*. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle xv, amb la forma *Domenech*, i té continuïtat ininterrompuda fins al segle xx, amb les formes *Domenech*, *Domenec* i *Domenich*. A més, al segle xvi també se'n recull una forma feminitzada: *Domenegua*.

«Bernart Domenech» (RCA 1416, 38v).

«Johanys Domenech» (Fog. 1553 i Capb. 1558, 3r); «Catalina Domenegua» (Capb. 1558, 9v); «Anthoni Domenec» (Capb. 1558, 9r).

«Miquel Domenech» (Capb. 1607, 75r); «Francisca Domenech» (Capb. 1639, 8r); «Marianna Domenech, curadora de la pubilla de Pere Domenech» (Capb. 1661, 202r).

«Ramon Domenech» (Capb. 1708, 175r).

«Josep Domènech Marquet» (Serr., 1830); «Josep Domenich» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 9v).

«José Domenech Grau» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Don Benigno, ca ['ka ðom be'niɲno]

Casa del carrer de Balmes que també s'anomenava *cal Metge*.

dreuera

V. *Pouets*.

Eixoriguer, l' [təʃfuri'ye]

Antic pas que duia cap a la Creveta, a la partida dels Carrascals i al barranc del Torrent Xic.

Elies

Cognom localitzat per primer cop al segle xviii, que té continuïtat fins al segle xx i és viu en l'actualitat a la vila.

«Josep Elies» (Serr., 1773).

«Juan Elies» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 7v).

«Don Juan Elies Solé» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Elisso, ca l' ['ka ʎa'ʎiso]

Casa del carrer de l'Era.

Eloi, ca l' ['ka ʎa'ʎoj]

Casa del carrer del Forn.

Elvira de Manero, ca ['kaʎ'βira ma'nero]

Casa del carrer de Catalunya, on antigament hi havia l'estanc.

Elvira Petxan, ca ['kaʎ'βira pe'tʃan]

Casa del carrer del Portal.

Engabas, d'

«Arnau i Jaume d'Engabas» (Serr., 1286).

Cognom localitzat al segle XIII.

Engràcia, ca l' ['ka ʎaŋ'ɣrasja]

Casa del carrer de la Costa.

Enric Borràs, l'anjub d' [ʎaŋ'dʒub dan'rig bo'ras]

Dos aljubs situats a la partida dels Coscollars reben aquest nom. El més nou és el del costat del mas. El besavi Josep Borràs va veure llops bevent a la pileta del més antic.

Enric Borràs, lo mas d' [ʎo 'maz ðan'rig bo'ras]

Mas situat a la partida dels Coscollars, al costat de l'aljub del mateix nom.

Enric de l'Antic, ca l' ['ka ʎan'rig de ʎan'tik]

Casa del carrer de Verdaguer, que també s'anomena *cal Camion*.

era

V. *Ca Blai*, *Conde*, *ca Estivill*, *Falsetana*, *Jaume Miquel*, *Narcís*, *Pantoni*, *Petiteta**, *ca Serranet*.

Era, lo carrer de l' [ʎo ka're 'tera]

Carrer que va del carrer Major al carrer de Bonavista. En temps del franquisme es va dir *avinguda del Generalísimo*.

«Casa que sita en este pueblo en la *calle de la Era*, señalada con el número 19» (JPTE 6, 1940).

Erasses, les [ɛz a'rases]

Partida de terra que limita amb les Sorts.

Eres, les*

«Item, faze el matex por .i. troz de tierra a *las Eras*, afuerta con Johan de Sessa e d'otra part con el camino de Cabacés e de la tercera part con el torrent e de la quarta part con las eras» (RCA 1416, 49v).

«...un tros de terra en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *les Heres* afronta ab lo camí que va a Cabaces y e altra part ab les Heres y de altra part ab Pere Sentís àlies Xollat y ab lo barranch de la font ahon prenen aygua per a beure» (Capb. 1558, 16v).

«...en la partida dita *les Heres*, affronta ab lo camí que va a Cabassés, de altra part ab *les Heres* y de altra part ab Pere Sentis hereu del Xollat, y ab lo barranch de la Font» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida dita *les Eres*, que afronte ab dites Eres, ab Francesch Sentís, camí de Cabasés y ab lo barranch de la font que beuen» (Capb. 1708, 174r).

«...en la partida de *las Eras*, que linda con las dichas Eras, con el confesante y con el barranco de la Fuente que beben» (Capb. 1734, 252v).

Antiga partida de terra.

Ernesto Montagut, l'anjub d' [ɛn'dʒub dar'nesto monta'ɣut]

Aljub situat a la partida de les Compallasses.

Escales, les [ɛz as'kaɫes]

Subpartida de terra dins de la partida dels Aranits. Conformava una serra.

Esclapers

V. *Clapers*.

Esclapers, los [ɫoz askɫa'pes]

Partida de terra situada a banda i banda del camí del mateix nom i que actualment és la carretera que puja des de les Fontjuanetes de Vinebre fins a la vila. És un terreny pedregós. Vegeu també *lo barranc de Clapers*.

«Pieza de tierra que radica en este término municipal de Torre del Español, llamada Esclapés, partida *Esclapés*, plantada de viña y olivos» (JPTE 17, 1942).

Esclapers, lo camí dels

[tə ka'mitʒ asktə'pes]

Actualment, és la carretera que puja des de les Fontjuanes de Vinebre fins a la Torre de l'Espanyol. Antigament, duia de la vila a la partida d'aquest nom.

Escoda

Cognom localitzat per primer cop al segle XVII, amb continuïtat fins al segle XX, i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Joan Escoda» (Capb. 1661, 191r).

«Joan Escoda» (Capb. 1708, 176r); «Maria Rosa Escoda» (Capb. 1787, 363v).

«Abundio Miguel Escoda Vilás» (Naix., 1890, 23).

«Don Narciso Escoda Estivill» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Escoda, ca

['kas'koða]

Casa del carrer del Porxo.

escola, l'

[təs'koʎa]

Centre d'Educació Infantil i Primària El Tormo, situat al carrer de Bonavista.

escoles, les

[təz as'koʎes]

Antigues escoles —ho van ser fins al 1961—, situades al carrer de la Costa.

escorxador, l'

[təskortʃa'ðo]

Antic escorxador, situat al carrer de Balmes.

Escrivà, ca l'

['ka təkri'βa]

Casa del carrer de Baix.

església, l'

[təj'ɣtəzja]

Església de la vila, dedicada a sant Jaume Apòstol. Està situada al carrer Major. La portada és de 1787, any en què s'acabà de construir el temple.

Esmel, lo forn d'

[lo 'for ðas'meɫ]

Forn del carrer Major. També s'anomena *forn de ca Manel d'Oto*.

Espanyol

«Bertomeu Espanyol» (Serr., 1286).

«Bertolomeu Espaynol» (Mon. 1329); «Pere Espaynoll» (Mon. 1329); «Bertomeu Spanyol» (PH 1349); «Joan Espanyol (síndic)» (PH 1349); «Espaynolla» (Mon. 1329).

«Arnau Spanyol» (RCA 1416, 49v).

Cognom localitzat per primer cop al segle XIII amb la forma *Espanyol*, i que restà viu al segle XIV i al XV amb les formes *Espaynol*, *Espaynoll*, *Spanyol* i *Espanyol*. També apareix un cop en la forma feminitzada, *Espaynolla*, al segle XIV.

Esparter, ca l' [¹ka ʔaspar'te]
Casa del carrer de l'Era.

Espidion (de Balsà), ca l' [¹ka ʔaspi'ðion] o [¹ka ʔaspi'ðion
de βa'tsa]
Casa del carrer de Cervantes.

Esquerrer, ca l' [¹ka ʔaske're]
Casa del carrer del Torrent que també s'anomena *ca l'Asabel*.

Esteve

«Miquel Esteve» (Capb. 1689, 13r).
«Jaume Esteve» (Capb. 1708, 176v).

Cognom localitzat als segles XVII i XVIII.

Esteve Perelló, ca [¹ka as'teβe pere'ʎo]
Casa del carrer del Portal.

Estivill [asti'βiʎ]

És un cognom viu i força abundant en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XVII i té continuïtat ininterrompuda fins al segle XX. Les formes recollides són: *Estevil*, *Estevill* i *Estivill*.

«Pere Joan Estevil, marit de Esperança Galceran, filla de Miquel Galceran» (Capb. 1661, 195r).
«Pere Joan Estevill» (Capb. 1708, 175r); «Joseph Estevil» (Capb. 1734, 263r); «Josep Estivill, Menor de Ponet» (Serr., 1753); «Bruno Estivill» (Capb. 1787, 358r).
«Jaume Estivill» (Serr., 1803).
«Don Pedro Estivill Estivill» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Estivill, ca [¹kasti'βiʎ]
Casa del carrer Major.

Estivill, l'era de ca [ʔa 'era ðe 'kasti'βiʎ]
Era situada als Abellerets.

- Estudiant, ca l'** [ˈka ʎastuˈðjan]
Casa del carrer del Trullet.
- Estudiant, la basseta de l'** [ʎa βaˈseta ʎastuˈðjan]
Clotet d'aigua situat al Coll de la Garganta.
- Eugénio, ca l'** [ˈka ʎawˈχenjo]
Casa del carrer de Baix.
- Eugénio Martinet, ca l'** [ˈka ʎawˈχenjo martiˈnet]
Casa del carrer de l'Horta que també s'anomena *ca la Tia Pepeta Martinet*.
- Faifó de Cabrer, lo** [ʎo fajˈfo ðe kaˈβre]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó de Gonçalo, lo** [ʎo fajˈfo ðe ɣonˈsaʎo]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó de Martinet, lo** [ʎo fajˈfo ðe martiˈnet]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó de Regalo, lo** [ʎo fajˈfo ðe reˈɣaʎo]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó de Sedurní, lo** [ʎo fajˈfo ðe seðurˈni]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó de ca Sebestianet, lo** [ʎo fajˈfo ðe ˈka seβestjaˈnet]
Finca de la partida dels Faifons.
- Faifó del Pastisser, lo** [ʎo fajˈfo ðeʎ pastiˈse]
Finca de la partida dels Faifons. També és anomenada *Faifó de Paco el Pastisser*.
- Faifons, los** [ʎos fajˈfons]
Partida de terra situada al nord de la població, a quatre quilòmetres. Limita al nord amb la partida dels Aubellons, al sub amb la de Pomar, a l'est amb la dels Massets i a l'oest amb la dels Faquims. És en una vall, amb un solà molt gran. És una partida petita on es treballa tant secà com regadiu.

«Partida dels *Faifos*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 18r).

«Se señala para el nombrado Alexandre Argany aquella pieza de tierra que sita em este término municipal em la partida *Faifó*, de extensión un jornal ocho céntimos, plantada de olivos y part de sembradura» (JPTE 2, 1940).

Faifons, lo camí dels [ʔo ka'miʔs faj'fons]

Camí que porta a la partida dels Faifons.

«*Faifons*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Faifons, la vall dels [ʔa 'βaʎ ðeʔs faj'fons]

Vall que naix amb dos petits cursos a les Batalles i als Aubellons, voreja el Masset de la Figuerola i va cap a les partides dels Faifons fins a desaiguar al barranc de la Torre.

Falcot, cal, o ca l'Esteve el Falcot ['kaʔ faʔ'kat] o ['ka ʔas'teβeʔ faʔ'kat]

Casa del carrer de l'Era.

Falcó

«Jaume Falcó» (ACRE340-62-T2-260, 1776).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Falsetà

Àlies de *Josep Rocamora*, *Falseta* (Serr., 1805).

Falsetana, ca la ['ka ʔa faʔse'tana]

Casa del carrer de la Costa. També es coneix com a *ca l'Àngel del Coco*.

Falsetana, l'era de la [ʔa 'era ðe ʔa faʔse'tana]

Antiga era que estava situada a les Sorts.

Fanxico, ca ['ka faŋ'tʃiko]

Casa del carrer de l'Era.

Fanxico, l'anjub de [ʔaŋ'dʒub de faŋ'tʃiko]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Fanxico, lo maset de [ʔo ma'zed de faŋ'tʃiko]

Mas situat a la finca del Masset de Fanxico. Hi ha un aljub, un forn i una portalada de pedra destacable.

Faquim de Dalt*

«...pieza de tierra que sita en este término municipal, en la partida llamada *Faquim de Arriba*, de superficie de dos hectáreas con sesenta y cuatro áreas, plantada de olivos, higueras y tierra de varbechos» (JPTE 25, 1945).

Antiga partida de terra.

Faquim de Gandaia, lo

[ʔo fa'kim de ɣan'daja]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Joan de Quitèria, lo

[ʔo fa'kim de 'ɟwan de ki'tɛrja]

Finca de la partida dels Faquims. Antigament, era anomenat *Faquim de Xitxarra*.

Faquim de Joanet del Marino, lo

[ʔo fa'kim de ɟwa'ned deʔ ma'rino]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Joaquimot, lo

[ʔo fa'kim de ɟwaki'mot]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Maria del Tender, lo

[ʔo fa'kim de ma'riaʔ ten'de]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Perot de les Fenyes, lo

[ʔo fa'kim de pe'rod de ʔes 'feɲes]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Ruana, lo

[ʔo fa'kim de ru'ana]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Vilassa, lo

[ʔo fa'kim de βi'tasa]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquim de Xitxarra, lo

[ʔo fa'kim de tʃi'tʃara]

Finca de la partida dels Faquims. També és anomenat *Faquim de Joan de Quitèria*.

Faquim del Moiano, lo

[ʔo fa'kim deʔ mo'jano]

Finca de la partida dels Faquims.

Faquims, los

[ʎos fa'kims]

Partida de terra situada al nord de la població, a quatre quilòmetres. Limita al nord amb el terme de Vinebre, al sud amb la partida de Pomar, a l'est amb les dels Aubellons i dels Faifons, i a l'oest amb la de les Guinardes. Està situada en una vall, amb solà i obac molt costeruts i abancalats, amb marges de pedra. El terreny és argilós i arenós. El conreu és de secà i hi ha més finques perdudes que conreades. Coromines, a l'*Onomasticon*, recull aquesta partida de terra.

«Partida del *Fagim*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 16r); «Partida dels *Fagims*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 17r).

«Pieza de tierra que sita em este mismo término, em la partida llamada *Faquim*» (JPTE 6, 1940); «*Faquin*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Faquims, lo camí dels

[ʎo ka'miʎs fa'kims]

Camí que, des del Mas del Ros, va cap als Gorraptes de Dalt (al terme de Vinebre) i cap als Faquims.

«*Faquims*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Faquims, la serra dels

[ʎa 'seraʎs fa'kims]

Tram de la serra del Rovelló que està situat damunt de la partida de terra del mateix nom.

Faquims, la vall dels

[ʎa 'βaʎ deʎs fa'kims]

Vall que baixa de la punta de la Roqueta i travessa els Faquims fins que desai-gua al Barranc.

Fatarellut, cal

[ʎaʎ fatare'ʎut]

Casa del carrer del Torrent.

Feixota, la

[ʎa fej'ʃota]

Finca en forma de feixa molt llarga de la partida de Pomar. Era de ca Serra i després va passar a ca Balsà, dos cases fortes de la població.

Felicianà, ca

[ʎa feʎi'sjana]

Casa del carrer del Torrent.

Felip

«Pere Sentís àlies Phelip» (Capb. 1558, 26v).

«Joan Jornet, àlies Phelip» (Capb. 1639, 9r).

Àlies localitzat als segles xvi i xvii, amb la forma *Phelip*.

Fèlix

«Joan Jornet, Phelix» (Serr., 1639).

Àlies.

Fenya, ca la

[ˈka ʎa ˈfeɲa]

Casa del carrer del Torrent.

Fenyès, ca les

[ˈka ʎes ˈfeɲes]

Dos cases reben aquest nom, una al carrer del Torrent i una altra al carrer Major.

Fernando Batiste del Ros, ca

[ˈka ferˈnando βaˈtisteʎ ˈros]

Casa del carrer del Montsant.

Ferranda, la

[ʎa feˈranda]

Subpartida de terra dins de la partida de les Compallasses. Era del comte de la Torre. També és anomenada *la Ferranda del Conde*. És una sola finca, a banda i banda de la T-714. Hi ha un mas.

«Partida de la *Feranda* [sic]» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 10r).

Ferranda, lo pont de la

[ʎo ˈpɔn de ʎa feˈranda]

Pont que travessa la vall de les Compallasses, en l'indret on acaba aquesta vall i comença el barranc de la Bonastra.

Ferranda del Conde, la

[ʎa feˈrandaʎ ˈkonde]

V. *Ferranda*.

Ferrer

[feˈre]

És un cognom que apareix per primer cop en documents del segle XIII i té continuïtat ininterrompuda fins al segle XX. Les formes recollides són: *Ferrer*, *Ferre* i *Ferré*. Com que en alguns segles era un cognom força abundant, s'imposava la necessitat de concretar el nom amb algun renom (*Pubill*, *Roig*, *Teixidor*, *Nadal*). En l'actualitat encara és viu a la vila amb les formes *Ferrer* i *Ferré*.

«Ponç Ferrer» (Serr., 1286).

«Domingo Ferrer» (PH 1349).

«Andreu Ferrer» (Fog. 1496).

«Albert Ferrer (pobill)» (Fog. 1553); «Antoni Ferrer (àlies Roig)» (Fog. 1553);

«Antoni Ferrer (teixidor)» (Fog. 1553); «Gabriell Ferrer» (Fog. 1553); «Antº

Ferrer» (Capb. 1558, 9v); «Anthoni Ferrer pobill» (Capb. 1558, 22r).

«Gabriel Ferrer» (Capb. 1607, 78r).

«Andreu Ferrer» (Capb. 1708, 175r); «Juana Ferre» (Capb. 1708, 175r); «Josep Ferrer, Nadal» (Serr., 1793).

«Miquel Ferrer» (Serr., 1800).

«Don Pedro Juan Ferré Jornet» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Ferrer de Màlia, cal [ˈkaɫ fe're ðe ˈmaɫja]

Casa del carrer de Baix.

Ferrer de Màlia, l'anjub de [ɫaɲ'dʒub de fe're ðe ˈmaɫja]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Ferrer de Ventura, ca [ˈka fe're ðe βen'tura]

Casa del carrer del Torrent.

Ferrer de Ventura, lo molí de [ɫo mo'ɫi ðe fe're ðe βen'tura]

Molí d'oli i farina, situat al carrer de Joan Maragall.

Ferreret, cal [ˈkaɫ fere'ret]

Casa del carrer de l'Era.

Figuera

V. *Horta de la F.**.

Figuera, la*

«Item faze el matex por uno otro troz de terra que ha a *la Figuera*, afuerta con terra campo de Arnau Loys de la part de yuso et de la segunda part con Ramon Jornet e de la tercera e quarta part de sierra a sierra» (RCA 1416, 49r).

Antiga partida de terra.

Figuera, lo camí de la [ɫo ka'mi ɫa fi'ɣera]

Camí que du a la vila de la Figuera, al Priorat. Puja des de la vila, cap al Prat i fins al coll de la Garganta.

«Item, faze el matex por i troz de terra a las Lenas, afuerta con *el camino de la Figuera* e con el torrent e con Pere Miguel e de la quarta part con la muller d'Espanyol, quondam» (RCA 1416, 49r).

«...hun tros de terra campa situat en lo dit terme de [la Torre den] Spanyoll en la partida nomenada les Lenes que vuy se nomena les Roques [P]lanes afronta de una part ab *lo camí de la Figuera* [y] ab lo barranch qui ve del Prat y ab Pere Sentís [...] Perxe y ab Guillem Sabater» (Capb. 1558, 17r).

«...a la partida nomenada les Roques Planes, que affronta ab Joseph Estivil, ab *lo camí que va a la Figuera* i Miquel Esteve» (Capb. 1689, 10v).

«Otra llamada Sigronella, partida Sigronelles, olivos y garriga, linda al norte con José Montané, este con camino de les Canals, sur *camino de la Figuera* y al oeste con Juan Manero» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 7v).

Figuera, la carretera de la [ʔa kare'tera ʔa fi'yera]

És el nom pel qual es coneix la carretera de Cabassers, l'actual T-714.

Figuera, la font de la*

«...en la partida de la Huerta de la Figuera, que linda con la *Fuente de la Figuera*, com Miguel Sentís, Joan Escoda y comunes» (Capb. 1734, 261v).

Antiga font.

Figueres Verdals, les [ʔes fi'yerez βer'ðats]

Partida de terra situada al costat de la dels Diumenges i del Pedregal.

«Pieza de tierra que sita en este término, en la partida *Figuera Verdals*» (JPTE 6, 1940).

«Los regantes de la derivación de les *Figueres Verdals* ceden a perpetuidad dicha derivación a la Socieda del [*sic*] Horts de la Valleta» (ACRE340-49-T2-17, 1970, 1r).

Figuereta, lo camí de la*

«...en la partida dita les Roques Planes que ans solie appellarse les Lloses, afronta ab *lo camí de la Figuereta* y ab lo barranch que ve del Prat y ab los hereus de Pere Sentís del Perche y ab Juan Sabater» (Capb. 1607, 76r).

Antic camí.

Figuerola, ca la ['ka ʔa fiye'rɔʔa]

Casa del carrer Major. També és anomenada *cal Mano* i *ca l'Agustí del Regno*.

Figuerola, lo maset de la [ʔo ma'zed de ʔa fiye'rɔʔa]

Mas dels més antics del terme, situat a la partida dels Massets, però més a prop dels Faifons. També limita amb els Aubellons i els Morers.

Flare, cal ['kaʔ 'ʔʔare]

Casa del carrer del Portal.

Flare, la punta del

[ʎa 'puntaʎ 'ʎare]

Punta a la serra dels Aubellons (407 m), propera al límit amb el terme de Vinebre.

Flare de ca Rata, lo

[ʎo 'ʎare ðe 'ka 'rata]

És una roca vertical, semblant a un frare, situada a les Heretats Noves.

Florindo, ca

['ka ʎo'rindo]

Casa del carrer del Forn.

Fondo, lo camí

[ʎo ka'mi 'fondo]

Camí que travessa la vall de les Sorts. El sòl és de panal, material que s'erosiona molt amb el pas de l'aigua. Expliquen que el camí, a base de plogudes, es feia cada cop més fondo i s'hi havia d'anar abocant material per a anivellar-lo. Actualment, està pavimentat.

font

V. *Aubellons**, *Conde*, *Figuera**, *Fontanella*, *Horta*, *Horta de la Figuera**, *Hortes**, *Manero*, *Mas de Balsà*, *Mas del Ros*, *Molí de l'Oli**, *Piques**, *Ponet*, *Salada*, *Torre**, *Torrent*.

Font

«Miquel Font» (Serr., 1348).

Cognom localitzat al segle XIV.

Font, lo barranc de la*

«...en la partida dita les Heres, afronta ab lo camí que va a Cabassés, de altra part ab les Heres y de altra part ab Pere Sentis hereu del Xollat, y ab *lo barranch de la Font* que tenen a cens de quatre diners» (Capb. 1607, 76r).

Antic barranc.

Font, camí de la*

«Juan Jornet *chami de la fon*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 5r).

Aquest topònim és recollit d'un nom de persona de l'any 1850.

Font de Manero, la

[ʎa 'ʎon de ma'nero]

Finca emblemàtica del poble. Situada a la partida de les Aubagues. S'hi entra

pel Prat de Gavella. La gent hi anava a berenar. Hi ha un mas i una bassa, que s'omple de la font que hi ha.

Font que Beuen, lo barranc de la*

«...un tros de terra en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida nomenada les Heres afronta ab lo camí que va a Cabaces y e altra part ab les Heres y de altra part ab Pere Sentís àlies Xollat y ab *lo barranch de la font ahon prenen aygua per a beure*» (Capb. 1558, 16v).

«...*lo barranch de la font ahon prenen aygua pa beure*» (Capb. 1558, 18r).

«...en lo terme de la Torre den Espanyol, en la partida dita les Eres, affronte ab les Eres, ab Jacintho Sentís, camí de Cabassers y ab *lo barranch de la Font que beuen*» (Capb. 1661, 200v).

«...en la partida dita les Eres, que afronte ab dites Eres, ab Francesch Sentís, camí de Cabasés y ab *lo barranch de la font que beuen*» (Capb. 1708, 174r).

«...en la partida de las Eras, que linda con las dichas Eras, con el confesante y con *el barranco de la Fuente que beben*» (Capb. 1734, 252v).

Antic barranc.

Font Salada, la

[ʎa 'ʃon sa'ʎaða]

Finca de terra no gaire gran, dins de la partida dels Barrancs. El terreny és de guix i argila. Hi havia una font i una bassa. L'aigua de la font no es podia beure, perquè agafava mal gust de circular entre el guix. La bassa se la va endur el Barranc en un gran aiguat.

Fontanella, la

[ʎa fonta'neʎa]

Font que hi ha a uns trenta metres de la font de n'Horta. Actualment, està colgada a la vora del camí de les Fontjuanes.

Fontjuanes, camí de les

[ʎo ka'mi ðe ʎes ʃondʒu'anes]

o [ʎo ka'mi ðe ʎes ʃandʒu'anes]

Camí que condueix a la partida de terra d'aquest nom situada al terme de Vinebre.

«*Fanjuanes*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Forés, la, o les Forés

[ʎa fo'res] o [ʎes fo'res]

Subpartida de terra que confronta amb Collemplegons, les Aubagues i que forma part de la partida dels Racons, juntament amb la Boneta i les Hortes. És molt probable que el nom provingui del nom comú *forest*.

«Partida de *la Fores*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 16v).

Forés, la mina de la [ʎa 'mina ðe ʎa fo'res]

Mina situada a la partida de la Forés. Antigament, es regava la partida amb aquesta aigua.

forn

V. *ca Manel d'Oto, ca Mariantònia, ca Paco el Pastisser, cal Reiet, Esmel, Teuler.*

Forn, lo carrer del [ʎo ka'reʎ 'for]

Carrer paral·lel al primer tram del carrer de l'Era; es creua amb el de Fortuny.

Fornet, cal ['kaʎ for'ne]

Casa del carrer del Torrent.

Fortugós, ca ['ka fortu'ɣos]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Fortuny, lo carrer de [ʎo ka're for'tuɲ]

Carrer que va del carrer del Forn als afores del poble.

Fossar

«Juan Jornet llamado Fosa» (Capb. 1787, 369r).

«Joseph Antoni Jornet fosa» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 7r).

Àlies que apareix al segle XVIII i al segle XIX.

Francès

V. *Olivar del F.*.*

Frigol

«Joan Frigol» (Capb. 1689, 12r).

Cognom localitzat al segle XVII.

funcionaris de l'Ajuntament, [ʎos 'pizoz ðets funsjo'nariz ðe
los pisos dels ʎazunta'men]

Pisos de nova construcció destinats als treballadors de l'Ajuntament i situats al carrer de Balmes.

Fusteret, cal ['kaʎ fuste'ret]

Casa del carrer de Verdaguer. Era una fusteria.

Galcerà

«Miquel Galcerà» (Capb. 1607, 82v).

Cognom localitzat al segle XVII.

Galiarte, ca

[ˈka ɣaɫiˈarte]

Dos cases reben aquest nom, una al carrer de la Costa i una altra al carrer Major.

Galiarte, l'anjub de

[ɫaŋˈdʒub de ɣaɫiˈarte]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Galiarte, lo mas de

[to ˈmaz ðe ɣaɫiˈarte]

Mas situat al Masset del mateix nom.

Gallito, ca

[ˈka ɣaˈɫito]

Casa del carrer de l'Era.

Gallito, l'anjub de

[ɫaŋˈdʒub de ɣaˈɫito]

Aljub situat a la partida dels Aubellons.

Galonero

Àlies de *Josep Jornet, Galonero* (Serr., 1776).

Gandaia, ca

[ˈka ɣaˈndaia]

Casa del carrer del Torrent.

garatge

V. *Racader, Tender*.

Garcia

[garˈsia]

Cognom localitzat al segle XIV amb la forma *Guarssia*. Actualment, és viu a la vila.

«Bernat Guarssia» (PH 1349).

Garcia, lo camí de*

«Item, faze el matex por otro troz de tierra que ha en el dito término, afuerta con Domingo Cerdà de dos partes et con Jayme Capera e con el camino que va a *Carcia*» (RCA 1416, 49r).

«...aquel huerto con servitud de agua de media fuente de agua, que está sito en dicho término de la Torre en la huerta de tinencia de un jornal poco más o menos, que linda a oriente con Joseph Bru, a medio día con dicho comprador, a tremontana con el *camino de Garcia* y a poniente con dicho camino» (ACRE340-62-T2-257, 1738, 2r).

Antic camí. Devia coincidir amb l'actual carretera que baixa per la partida dels Esclapers cap a la C-12.

Garganta

V. *Coll de la G*.

Garganta, lo coll de la

[tɔ 'kɔʎ ðe ʎa ɣar'ɣanta]

Coll situat prop del límit amb el terme de la Figuera. Actualment, hi ha un parc eòlic, amb una sèrie d'aerogeneradors. Està situat a 468 metres sobre el nivell del mar.

Gargori del Coco, ca

['ka ɣar'ɣoriʃ 'koko]

Casa del carrer de l'Era que també s'anomenava *cal Coco*.

Gassia

«Bernat Gassia» (Mon. 1329).

Cognom localitzat al segle XIV.

Gatanet, ca

['ka ɣata'net]

Casa del carrer Major.

Gatanet, lo mas de

[tɔ 'maz ðe ɣata'net]

Mas situat a la partida dels Aranits.

Gavella, ca

['ka ɣa'βeʎa]

Casa del carrer del Torrent.

Gavella, lo pou de

[tɔ 'pou ðe ɣa'βeʎa]

Pou d'aigua molla, a la partida del Prat.

Gavella i Lauro, l'anjub de

[ʎaɲ'dʒub de ɣa'βeʎaj 'ʎawro]

Aljub situat a la partida de les Guinardes.

Gendret, cal ['kaʎ dʒen'ðret]
Casa del carrer Major que també s'anomena *ca l'Asquierdo*.

Generalísimo, l'avinguda del* [ʎaβiŋ'ɣuðat ɣenera'ʎisimo]
«Francisco Masip Escoda, de 51 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la calle del Torrente, nº 26, de una parte, y de otra, Dn José Solé Manero, de 76 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la *avenida del Generalísimo*, 22 y Dn José Borrás Montané, de 40 años de edad, soltero, natural y vecino de esta población, con domicilio en la calle Cuesta nº 69» (JPTE 7, 1940).

Era l'actual carrer de l'Era.

Geperut de la Retxa, cal ['kaʎ dʒape'rud de ʎa 'retʃa]
Casa del carrer del Porxo.

Ges, la riba del*
«*la riba del Ges*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 13r).
Antiga riba.

Gitano Blanc, cal ['kaʎ dʒi'tano 'βʎaŋ]
Casa del carrer del Torrent.

Gonçalo, ca ['ka ɣon'saʎo]
Casa del carrer de l'Era.

Gonçalo Manero, l'anjub de [ʎaŋ'dʒub de ɣon'saʎo ma'nero]
Aljub situat a la partida dels Aranits.

Gones
«Bertomeu Gones, Guillem Gones» i «Miguel Gones» (Fog. 1553).
Cognom localitzat al segle XVI.

González [gon'saʎes]
Cognom localitzat als segles XVII i XVIII, amb la forma *Gonsales*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila, amb la forma *González*.

«Ventura Gonsales» (Capb. 1689, 13r).
«Jayme Gonsales» (Capb. 1734, 255r).

Gori, ca, o ca Gori Nelo

[ˈka ˈɣɔri] o [ˈka ˈɣɔri ˈneʎo]

Casa del carrer de la Costa.

Gorraptes, lo camí dels

[ʎo kaˈmitz ɣoˈraptəs]

Camí que condueix de la partida de Pomar fins a la partida de terra dels Gorraptes, al terme de Vinebre.

Gran, lo barranc*

«...en la partida dita Masset, affronta de una part ab Juan Sentis que ere de Toni Domenech y ab *lo barranch Gran* y ab lo Torrent Xic y de altra part ab la montanya» (Capb. 1607, 78r).

«...en la partida dita lo Maset, que afronte de una part ab Joan Sentís, ab *lo barranch Gran*, ab lo Torrent Chich y ab la muntanya» (Capb. 1708, 175v).

«...en la partida llamada lo Maset, que linda com Miguel Sentís, con el *barranco Grande* con el Torrente Pequeño y con la montaña» (Capb. 1734, 256v).

Antic barranc que deu ser l'actual *barranc de la Torre*.

granja

V. *Anton del Vinyes, Carlets, Carreter, Cisco Trap, Clàudio, Lejiero, Manel d'Oto, Mariano, Metge, Miquel de la Mara, Rostit*.

Granja, la

[ʎa ˈɣɾandʒa]

Finca a tocar de n'Horta. La Federació Anarquista Ibèrica (FAI) hi havia volgut construir una granja el 1936, però no es va acabar mai. Encara s'hi pot observar una paret.

Grau

Cognom localitzat als segles XIX i XX i que és viu en l'actualitat a la vila.

«Francisco Ramon Grau Escoda» (Naix., 1890, 60).

«Don José Grau Vilás» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Gravat de Borràs, cal

[ˈkaʎ ɣɾaˈβad de βoˈras]

Casa del carrer de l'Era.

Guardiola, ca

[ˈka ɣurðiˈɔʎa] o [ˈka ɣorðiˈɔʎa] o
[ˈka ɣwarðiˈɔʎa]

Casa del carrer del Portal.

Guarssia

V. Garcia.

Guenyo, cal

[ˈkaɫ ˈɣɛɲo]

Casa del carrer del Portal.

Guimera, la, o les Guimeres

[ˈɫa ɣiˈmera] o [ˈtɛz ɣiˈmeres]

Subpartida de terra situada dins de la partida dels Massets. És un serral.

Guimera de Tarragó, la

[ˈɫa ɣiˈmera ðe taraˈɣo]

Finca de la partida de la Guimera.

Guinarda de Gavella, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe ɣaˈβeɫa]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinarda de Lauro, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe ˈlawro]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinarda de Narcís, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe narˈsis]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinarda de Sarroc, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe saˈrɔk]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinarda de Vicent, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe βiˈsen]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinarda de cal Rònic, la

[ˈɫa ɣiˈnarða ðe ˈkaɫ ˈrɔnik]

Finca de la partida de les Guinardes.

Guinardes, les

[ˈtɛz ɣiˈnarðes]

Partida de terra situada al nord de la població, a uns 2,5 quilòmetres. Limita al nord amb el terme de Vinebre, al sud amb Pomar, a l'est amb els Faquims i a l'oest amb els Pinars. És en una vall. El terreny és argilós i arenós. Té les parcel·les petites, ben conreades, de secà.

«Partida de *les Guinardes*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 15v).

«Por la pieza de tierra que adquiere [Ramon Montagut Jornet] llamada *Guinardes*, plantada de almendros y sembradura, linda al norte y este con tierras de Jaime Rocamora, sur con la de Pedro Estivill y oeste con als de Pablo Montagut» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 4v).

Guinardes, la serra de les [ʎa 'sɛra ʎɛz ɣi'naɾðɛs]

Tram de la serra del Rovelló que està situat damunt de la partida de terra del mateix nom.

Guinau [gi'naw]

És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XVIII. Actualment, també existeix com a nom de casa.

«Joan Guinau, de Cabases» (Capb. 1734, 263v).

«Jaime Guinau Jornet» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Guinau, ca [ʎa ɣi'naw]

Casa del carrer de la Costa.

Heretat Nova de Blai de Borràs, l' [ʎare'tan 'noβa ðe 'βʎaj ðe βo'ras]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Gandaia, l' [ʎare'tan 'noβa ðe ɣan'daja]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Pantoni, l' [ʎare'tan 'noβa ðe pan'toni]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Pep de l'Adolfo, l' [ʎare'tan 'noβa ðe 'peβ de ʎa'ðoʎfo]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Pitot, l' [ʎare'tan 'noβa ðe pi'tot]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Rata, l' [ʎare'tan 'noβa ðe 'rata]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Sarroc, l' [ʎare'tan 'noβa ðe sa'rɔk]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de Xoll, l' [ʎare'tan 'noβa ðe 'tʃoʎ]

Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova de la Mara, l' [tare'tan 'nɔβa ðe ʎa 'mara]
Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretat Nova del Titon, l' [tare'tan 'nɔβa ðeʎ ti'ton]
Finca de la partida de les Heretats Noves.

Heretats Noves, la vall de les [ʎa' βaʎ ðe ʎez are'tan 'nɔβes] o
[ʎa' βaʎ ðe ʎez a'reta'nɔβes] o
[ʎa' βaʎ ðe ʎez a'retez 'nɔβes]
Valleta que travessa la partida del mateix nom.

Heretats Noves, les [ʎezare'tan 'nɔβes] o [ʎeza'reta
'nɔβes] o [ʎeza'retez 'nɔβes]

Partida de terra situada a l'est de la població, a uns sis quilòmetres. Limita al nord amb la partida dels Massets, al sud amb el terme municipal de la Figuera, a l'est amb els Aranits i a l'oest amb les partides dels Carrascals i de les Aubagues. És al mig de quatre valls. Hi ha molts racons abandonats amb abundants marges grans de pedra en sec. El terreny és argilós i pedregós. Les finques, de secà, estan abandonades. Abans de la plaga de la filloxera, s'hi havia conreat vinya, que donava un bon vi. Conté les subpartides dels Boscos i del Coll de la Garganta.

«Aretanoves» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

«Pieza de tierra que radica en el término municipal de Torre del Español, llamada Ereta Nova, partida *Eretes noves*, plantada de garriga y olivos» (JPTE 16, 1942).

«Heretats Noves» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Heretats Noves, lo camí de les [ʎo ka'mi ʎezare'tan 'nɔβes] o
[ʎo ka'mi ʎezare'ta'nɔβes] o
[ʎo ka'mi ʎezare'tez'nɔβes]
Comença a la partida dels Massets i va cap a la partida de les Heretats Noves.

Hort de ca Jaques, l' [ʎor de 'ka 'ʒakes]
Finca dels Horts de la Valleta.

Hort de cal Barber, l' [ʎor de 'kaʎ βar'βe]
Finca dels Horts de la Valleta.

Hort de ca la Pastora, l' [ʎor de 'ka ʎa pas'tora]
Finca dels Horts de la Valleta.

Hort de la Figuera, l'*

«...heretat situada en lo terme de la Torre den Spanyoll a la partida nomenada *l'Ort de la Figuera* afronta ab Miquel [Lo]ís y ab Pere Mulet y de dos parts ab la muntanya» (Capb. 1558, 28r).

«...en la partida dita *lo hort de la figuera*, que solie ser de Antoni Ferrer pubill i Antoni Ferrer àlies Roig, affronta ab dit Sentís confessant, que ere de Miquel Lluís, y ab Guillem Mulet, y de dos parts ab la montanya» (Capb. 1607, 81r).

«...en la partida de *la Huerta de la Figuera*, que linda con la Fuente de la Figuera, com Miguel Sentís, Joan Escoda y comunes» (Capb. 1734, 261v).

«Partida dels *Orts de la Figera*» (ACRE340-7-T-539, 1850, 1r).

Antiga partida de terra.

Hort del Barber de la Mina, l' [ˈtɔr deɫ βarˈβe ɫa ˈmina]

És on està situat el Centre d'Interpretació de la Serra del Tormo i de la Vida Rural. Actualment, tota aquella zona és anomenada, popularment, *la Mina*.

Hort del Llidonet*

«Otra pieza de tierra que sita en este término municipal en la partida *Hort del Llidonet*, para hortalizas, de extensión veinte metros de largo por cuatro de ancho» (JPTE 9, 1940).

Antiga partida de terra.

Horta

V. *Sòl de l'H.**, *Solà de l'H. de les Valletes**.

Horta, l'*

«Item, faze el matex por .i. olivaret que tiene a *la Guerta*, afruenta con Bertholomeu Sentís e de la segunda part con Ramon Jornet e de la tercera e quarta part con Pere Bertholomeu» (RCA 1416, 49r).

«...hun olivar situat en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada *la Orta* afronta de una part ab Johan Domenech y de altra part amb Gabriel Gibert de Vinebre y ab lo barranch del Sol de l'Horta» (Capb. 1558, 17r).

«...la partida de *la Horta* afronta ab Miquel Domènech y ab Miquel Jornet, que ere de Gabriel Gibert de Vinebre y ab lo barranch del sol de la Horta» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida dita de *la Horta*, que afronte ab Miquel Jornet, ab hereus de Miquel Domènech y ab lo barranch del sol de la Horta» (Capb. 1708, 174r).

«...en la partida de *la Huerta*, que linda con Raymundo Montagut, con el confesante, Jayme Miguel y con el barranco del último de la Huerta» (Capb. 1734, 254r).

Antiga partida de terra.

Horta, n' [ˈnɔɾta]

Zona rural que inclou la font de n'Horta, els rentadors i els horts del voltant. Aquesta construcció pertany a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Es tracta d'una font i un safareig públic constituït per dos grans basses rectangulars, una situada en una cota inferior respecte de l'altra. L'aigua de la font brolla directament a la bassa superior, que consta de pedres inclinades al seu voltant, on es rentava la roba. L'aigua sobrant està canalitzada fins a la segona, on brolla a través d'un tub metàl·lic. A continuació, hi ha una petita pica quadrangular amb un rec on es condueix l'aigua sobrera. L'espai ha estat adequat avui a través d'una estructura de fusta amb pilars d'obra i teulada a dos vessants de teula àrab, que cobreix les dos basses. Antigament, a més, hi havia una tercera bassa per a poder-hi rentar la roba dels malalts. Durant una reforma practicada l'any 1965, va trobar-s'hi material arqueològic, entre el qual hi ha un lot de monedes, fragments de ceràmica i una àmfora romanes. S'ha datat entre els segles I i II dC.

Horta, camí de l'*

«...una heredad plantada de olivos citta en el termini de la Torre, en la partida nombrada lo Tros de Enobert, que linda con el dicho administrador y procurador en dicho nombre, con los comunes de la villa y de otra parte con la fuente del Molino, *camino de la Huerta* y con el Barranco del último de la Huerta, a censo annuo de un sueldo y nueve dineros pagadores el día de Navidad» (Capb. 1761, 305v).

Antic camí.

Horta, camí de n'*

«...viuda de Joseph Ferre *camí den annorta*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 15v).

Aquest topònim és recollit d'un antropònim i reflecteix clarament la pronúncia allargada de la nasal alveolar que encara és viva entre els parlants de la Torre de l'Espanyol, malgrat que no la conserven en els documents escrits actuals.

Horta, la font de n' [ʔa ˈfɔn den ˈnɔɾta]

Font situada a n'Horta que alimenta els antics rentadors i rega els horts del voltant. Cal destacar que la temperatura a què brolla l'aigua és d'uns 21 °C.

Horta, lo carrer de l' [ʔo ka're ˈnɔɾta]

Carrer que va de la plaça del Comte cap al carrer de Balmes i cap al carrer Nou de Baix.

«Se señala para Ramon Montagut Domènech toda aquella casa que sita en este pueblo en la *calle de la Huerta* señalada con el número 67» (JPTE 6, 1940).

Horta, lo carrer de n' [ʔo ka're den 'nɔɾta]

Carrer que surt del poble en direcció a n'Horta passant per la plaça del doctor Juan Benigno Ubieto Otal. És un passeig nou, on encara no hi ha cases.

Horta, lo pou de n' [ʔo 'pow ðen 'nɔɾta]

Pou actual situat a n'Horta.

Horta, los horts de n' [ʔoz 'ɔɾz ðen 'nɔɾta]

Horts situats al voltant de n'Horta.

Horta a Vinebre, lo camí de l'*

«...una heretat situada en lo terme de la Torre en la partida nomenada la Pedrera afronta ab *lo camí de l'Orta qui va a Vinebre* y de altra part ab Guillem sabater i de altra part ab heretat dell confessant qui era de Andreu Casals» (Capb. 1558, 16v).

«...en la partida anomenada lo Pedregal afronta ab *lo camí de la Horta que va a Vinebre* y de altra part ab Gabriel Sabater y de altra part ab heretat de ell confessant que ere de Andreu Casals» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida dita lo Pedregal, que afronte ab *lo camí de la Orta qui va a Vinebre*, ab povills de Jaume Miquel y ab dit confessant» (Capb. 1708, 174r).

«...en la partida del Pedregal, que linda con *el camino de la Huerta que va a Vinebre*, Jayme Miguel y el confesante» (Capb. 1734, 252v).

Antic camí.

Horta a les Hortes, lo camí de l'*

«...en la partida nomenada lo Tros den Ubert afronta de una part ab la font del molí del oli y de altra part ab *lo camí qui va de la Orta a les Hortes* y de altra part ab lo barranc del Sol de l'Orta y de altra part ab Anthoni Monthagut» (Capb. 1558, 15r).

«...en la partida anomenada lo Tros den Ubert, affronta ab la font del molí d'oli y de altra part ab *lo camí que va de la Horta a les Hortes* y de altra part ab lo barranch del sol de l'Horta y de altra part ab dit Montagut» (Capb. 1607, 77v).

«...una heredad plantada de olivos, cita en el termino de la Torre, en la partida nombrada Tros de Enubert, que linda con Rafael de Montagut y con los comunes de la vila, y de otra parte con la fuente del molino, con *el camino de la Huerta que va a la Huertas* y con el barranco del último de la Huerta, a

censo de un sueldo y nueve diners pagadores el día de Navidad» (Capb. 1734, 255v).

Antic camí.

Horta de la Figuera, l'*

«...lloch de la Torre en la partida de *la Horta de la Figuera*, juntament ab Berthomeu Llorens, pagès de dit lloch, que vuy la té Miquel Masip que ne té dos parts de dita heretat que affronta ab les montanyes y ab Guillem Mulet» (Capb. 1689, 15r).

«...una heretat en lo terme de la Torre, en la partida dita de *la Horta de la Figuera*, que afronte ab Joan Jornet y ab la font de la Horta de la Figuera» (Capb. 1708, 178v).

«...una heredad en el término de la Torre en la partida de *la Huerta de la Figuera*, que linda con la Fuente de la higuera, con Joseph Sentis, con Joseph Escoda y comunes» (Capb. 1761, 312v).

Antiga partida de terra.

Horta de la Figuera, la font de l'*

«...una heretat en lo terme de la Torre, en la partida dita de la Horta de la Figuera, que afronte ab Joan Jornet y ab *la font de la Horta de la Figuera*» (Capb. 1708, 178v).

«...una heredad en el término de la Torre en la partida de la Huerta de la Figuera, que linda con *la Fuente de la higuera*, con Joseph Sentis, con Joseph Escoda y comunes» (Capb. 1761, 312v).

Antiga font situada a l'antiga partida de *l'Horta de la Figuera*.

Horta del Cànem, l'*

«...a *la Orta del Cànem* affronta ab los pubbills de Jaume Montagut i ab Pere Miró, que ere de Hjeronim Miró» (Capb. 1639, 8r).

«...un hort situat en lo terme de dita vila de la Torre a *la Horta del Cànem* que afronte ab Francisco de Montagut, ab Francesch Sentís, ab Jaume Miquel» (Capb. 1708, 175v).

«...un huerto cito en el término de dicho lugar, en *la Huerta llamada del Cáñamo*, que linda con Rafael de Montagut, Joan Escoda, Jayme Esteve y con el camino de la balsa del cáñamo» (Capb. 1734, 258r).

Antiga partida.

Hortes

V. *Bancal de les H.**, *Horta a les H.**.

Hortes, les

[tɛz 'ɔrtɛs]

Hortes que hi ha situades al costat de les Planes del Morer i les Aubagues. Forma part de la partida dels Racons, juntament amb la Boneta i la Forés. Són parcel·les molt petites. Es regaven de la bassa de les Hortes.

«Item, faze el matex por .i. otro troz que a *las Ortas*, afruenta de sos partes con en Ponz e con en Cerdà e de la quarta part con el dito Anthoni» (RCA 1416, 49r).

Hortes, la bassa de les

[tɐ 'βasa tɛz 'ɔrtɛs]

Bassa que actualment ja no s'utilitza. Està situada a la partida de les Hortes. S'omplia amb l'aigua de la font de les Hortes.

Hortes, camí de les*

«Ítem aquella otra pieza de tierra de olivos y garrigas, que también poseo en el citado término, en su partida vulgarmente llamada lo Barranquet del Coll Roig, de un jornal de tierra poco más o menos, que linda con dicho *camino de les Hortes*, con garrigas de la inmediata confrontada pieza de tierra y con tieras de la viuda de Juan Escoda» (ACRE340-62-T2-238, 1784, 1v).

Antic camí.

Hortes, la font de les*

[tɐ 'fɔn de tɛz 'ɔrtɛs]

Font situada a les Hortes. De dins d'una petita cova, brollava directament de terra (sòl arenós), a uns dos pams de fondària. Es va assecar a causa de la construcció del pou de n'Horta i altres pous.

horts

V. *Sant Antoni, Torrent*.

Horts, los

[tɔz 'ɔrs]

Partida que també s'anomena *los Horts de la Valleta*.

«Por las fincas Olivaret y *Hort* que es alta al anterior contribuyente» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 5v).

«*Huertos*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Horts, la vall dels

[tɐ 'βaɫ deɫz 'ɔrs]

Vall que baixa de més amunt de la Mina i creua els Horts. Després es converteix en el barranc del Cap d'en Cogul.

Horts de la Mina, los

[ˈtoz ˈɔrz ðe ˈla ˈmina]

Petita partida que inclou els horts que es feien al voltant de l'indret de la Mina.

Horts de la Valleta, los

[ˈtoz ˈɔrz ðe ˈla βaˈleta]

Subpartida de terra dins de la partida de les Aubagues. S'hi feia hort amb el regadiu de la Mina. Regaven per torns d'hores, les vint-i-quatre hores del dia. L'Ajuntament hi va afegir tres hores d'aigua per a omplir els dipòsits del poble i, així, als usuaris no els tocava regar sempre a la mateixa hora, cosa que estalviava les incomoditats de regar sempre de matinada. També s'anomena *los Horts*.

«Ítem y finalmente, toda aquella pieza de tierra con su parte de huerto, y agua, de olivos y moreras plantada, de tenuta un jornal de tierra poco más o menos, que igualmente por mis legítimos títulos poseo cita dentro el término de la Torre del Español, en su partida vulgarmente llamada *lo Hort de la Valleta*, que linda con huerto de la Retoria de dicha villa de la Torre del Español, con Martí Jornet, con vos otro Doctor Don Ramon Domenech y Guau y con la azequia del común» (ACRE340-62-T2-238, 1784, 1v).

«...para el aumento y aprovechamiento de las aguas de la fuente llamada Aubellóns, que sirve para el riego de las fincas de este término municipal, partida *Horts de la Valleta*» (ACRE340-49-T2-11, 1917, 2v).

Isabel, ca la

[ˈka ˈtaʒaˈβet]

Casa del carrer de Balmes.

Italià, ca l'

[ˈka ˈitaˈlja]

Casa del carrer de l'Horta. Deu el seu nom a l'estadant, que era un capità de vaixell italià.

Ixart

«Pere Ixart» (Serr., 1348).

Cognom localitzat al segle XIV.

Jaques, ca

[ˈka ˈʒakes]

Tres cases reben aquest nom, dos del carrer del Forn i una del carrer de Fortuny.

Jardí

«Bernat Gardí» (Mon. 1329); «Quintilià Jardí» (Serr., 1348).

«Jaume Jardí» (Capb. 1708, 179r).

Cognom localitzat als segles XIV i XVIII, amb les formes *Gardí*, *Jardi* i *Jardí*.

Jaume Bep d'Oto, ca Casa del carrer de la Costa.	[¹ ka ¹ ʒawme ¹ βeb ¹ doto]
Jaume Casó, ca Casa del carrer del Torrent.	[¹ ka ¹ ʒawme ka ¹ zo]
Jaume de l'Argany, ca Casa del carrer de Joan Maragall.	[¹ ka ¹ ʒawme ʔar ¹ ʝaŋ]
Jaume de l'Oncle Anton, l'anjub de Aljub situat a la partida dels Aranits.	[ʔaŋ ¹ dʒub de ¹ ʒawme de ¹ ʔoŋkʔan ¹ ʔon]
Jaume del Pequenyó, ca Casa del carrer del Torrent.	[¹ ka ¹ ʒawmeʔ pe ¹ keɲo]
Jaume del Sereno, ca Casa del carrer del Torrent.	[¹ ka ¹ ʒawmeʔ se ¹ reno]
Jaume Guinau, ca Casa del carrer de l'Era	[¹ ka ¹ ʒawme ɣi ¹ naw]
Jaume Miquel, ca Casa del carrer Major.	[¹ ka ¹ ʒawme mi ¹ keʔ]
Jaume Miquel, lo pati de Pati del carrer del Montsant.	[ʔo ¹ pati ðe ¹ ʒawme mi ¹ keʔ]
Jaume Miquel, l'era de Antiga era que estava situada a les Sorts.	[ʔa ¹ era ðe ¹ ʒawme mi ¹ keʔ]
Jaume Ramon, ca Casa del carrer de la Costa.	[¹ ka ¹ ʒawme ra ¹ mon]
Jaume Ramon Manto, ca Casa del carrer del Montsant.	[¹ ka ¹ ʒawme ra ¹ mom ¹ manto]
Jaume Ventura, ca Casa del carrer del Torrent.	[¹ ka ¹ ʒawme βen ¹ tura]

- Jepo, ca** [ˈka ˈʒɛpo]
Casa del carrer de l'Era.
- Jesús de Gatanet, ca** [ˈka ʒeˈzuz ðe ɣataˈnet]
Casa del carrer de Balmes.
- Joan de Carlos, ca** [ˈka ʒuˈan de ˈkarʎos]
Casa del carrer de l'Era.
- Joan de Molles**
V. Panasset i J. de M.
- Joan de Regalo, ca** [ˈka ʒuˈan de reˈɣaʎo]
Casa del carrer de l'Era.
- Joan de Sila, ca** [ˈka ʒuˈan de ˈsiʎa]
Dos cases reben aquest nom, una del carrer del Porxo i una altra del carrer de la Costa.
- Joan Maragall, lo carrer de** [ʎo kaˈre ʒuˈan maraˈɣaʎ]
Carrer que surt a tocar del carrer del Torrent i es creua amb el final de la carretera Vella de Cabassers i el carrer de Margalef. Antigament, s'anomenava *carrer del Cementiri*.
- Joan Montagut, l'anjub de** [ʎaŋˈdʒub de ʒuˈan montaˈɣut]
Aljub situat a la partida dels Faquims.
- Joanet de Cantrelleta, ca** [ˈka ʒuaˈned de kantreˈʎeta]
Casa del carrer del Forn.
- Joanet del Marino, ca** [ˈka ʒuaˈned deʎ maˈriɲo]
Casa del carrer de l'Era.
- Joaneta, ca la** [ˈka ʎa ʒuaˈneta]
Casa del carrer del Torrent.
- Joaquín Fin, ca** [ˈka ɣwaˈkin ˈfin]
Casa del carrer de la Costa que també s'anomena *ca Cosme* i *ca Maria Manto*.

Joia, la

[ʎa 'ʒoja]

Finca petita situada a n'Horta. Era del comte de la Torre i hi tenia arbres fruiters, i el comte considerava que tenia «una joia». Limita amb la Sisena, les Torredes i la font de n'Horta. Està envoltada de quatre parets antigues.

Jordà

«Agustín Jordá» (Capb. 1787, 374r).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Jordi, ca

[ˈka 'ʒorði]

Casa del carrer del Torrent.

Jordi Estivill, l'anjub de

[ʎan'dʒub de 'ʒorðisti'βiʎ]

Aljub situat a la partida dels Massets. També és anomenat *l'anjub del Cacau*.

Jordi Vinyes, lo magatzem de

[ʎo mayad'zem de 'ʒorði 'βijɲes]

Magatzem del carrer de Balmes.

Jornet

[dʒor'net]

És el cognom més abundant i amb més projecció de futur de la vila en l'actualitat. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XV i té continuïtat ininterrompuda fins al segle XX. Les formes recollides són *Gornet* i *Jornet*. A causa de l'alt nombre de persones que duïen aquest cognom, ja al segle XVII, i en més abundància al segle XVIII, s'ha constatat la necessitat d'afegir renoms, sovint relatius a indrets urbans (*del Racó, Raval, del Trullet, del Perxe...*) o feines desenvolupades (*Fossar, Forn...*).

«Ramon Jornet» (RCA 1416, 49r).

«Pere Gornet» (Fog. 1553); «Guillermy Jornet» (Capb. 1558, 1v).

«Berthomeu Jornet» (Capb. 1607, 80r); «Miquel Jornet del Recó» (Capb. 1639, 3r); «Joan Jornet del Perche» (Capb. 1639, 8r); «Joan Jornet, Phelix» (Serr., 1639); «Miquel Jornet del Forn» (Capb. 1661, 198r).

«Miquel Jornet del Forn» (Capb. 1708, 175r); «Ramon Jornet» (Capb. 1708, 177v); «Marianna Jornet» (Capb. 1734, 256r); «Joseph Jornet Rabal» (Capb. 1734, 259v); «Ramon Jornet del Recó» (Serr., 1753); «Maria Jornet» (Capb. 1761, 311v); «Joan Jornet, Raval» (Serr., 1773); «Josep Jornet, del Trullet» (Serr., 1779); «Josef Jornet del Perche» (Capb. 1787, 169v); «Juan Jornet llamado Fosa» (Capb. 1787, 369r); «Joan Jornet, Cantó» (Serr., 1794).

«Baptista Jornet» (Serr., 1800); «Francesc Jornet, Viris» (Serr., 1808).

«Felipe Jornet Aleu» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

- Josep Anton del Vinyes, ca** ['ka zu'zɛp an'ton deɫ 'βɪnɛs]
Casa del carrer de Balmes.
- Josep Artal, l'anjub de** [t̪aɲ'dʒub de zu'zɛp ar'taɫ]
Aljub situat a la partida dels Tornabous.
- Josep de Jaume Miquel, ca** ['ka zu'zɛb de 'zawme mi'keɫ]
Casa del carrer del Camí de Sant Antoni. Antigament, era un molí.
- Josep de Rosa, l'anjub de** [t̪aɲ'dʒub de zu'zɛb de 'rɔza]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Josep del Rònic, ca** ['ka zu'zɛb deɫ 'rɔnik]
Casa del carrer de Balmes.
- Josep Gil, l'anjub de** [t̪aɲ'dʒub de zu'zɛb 'dʒiɫ]
Aljub situat a la partida de les Guinardes.
- Josep Herédia, lo magatzem de** [t̪o maya'dzem de zu'zɛp a'reðia]
Magatzem situat al carrer de Balmes
- Josep Maria de l'Esteve, ca** ['ka zu'zɛm ma'ria ðe ɫas'teβe]
Casa del carrer de Balmes.
- Josepet de Catarina, ca** ['ka zuze'ped de kata'rɪna]
Casa del carrer de Verdaguer.
- Jover**
«Guillem Jover i Miquel Jover (síndic)» (PH 1349).
«Guiamó Juver» (RCA 1416, 49v); «Anthoni Jover» (Fog. 1496).
Cognom localitzat als segles XIV i XV, amb les formes *Jover* i *Juver*.
- Juanito Mateu, ca** ['ka χwa'nito ma'tew]
Casa del carrer de Fortuny.
- Juanito Peret, ca** ['ka χwa'nito pe'ret]
Casa del carrer de la Costa.

Juanito Perico, ca [ˈka ɣwaˈnito peˈriko]
Casa del carrer del Portal.

Julian Masip, l'anjub de [ʎaŋˈdʒub de ɣuˈtjam maˈsip]
Aljub situat a la partida dels Tossalots.

Júlio Manero, ca [ˈka ˈxuˈtio maˈnero]
Casa del carrer de Bonavista.

Lauro
V. *Gavella i L.*

Lejiero, la granja del [ʎa ˈɣɾandʒa ðeɫ ʎeɣiˈero]
Granja situada entre n'Horta, la partida dels Aulivars i el Tros de l'Aubert.
Antigament, aquesta granja estava situada dins del nucli urbà, al carrer de Balmes.

Llambosqueres, les [ʎez ʎambusˈkeres]
Partida de terra situada al costat de la partida dels Faquims.
«Partida dels *Llamboscheres*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 6v).

Llangost, ca [ˈka ʎaŋˈgos]
Casa de la plaça Principal.

Llarga, ca la [ˈka ʎa ˈʎaɾɣa]
Casa del carrer de la Costa, també anomenada *ca Ramonot*.

Llauïseta, ca [ˈka ʎawiˈzeta]
Casa del carrer del Torrent.

Llauner, cal [ˈkaʎ ʎawˈne]
Casa del carrer del Torrent.

Llauner, lo corral de cal [ʎo koˈraʎ ðe ˈkaʎ ʎawˈne]
Corral del carrer del Montsant.

Llaurador
«Matilde Maria Llauradó Juncosa» (Naix., 1909, llibre 26, 75v).
Cognom localitzat al segle XIX amb la forma *Llauradó*.

Lleixa, ca la [ˈka ʎa ˈʎejʃa]

Casa del carrer de la Costa.

Llenes, les*

«Item, faze el matex por I troz de terra a *las Lenas*, afruenta con el camino de la Figuera e con el torrent e con Pere Miguel e de la quarta part con la muller d'Espanyol, quondam» (RCA 1416, 49r).

«...hun tros de terra campà situat en lo dit terme de [la Torre den] Spanyoll en la partida nomenada *les Lenes* que vuy se nomena les Roques [P]lanes afronta de una part ab lo camí de la Figuera [y] ab lo barranch qui ve del Prat y ab Pere Sentís [...] Perxe y ab Guillem Sabater» (Capb. 1558, 17r).

Antiga partida de terra que, segons el document, posteriorment es va anomenar *les Roques Planes*.

Llibertat, lo carrer de la [ʎo ka're ʎa ʎiβer'tat]

Carrer que va del carrer del Portal al carrer de Balmes. En temps del franquisme es va anomenar *carrer del Protectorado de la Paz*.

Llidonet

V. *Hort del L.**.

Llop

V. *Portell del L.*

Llorenç

Cognom localitzat al segle XVII amb la forma *Llorens*. Encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Llorens*.

«Barthomeu Llorens, pagès» (Capb. 1689, 15r).

Lloses, les*

«...en la partida dita les Roques Planes que ans solie appellarse *les Lloses*, afronta ab lo camí de la Figuereta y ab lo barranch que ve del Prat y ab los hereus de Pere Sentís del Perche y ab Juan Sabater» (Capb. 1607, 76r).

Antiga partida de terra que va passar-se a anomenar *les Roques Planes*.

Llúcio, ca [ˈka ˈʎusjo]

Casa del carrer de l'Era.

Llúcio, lo racó de

[ʎo ra'ko ðe 'ʎusjo]

Tros de terra que limita amb la subpartida de les Guimeres i amb la partida dels Massets.

Lluenta, ca la

['ka ʎa ʎu'enta]

Casa del carrer Nou.

Lluert, ca

['ka ʎu'ɛr]

Casa del carrer de la Costa.

Lluert, l'anjub de

[ʎaɲ'dʒub de ʎu'ɛr]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Lluert, lo corral de cal

[ʎo ko'raʎ ðe 'kaʎ ʎu'ɛr]

Corral del carrer de la Costa.

Lluert, lo molí de

[ʎo mo'ʎi ðe ʎu'ɛr]

Antic molí que tocava al forn teuler que hi havia a la vall de Montagut.

Lluís

«Anthoni Lois» (Fog. 1496); «Guillem Luis» (Fog. 1496).

«Miguel Luis» i «Pere Luis» (Fog. 1553); «Pere Loís» (Capb. 1558, 9r).

«Miquel Lluís» (Capb. 1607, 79v).

Cognom localitzat als segles xv, xvi i xvii, amb les formes *Lois*, *Luis*, *Loís* i *Lluís*.

Lluís de Soberano, ca

['ka ʎu'iz ðe soβe'rano]

Casa del carrer de Cervantes.

Lluís de l'Estudiant, ca

['ka ʎu'iz ðe ʎastu'ðjan]

Casa del carrer de Baix que també s'anomena *ca Pio* i *ca Xonga*.

Macià Margalida, ca

['ka ma'sja maɾja'ʎiða]

Casa del carrer de Catalunya.

Macip

[ma'sip]

Cognom localitzat per primer cop al segle xv i amb continuïtat ininterrompuda fins al segle xx. S'han recollit les formes *Macip* i *Masip*. Actualment, és el segon cognom més abundant i amb més projecció de futur de la vila, amb la forma *Masip*.

- «Antoni Macip» (RCA 1416, 49v).
 «Miquel Masip» (Capb. 1689, 11r).
 «Jaume Masip com a usufructuari de Josepa Masip, sa muller» (Capb. 1708, 176v).
 «Cristòfol Masip» (Serr., 1801).
 «Jaime Masip Elies» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Maestre

«Antoni Maestre» (RCA 1416, 50v).

Cognom localitzat al segle xv.

magatzem

V. Biol, Blai de Borràs, Brisda, Cooperativa, Jordi Vinyes, Josep Herédia.

Maimó

- «Pedro Juan Maymó» (ACRE340-7-T2-537, 1853).
 «Don Jaime Maimó Sangenis» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Cognom localitzat als segles xix i xx, amb les formes *Maymó* i *Maimó*.

Maimó, ca

[ˈka majˈmo]

Casa del carrer de Baix.⁷

Major, lo carrer

[to kaˈre majˈʒo]

Carrer que va del carrer del Porxo al tros del carrer de l'Era que s'anomenava *carrer del Nial*, passant per l'església de Sant Jaume.

- «...orno para cocer los panes citto dentro de dicho lugar, en la *calle Mayor*, que linda de una parte con casa de Joseph Jornet, de otra parte dicha calle pública y de otra con los sucesores de Pedro Montaner» (Capb. 1761, 295r).
 «...una casa en el ámbito de este pueblo municipal, situada en la *calle Mayor*, señalada con el número 16» (JPTE 22, 1944).

Malagana, ca

[ˈka maˈɫaˈɣana]

Casa del carrer del Montsant.

Malena dels Petons, ca

[ˈka maˈɫenaˈɫs peˈtons]

Casa del carrer de Joan Maragall, que també s'anomena *cals Petons*.

7. Hi ha un verset que al·ludeix a una persona d'aquesta casa: «A ca Sèbio fan molí / a ca Maimó pelen caps / i les noies de Vicent [eren quatre noies], la moda dels pentinats.»

Malena dels Petons, lo pati de [tə 'patig de ma'lenats pe'tons]
 Pati del carrer de Joan Maragall.

Manel d'Oto, ca ['ka ma'neɫ 'ðoto]
 Casa del carrer Major, que era un forn. També es coneix com a *forn d'Esmel*.

Manel d'Oto, la granja de [tə 'ɣɾandʒa ðe ma'neɫ 'ðoto]
 Granja situada a prop del Planot. Al *Nomenclàtor de la toponímia major de Catalunya* l'anomenen *Granges de Serra*. També hi havia una altra granja anomenada així al carrer de Balmes.

Maneles, ca les ['ka tɛz ma'neɫɐs]
 Casa del carrer de la Costa.

Manela, lo corral de ca la [tə ko'raɫ ðe 'ka tə ma'neɫa]
 Corral del carrer dels Trullets.

Manero [ma'nero]
 Cognom viu en l'actualitat. El primer registre escrit localitzat pertany al segle XVIII i també n'hi ha constància al XIX i al XX.

«Josep Manero» (Serr., 1799).

«Josep Manero» (Serr., 1814).

«Don José Manero Masip» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Manero, ca ['ka ma'nero]
 Dos cases reben aquest nom, una del carrer del Camí de Sant Antoni i una altra de la plaça de la Pau.

Manero, la font de [tə 'fɔn de ma'nero]
 Font de la finca la Font de Manero, a la partida del Prat.

Manero, lo molí de [tə mo'li ðe ma'nero]
 Antic molí que estava situat a les Pixeres, a la dreta del camí de la Figuera, prop de la sortida del poble. Se'l va endur l'aiguat de Santa Tecla, l'any 1874. Arran d'aquella feta, a la Torre de l'Espanyol, es coneix com *l'aiguat del molí de Manero*.

Mano, cal ['kaɫ 'mano]
 Casa del carrer Major. També és anomenada *ca la Figuerola* i *ca l'Agustí del Regno*.

Manuel¹

«Miquel Jornet àlies Manuel» (Capb. 1607, 80r).

Àlies.

Manuel²

«Miquel Manuel» (Capb. 1558, 13v).

«Mateu Manuel» (Capb. 1607, 79v).

«Francisco Manuel» (Capb. 1761, 306r).

Cognom localitzat als segles XVI, XVII i XVIII.

Mara, ca la [ˈka ʔa ˈmara]

Casa del carrer del Torrent. El nom té l'origen en la varietat dialectal dels estadants, que eren de Riudoms i pronunciaven el mot *mare* com es fa al Camp de Tarragona.

Margalef, lo carrer de [ʔo ka're maɾɣaˈʔep] o [ʔo ka're maɾɣaˈʔef]

Carrer que va del carrer de Joan Maragall cap al Torrent². Aquest carrer, temps enrere, quedava fora del poble i, juntament amb el carrer del Montsant, formava part de la zona anomenada *los Masons*.

Margalida, ca [ˈka maɾɣaˈʔiða]

Casa del carrer del Forn.

Margalit, ca [ˈka maɾɣaˈʔit]

Casa del carrer del Montsant.

Maria Ascensió, ca [ˈka maˈriasenˈsjo]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer de la Costa i una altra del carrer de Baix.

Maria de Jepo, ca [ˈka maˈria ˈʒepo]

Casa del carrer de l'Era.

Maria de Perelló, ca [ˈka maˈria pereˈʎo]

Casa del carrer del Portal.

Maria del Sereno, ca [ˈka maˈriaʔ seˈreno]

Casa del carrer de l'Era.

- Maria del Tender, ca** ['ka ma'riaʎ ten'de]
Casa del carrer Nou que també s'anomena *cal Pintor*.
- Maria del Tender, l'anjub de** [ʎaɲ'dʒub de ma'riaʎ ten'de]
Aljub situat als Faquims.
- Maria Fonso, ca** ['ka ma'ria 'fonso]
Casa del carrer del Torrent.
- Maria Garcia, ca** ['ka ma'ria ɣa'ria]
Casa del carrer del Montsant.
- Maria Manto, ca** ['ka ma'ria 'manto]
Casa del carrer de la Costa, que actualment també rep el nom de *ca Cosme i ca Joaquín Fin*.
- Mariano, la granja de** [ʎa 'ɣraɲdʒa ðe ma'rjano]
Granja situada al carrer de Balmes.
- Mariano, lo xalet de** [ʎo tʃa'ʎed de ma'rjano]
Xalet situat al carrer de Balmes.
- Mariano de la Ròniga, ca** ['ka ma'rjano ʎa 'røniɣa]
Casa del carrer de l'Horta, que també s'anomena *ca Valentina* i *ca Mariano el Paleta*.
- Mariano el Paleta, ca** ['ka ma'rjanoʎ pa'ʎeta]
Casa del carrer de l'Horta que també s'anomena *ca Mariano de la Ròniga* i *ca Valentina*.
- Mariantònia, lo forn de ca** [ʎo 'for ðe 'ka ma'ɾjan'tonja]
Forn del carrer de Cervantes.
- Marieta de ca Pelinxo, ca** ['ka ma'ri'eta ðe 'ka pe'ʎiɲtʃo]
Casa del carrer de l'Horta, que també s'anomena *ca Marieta Eixalella*.
- Marieta Eixalella, ca** ['ka ma'ri'etaɟʃa'ʎeʎa]
Casa del carrer de l'Horta que també s'anomena *ca Marieta de ca Pelinxo*. A la Guerra Civil espanyola, les bombes la van ensorrar.

- Marimon** [maɾi'mon]
Cognom localitzat al segle xx i que encara és viu en l'actualitat a la vila.
«Don Matias Marimón» (ACRE340-49-T2-11, 1917).
- Marino, cal** ['kaɫ ma'riɲo]
Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial.
- Marquès, cal** ['kaɫ maɾ'kes]
Casa del carrer de Balmes.
- Marqueta, ca la** ['ka ɫa maɾ'keta]
Casa del carrer de Margalef.
- Marrec de Cinteta, cal** ['kaɫ ma'reg de sin'teta]
Casa del carrer Nou de Baix.
- Marsa de Dalt, la** [ɫa 'marsa ðe 'ðaɫ]
Antiga zona urbana que ocupa la part est de l'actual carrer de l'Era. Antigament, quedava separada del nucli urbà. Existeix un apunt en el llibre de naixements de 1890 i 1891 del Jutjat de Pau, en què un nadó abandonat hi apareix inscrit amb el cognom «Marsadedal», com a referència al lloc on va ser trobat: «Restituto Francisco Marsadedal» (Naix., 1890, 44).
- Martí Matafigues, ca** ['ka maɾ'ti mata'fiyes]
Casa del carrer de Joan Maragall.
- Martinenca, la punta** [ɫa 'punta maɾti'neŋka]
Turó situat al bell mig de la partida dels Massets.
- Martinet, ca** ['ka maɾti'net]
Casa del carrer de la Costa.
- Martinet, l'anjub de** [ɫaɲ'dʒub de maɾti'net]
Aljub situat al Masset de Martinet.
- Martinet, lo corral de** [ɫo ko'raɫ de maɾti'net]
Corral del carrer de la Costa.

Martinet, lo mas de [ʎo 'maz ðe marti'net]

També s'anomena *mas del Pi*, situat als Massets.

Martinet, lo pi de [ʎo 'pi ðe marti'net]

Pi de grans dimensions que està situat al Masset de Martinet. És el pi més gran del terme.

mas

V. *Argenter, Balsà, Blai de Borràs, Boverol, Cacau, Enric Borràs, Galiarte, Gatanet, Martinet, Narcís, Pi, Pitot, Taverna, Ximo, Xitxarra*.

Mas de Balsà, lo [ʎo 'maz ðe βaʎ'sa]

Partida de terra situada entre les dels Faquims i les Llabosqueres.

Mas de Balsà, la font del [ʎa 'fɔn deʎ 'maz ðe βaʎ'sa]

Font que hi ha a la partida del mateix nom.

Mas de Pere, lo [ʎo 'maz ðe 'pere]

Finca de la partida dels Colls.

Mas del Ros, lo [ʎo 'maz ðeʎ 'ros]

Finca als Faquims, al costat del camí dels Gorraptes. A la Guerra Civil espanyola era una botiga i s'hi rebia el correu.

Mas del Ros, la font del [ʎa 'fɔn deʎ 'maz ðeʎ 'ros]

Font que hi ha a la finca del mateix nom.

maset

V. *Figuerola*.

Masons, los [ʎoz ma'zɔns]

Antiga zona urbana situada al nord-est del nucli urbà actual. Antigament, però, quedava separada del nucli urbà i era un tancat de cases, segons el record popular. Comprénia una part dels actuals carrers de Margalef, del Montsant i de Cabassers.

Masset de Batalla, lo [ʎo ma'sed de βa'taʎa]

Finca de la partida dels Massets.

- Masset de Blai de Borràs, lo** [tɔ ma'sed de 'βɫaj ðe βo'ras]
Finca de la partida dels Massets que també s'anomena *de Blai de l'Engràcia*.
- Masset de Blai de l'Engràcia, lo** [tɔ ma'sed de 'βɫaj ðe ɫaŋ'grasja]
Finca de la partida dels Massets, que també s'anomena *de Blai de Borràs*.
- Masset de Cabrera, lo** [tɔ ma'sed de ka'βrera]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Carme Gori, lo** [tɔ ma'sed de 'karme 'ɣɔri]
Finca de la partida dels Massets, que també s'anomena *de Joan de Rosa*.
- Masset de Carme Susana, lo** [tɔ ma'sed de 'karme su'zana]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Catxoi, lo** [tɔ ma'sed de ka'tʃɔj]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Fanxico, lo** [tɔ ma'sed de faŋ'tʃiko]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Ferrer de Màlia, lo** [tɔ ma'sed de fe're ðe 'maɫja]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Galiarte, lo** [lo ma'sed de ɣaɫi'arte]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Gatano, lo** [tɔ ma'sed de ɣa'tano]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Gonçalo, lo** [tɔ ma'sed de ɣon'saɫo]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Jaques, lo** [tɔ ma'sed de 'ʒakes]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Jaume Miquel, lo** [tɔ ma'sed de 'ʒawme mi'keɫ]
Finca de la partida dels Massets. També és anomenada *Masset del Pi*.

- Masset de Jaume Ramon, lo** [tɔ ma'sed de 'ʒawme ra'mon]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Joan de Rosa, lo** [tɔ ma'sed de ʒu'an de 'rɔza]
Finca de la partida dels Massets, que també s'anomena *de Carme Gori*.
- Masset de Martinet, lo** [tɔ ma'sed de marti'net]
Finca a uns dos-cents metres de l'aljub de Ferrer de Màlia.
- Masset de Mateu, lo** [tɔ ma'sed de ma'tew]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Narcís, lo** [tɔ ma'sed de nar'sis]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Pelinxo, lo** [tɔ ma'sed de pe'ɫɪntʃo]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Primitivo, lo** [tɔ ma'sed de primi'tiβo]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Regalo, lo** [tɔ ma'sed de re'ɣaɫo]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Sebestianet** [tɔ ma'sed de seβestja'net]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Serrano, lo** [tɔ ma'zed de se'rano]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Soberano, lo** [tɔ ma'sed de soβe'rano]
Finca de la partida dels Massets, que era anomenada *Masset de ca Estivill*.
- Masset de Someres, lo** [tɔ ma'sed de su'meres]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Trap, lo** [tɔ ma'sed de 'trap]
Finca de la partida dels Massets.

- Masset de Ventureta, lo** [tɔ ma'sed de βentu'reta]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de Ximo, lo** [tɔ ma'sed de 'tʃimo]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de ca Estivill, lo** [tɔ ma'sed de 'kasti'βiʎ]
Finca de la partida dels Massets, que era anomenada *Masset de Soberano*.
- Masset de ca Pelegrí, lo** [tɔ ma'sed de 'ka peʎe'ɣri]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de cal Ponet, lo** [tɔ ma'sed de 'kaʎ po'net]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de cal Vinyes, lo** [tɔ ma'sed de 'kaʎ 'βiɲes]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de l'Àngel del Coco, lo** [tɔ ma'sed de 'ʎandʒeʎ ðeʎ 'koko]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de l'Auberto de ca la Siconà, lo** [tɔ ma'sed de ʎaw'βerto ðe 'ka ʎa si'kona]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de l'Esquerrer, lo** [tɔ ma'sed de ʎaske're]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset de la Figuerola, lo** [tɔ ma'sed de ʎa fiɣe'rɔʎa]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset del Marino, lo** [tɔ ma'sed deʎ ma'rino]
Finca de la partida dels Massets.
- Masset del Pi, lo** [tɔ ma'sed deʎ 'pi]
Finca situada a uns dos-cents metres de l'aljub de Ferrer de Màlia. Tenia un pi de dimensions considerables, però es va assecar fa temps. També és anomenada *Masset de Jaume Miquel*.

Masset del Rostit, lo [tɔ ma'sed deɫ ros'tit]
Finca de la partida dels Massets.

Masset del Tender, lo [tɔ ma'sed deɫ ten'de]
Finca de la partida dels Massets.

Massets, los [tɔz ma'sets]

Partida de terra que s'ubica on s'acaba la plana de la Torre. Està situada al nord de la població, a uns sis quilòmetres. Limita al nord amb el terme de Vinebre, al sud amb el barranc del Torrent Xic i la partida dels Carrascals, a l'est amb la partida de les Heretats Noves i a l'oest amb les dels Aubellons i dels Faifons. És en una vall plana, amb solà i obac costeruts i abancalats, amb marges de pedra seca. El terreny és argilós i arenós, de panal: les parcel·les són petites i de secà, majoritàriament. Inclou les subpartides de la Guimera, la Valleta del Piró i els Morers. Hi ha força masets, ja que queda lluny de la vila i la gent s'hi quedava a dormir.

«...en la partida dita *Masset*, afronta de una part ab Juan Sentis que ere de Toni Domenech y ab lo barranch Gran y ab lo Torrent Xic y de altra part ab la montanya» (Capb. 1607, 78r).

«...en la partida dita *lo Maset*, que afronte de una part ab Joan Sentís, ab lo barranch Gran, ab lo Torrent Chich y ab la muntanya» (Capb. 1708, 175v).

«...una isla de tierra campa en la partida llamada *lo Maset*, que linda con Joseph Sentís, con Francisco Ferre por dos partes confesante, con el Torrente pequeño y montaña, a censo annuo de un sueldo» (Capb. 1761, 306v).

«...por la pieza de tierra que adquiere llamada Maset, partida *Massets*, olivos, almendros y sembradura, linda al norte con Francisco Pujals, sur Ismael Montané, este con la del comprador y oeste Blas Montané» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 9v).

Massets, lo camí dels [tɔ ka'mitʒ ma'sets]

Camí que condueix als Massets des del poble. Té una longitud aproximada de tres quilòmetres i apareix a la relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament de la vila de 1941.

«*Massets*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Massets, lo pont dels [tɔ 'pɔn deɫz ma'sets]

Pont que travessa el barranc que ve dels Aranits, situat al bell mig de la partida dels Massets.

Massets, la serra dels [tɔ 'seɾaɫz ma'sets]

Part de la serra del Rovelló que toca als Massets.

- Massets, la vall dels** [ʔa 'βaʎ ðeʔz ma'sets]
Vall que naix tocant a la partida dels Gorraptes (terme municipal de Vinebre) i a la dels Colls, i baixa fins a la valleta del Piró, on desaigua.
- Matafigues, ca** ['ka mata 'fiʝes]
Casa del carrer del Torrent.
- Mateu, ca** ['ka ma'tew]
Dos cases reben aquest nom, una del carrer de la Costa i una altra del carrer de Cabassers.
- Mateu, l'anjub de** [ʔaŋ'dʒub de ma'tew]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Mateu, lo molí de** [ʔo mo'ʔi ðe ma'tew]
Antic molí situat al carrer del Montsant.
- Matiner, cal** ['kaʔ mati'ne]
Casa del carrer del Forn.
- Mecànic, cal** ['kaʔ me'kanik]
Casa del carrer del Portal.
- Menut, cal** ['kaʔ me'nut]
Casa del carrer del Forn.
- Mercedes de Lluert, ca** ['ka mer'seðez ðe ʎu'ɛr]
Casa del carrer de Baix.
- Metge, cal** ['kaʔ 'medʒe]
Casa del carrer de Balmes que també ha estat anomenada *ca Don Benigno*.
- Metge, la granja del** [ʔa 'ɣɾaŋdʒaʔ 'medʒe]
Antiga granja del carrer de Balmes. Actualment, s'hi han construït uns pisos de protecció oficial.
- Meuca, ca la** ['ka ʔa 'mewka]
Casa de la plaça Principal que també s'anomena *ca Narcís de la Plaça*. Pel que fa a l'origen del nom de la casa, s'explica que temps enrere venia un home de Xerta a vendre taronges i es canviaven pelinxos (draps i trossos de roba) per ta-

ronges, a pes, tant de pelinxos, tant de taronges. I aquella dona va posar una pedrota entremig dels pelinxos perquè pesessin més. Un cop feta la barata, quan l'home de Xerta se'n va adonar, va cridar: «Mira, la meuca!», volent expressar que era més espavilada del que semblava.

Micolau

V. *Nicolau*.

mina

V. *Forés, Nova, Vella*.

Mina

V. *Hort del Barber de la M., Horts de la M.*

Mina, la

[ʎa 'mina]

Lloc d'esbarjo de la població, situat a la partida de les Aubagues. Ocupa el que era l'Hort del Barber de la Mina. Antigament, s'hi anava a menjar la mona, però, en quedar la mina eixuta a causa de la construcció del pou de n'Horta, s'hi va deixar d'anar. Actualment, però, s'ha recuperat com a espai per a la població, ja que s'hi ha construït el Centre d'Interpretació de la Serra del Tormo i de la Vida Rural.

Mina, lo camí de la

[ʎo ka'mi ʎa 'mina]

Camí que surt del nucli urbà i condueix a la Mina.

Miquel

«Pere Miguel» (RCA 1416, 49v); «Pere Miquel» (Fog. 1496).

«Pere Miguell» (Fog. 1553); «Jaume Miquel» (Capb. 1558, 25r).

«Pere Miquel» (Capb. 1607, 80r).

«Jaume Miquel» (Capb. 1708, 175v); «Francisco Miguel» (Capb. 1761, 304r).

«Joan Miquel» (Serr., 1802).

Cognom localitzat per primer cop al segle xv i que té continuïtat fins al xix. Les formes recollides són: *Miguel*, *Miguell* i *Miquel*.

Miquel de Biscaia, ca

[ʎa mi'keʎ ðe bis'kaja]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Miquel de Catarina, ca

[ʎa mi'keʎ ðe kata'rina]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer del Portal i una altra del carrer del Montsant.

- Miquel de Fanxico, ca** ['ka mi'keɫ ðe fan'tʃiko]
Casa del carrer del Montsant.
- Miquel de Fanxico, l'anjub de** [ʔan'dʒub de mi'keɫ ðe fan'tʃiko]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Miquel de Gavella, ca** ['ka mi'keɫ ðe ɣa'βeʎa]
Casa del carrer de l'Era.
- Miquel de Soberano, ca** ['ka mi'keɫ ðe soβe'rano]
Casa del carrer Nou de Baix.
- Miquel de Tarragó, ca** ['ka mi'keɫ ðe tara'ɣo]
Casa de la plaça de la Pau, que també s'anomena *ca Manero* i *ca l'Oncle Miquel de Manero*.
- Miquel de la Mara, la granja de** [ʔa 'ɣrandʒa ðe mi'keɫ ðe ʔa 'mara]
Granja situada a la Vinya d'en Toda.
- Miquel de les Someres, ca** ['ka mi'keɫ ðe ʔesu'meres]
Casa de la plaça del Comte.
- Miquel de les Someres, l'anjub de** [ʔan'dʒub de mi'keɫ ðe ʔesu'meres]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Miquel del Fuster, ca** ['ka mi'keɫ ðeɫ fus'te]
Casa del carrer de Balmes.
- Miquel del Xato, ca** ['ka mi'keɫ ðeɫ 'tʃato]
Casa del carrer de Margalef.
- Miquelet de Cinteta, ca** ['ka mike'ʔed de sin'teta]
Casa del carrer del Portal.
- Mirandilla, la** [ʔa miran'diʎa]
Tros de serra del Rovelló, en forma de punta, que limita amb les partides dels Aubellons i els Massets, i amb la subpartida dels Morers.

Miró [mi'ro]

Cognom localitzat per primer cop al segle XVI, que té continuïtat ininterrompuda fins al segle XX i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

- «Hieronym Miró» (Fog. 1553).
- «Pere Miró» (Capb. 1639, 8r).
- «Joseph Antonio Miro» (Capb. 1761, 313r).
- «Josep Miró» (Serr., 1803).
- «Francisco Miró Jornet» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Mischideles, coll de*

«Sicut termini natur ab oriente *ad collum quod vocatur de Mischidelles*, a meridie et a circio, de serra ad serram sicuti aquae discurrunt a ponenti in illo torrente qui est inter flumen Iberi et ipsam turrem» (Don. 1175).

Coll que indicava un dels límits del territori de la torre d'Alboçalaz, en el moment de la donació d'Alfons I al cavaller Espanyol de Prades.

Mitadenc, ca ['ka mita'ðeŋ]

Casa del carrer de Balmes, que també s'anomena *ca Socina*.

Mitadenc de Roc, ca ['ka mita'ðeŋ de 'rək]

Casa del carrer del Torrent.

Moià

- «Vicent Moyà» (Serr., 1799).
- «Vicent Moyà» (Serr., 1801).

Cognom localitzat a cavall dels segles XVIII i XIX, amb la forma *Moyà*.

Moiano, cal ['kaɫ mo'jano]

Casa de la plaça Principal.

Mola

V. *Pla de la M*.

Mola, la*

- «...hun tros de terra campa situat en lo dit terme de la Torre en la partida nomenada lo Prat afronta ab Pere Loís y ab dit confessant y ab la muntanya de *la Mola*» (Capb. 1558, 17r).
- «...ab la montanya de *la Mola*» (Capb. 1607, 76r).

«...otro pedazo de tierra campa de dicho termino, que linda con Juan Escoda, con el mismo confesante en dicho nombre y montaña de *la Mola*, a censo annuo de un dinero» (Capb. 1761, 303v).

Antiga muntanya.

Molana, ca la

[¹ka ʎa mo¹ʎana]

Casa del carrer del Forn. L'origen d'aquest nom de casa rau en el fet que els habitants eren originaris del Molar.

Molar, lo camí del

[ʎo ka¹miʎ mo¹ʎa]

Camí que condueix al poble del Molar, al Priorat. Arrenca del coll de la Garganta, del camí de la Figuera, a la dreta. Era el camí que duia cap a les mines del Molar i a les de Bellmunt del Priorat.

molí

V. *Aleu i de ca Serrano, Biol, Blai, Blai de Borràs, Carlos i la Falsetana, Conde, Conxa, Ferrer de Ventura, Lluert, Manero, Mateu, Morena, Serrano i l'Aleu, Soberrano, Torrent, Ventura*.

Molí, la font del*

«...en lo terme de dit lloch de la Torre en la partida del Tros den Ubert, que afronta ab *la font del Molí*, ab camí qui va de la Orta a les Ortes, ab lo barranch de la Orta a cens de un sou y nou dinés» (Capb. 1689, 14v).

«...la partida dita lo Tros de Enubert, que afronte ab *la Font del Molí*, ab camí que va de la Horta a les Ortes y ab lo barranch del sol de la Horta» (Capb. 1708, 175r).

«...una heredad plantada de olivos citta en el termini de la Torre, en la partida nombrada lo Tros de Enobert, que linda con el dicho administrador y procurador en dicho nombre, con los comunes de la villa y de otra parte con *la fuente del Molino*, camino de la Huerta y con el Barranco del último de la Huerta, a censo annuo de un sueldo y nueve dineros pagadores el día de Navidad» (Capb. 1761, 305v).

Antiga font.

Molí de l'Oli, la font del*

«...en la partida nomenada lo Tros den Ubert afronta de una part ab *la font del molí del oli* y de altra part ab lo camí qui va de la Orta a les Hortes y de altra part ab lo barranc del Sol de l'Orta y de altra part ab Anthoni Monthagut» (Capb. 1558, 15r).

«...en la partida anomenada lo Tros den Ubert, affronta ab *la font del molí*

d'oli y de altra part ab lo camí que va de la Horta a les Hortes y de altra part ab lo barranch del sol de l'Horta y de altra part ab dit Montagut» (Capb. 1607, 77v).

Antiga font.

Molles, ca

[¹ka ¹moʎes]

Casa del carrer de l'Era.

Montagut

Cognom localitzat per primer cop al segle XVI, que té continuïtat fins al XX i que encara és viu en l'actualitat a la vila. És el cognom del llinatge del comte de la Torre.

«Anthoni Monthagut» (Fog. 1553; Capb. 1558, 9r).

«Lluís Montagut, mercader» (Capb. 1607).

«Francisco Montagut» (Capb. 1708, 175r).

«Miquel Montagut» (Serr., 1825).

«Juan Montagut Jornet» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Montagut, la vall de

[ʔa ¹βaʎ ðe monta¹ɣut]

Vall que surt dels rentadors del Torrent² fins a la cova del Baster. «Montagut» és el llinatge del comte de la Torre de l'Espanyol.

Montfalcó

«Monfalchó» (Mon. 1329); «Pere de Montfalcó» (Serr., 1331).

Cognom localitzat al segle XIV, amb les formes *Monfalchó* i *Montfalcó*.

Montsant, lo carrer del

[ʔo ka¹reʃ mon¹san]

Carrer que va del carrer del Portal al de Margalef. Aquest carrer, temps enre-re, quedava fora del poble i formava part de la zona anomenada *los Masons*.

Monxili, ca, o ca la Monxila

[¹ka mon¹tʃiti] o [¹ka ʔa mon¹tʃiʔa]

Casa del carrer de l'Era.

Morena, ca la

[¹ka ʔa mo¹rena]

Casa del carrer del Portal.

Morena, l'anjub de la

[ʔa¹n¹dʒub de ʔa mo¹rena]

Aljub situat a la partida de les Canals.

Morena, lo molí de la [to mo'ʎi ʎa mo'rena]
Molí del carrer de Cabassers.

Moreno, cal ['kaʎ mo'reno]
Casa del carrer de l'Era. També és anomenada *ca Rossita de Gandaia*.

Morer
V. Planes del M.

Morer de Barrugo, lo [to mo're ðe βa'ruyo]
Finca de la subpartida dels Morers.

Morer de Barrugo, l'anjub del [ʎaŋ'dzub deʎ mo're ðe βa'ruyo]
Aljub situat a la partida dels Massets.

Morer de Batalla, lo [to mo're ðe βa'taʎa]
Finca de la subpartida dels Morers.

Morer de Perot de les Fenyes, lo [to mo're ðe pe'ɾod de ʎes 'feɲes]
Finca de la subpartida dels Morers.

Morers, los [ʎoz mo'res]
Subpartida de terra situada dins de la partida dels Massets.
«Rústica denominado *Moré* de extensión dos hectáreas setenta y dos áreas noventa centiáreas, plantada de olivos, almendros y yermo» (JPTE 23, 1944).

Moro, lo corral del [to ko'raʎ ðeʎ 'moɾo]
Corral situat a la partida dels Faquims. Hi ha qui diu que podria ser una antiga torre de guaita.

Mossenye, ca ['ka mo'seɲe]
Casa del carrer Major.

Mulet
«Joan Mulet» i «Pere Mulet» (Fog. 1496).
«Pere Mulet» (Capb. 1558, 20v).
«Guillem Mulet» (Capb. 1607, 80r).

Cognom localitzat als segles xv, xvi i xvii.

Muntaner

[munta'ne]

És un dels cognoms vius més abundants en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle xv i té continuïtat ininterrompuda fins al segle xx. Les formes escrites recollides són *Muntaner*, *Montaner*, *Montane*, *Montané* i *Muntane*.

«Pere Muntaner» (Fog. 1496)

«Petro Muntaner» (Fog. 1553; Capb. 1558, 1v).

«Joan Montaner» (Capb. 1607, 80v); «Joan Montane» (Capb. 1689, 10r).

«Jaume Muntane» (Capb. 1708, 180r); «Pedro Montaner» (Capb. 1761, 295r);

«Miguel Montane» (Capb. 1761, 303v); «Miguel Montané» (Capb. 1787, 358r);

«Josep Montaner, Forn» (Serr., 1796).

«Josep Montané, lo Boverol» (Serr., 1805); «Francesc Montaner» (Serr., 1817);

«Francesc Montané, Forn» (Serr., 1831).

«Don José Montané Viaplana» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Muret

«Pere Muret» (Fog. 1553).

Cognom localitzat al segle xvi.

Nabàs

«Jaume Nabàs» (PH 1349).

Cognom localitzat al segle xiv.

Nadal

«Miquel Ferrer, Nadal» (Serr., 1639).

«Josep Ferrer, Nadal» (Serr., 1793).

Àlies localitzat als segles xvii i xviii.

Narcís, ca

[ˈka nar'sis]

Casa del carrer del Torrent.

Narcís, l'anjub de

[ˈʎan'dʒub de nar'sis]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Narcís, l'era de

[ˈʎa 'era ðe nar'sis]

Era situada al Masset de Narcís.

Narcís, lo mas de [ʔo 'maz ðe nar'sis]

Mas situat al Masset del mateix nom.

Narcís de la Plaça, ca ['ka nar'siz ðe ʔa 'pʎasa]

Casa de la plaça Principal, que també és anomenada *ca la Meuca*.

Negra, ca la ['ka ʔa 'neyɾa]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer de la Costa, que també s'anomena *ca Carlos de Joan de Sila*, i una altra del carrer de Baix.

Negre, lo corral de cal [ʔo ko'raʔ ðe 'kaʔ 'neyɾe]

Corral del carrer de la Costa.

Nial, lo carrer del* [ʔo ka'reʔ ni'aʔ]

Antic carrer que correspon a un tros de l'actual carrer de l'Era. Antigament, s'hi posaven les parades: d'espardenyes, de peix, etc.

Nicanor del Rònic, ca ['ka nika'nor ðeʔ 'rɔnik]

Casa del carrer del Portal.

Nicolau

Cognom localitzat als segles XVII, XVIII i XIX amb les formes *Nicolau* i *Micolau*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Nicolau*.

«Gabriel Nicolau» (Serr., 1688).

«Jorge Micolau» (Capb. 1761, 303v); «Gabriel Nicolau» (Capb. 1761, 313r).

«Baltasar Juan Micolau Jornet» (Naix., 1890, 62).

Niubò

«Jaume Niubo» (Serr., 1348).

«Salvador Niubo, síndic» (Serr., 1594).

Cognom localitzat als segles XIV i XVI.

Noguers

«Doña Antonia Nogues, viuda de Don Rafael de Montagut» (Capb. 1761, 302v).

Cognom localitzat al segle XVIII amb la forma *Nogues*.

Noi de Felipa

«Jose Domenech alias noy de Felipa» (ACRE340-68-T2-681, 1903, 1r).

Àlies.

Nou, lo carrer

[t̪o ka're 'now]

Carrer que va del carrer de Balmes fins al carrer de l'Era.

«Miquel Jornet del *carrer Nou*» (Capb. 1689, 13r).

«Miguel Jornet del Perche y Joseph Jornet *calle Nueva*» (Capb. 1734, 260v).

«Josep Rocamora, *Carrer Nou*» (Serr., 1815).

«Dicha casa se encuentra en la *calle Nueva* nº 5» (JPTE 7, 1940).

Nou de Baix, lo carrer

[t̪o ka're 'now ðe 'βajʃ]

Carrer que és quasi paral·lel al carrer Nou i va des del carrer de Balmes al de l'Horta.

«...una casa en la *calle Nueva de Abajo*, señalada con el número diez y ocho» (JPTE 13, 1941).

Nou de Dalt, lo carrer

[t̪o ka're 'now ðe 'ðat]

Carrer que és quasi paral·lel al carrer Nou i va des del carrer del Tormo al carrer de l'Era.

«...patio que sita en este pueblo municipal situado en la *calle Nueva de Arriba*, señalado con el número diez» (JPTE 24, 1945).

Nous

V. *Colls N.*

Nova, la mina

[ta 'mina 'noβa]

Mina d'aigua situada a la Mina. Es va fer l'any 1922. Travessa tota la serra del Tormo.

Novell, ca

['ka no'βeɫ]

Casa del carrer de la Costa.

Noves

V. *Heretats N.*

Nuri de Jaume Miquel, ca la

['ka ta 'nuri ðe 'zawme mi'keɫ]

Casa del carrer de Balmes.

Octàvio de Màlia, ca l' ['ka ʔok'taβjo ðe 'maɫja]
 Casa del carrer de la Llibertat que també es coneix com a *ca l'Octàvio el Ferrer*.

Octàvio el Ferrer, ca l' ['ka ʔok'taβjoʔ fe're]
 Casa del carrer de la Llibertat. També és coneguda com a *ca l'Octàvio de Màlia*.

oficines
V. Rec Sant Jaume.

Oli
V. Molí de l'O..*

Olivaret de l'Hort, l'*
 «...quitar toda aquella heredad llamada el *Olivaret del Huerto*, y servitud de agua de una quarta fontana» (ACRE340-62-T2-255, 1731, 4v).
 Antiga heretat.

Olivar del Francès, l'*
 «...toda aquella piessa de tierra de olivos plantada llamada el *Olivar del Francès* tinencia de quatro jornales de cultura poco más o meno, sita en el término de dicho lugar de la Torre del Spañol, que linda a oriente con Jaime Raymundo Rocamora, a medio día con Bartolomé Jornet, a tremontana con el camino del lugar de Vinebre y a poniente con Joseph Estivill y con el Barranco» (ACRE340-62-T2-257, 1738, 2r).
 Antiga peça de terra. És probable que pertanyés a l'actual partida dels Aulivars.

Oliver [oʎi'βe]
 Cognom localitzat als segles XVIII, XIX i XX, amb les formes *Olivé* i *Oliver*. Encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Olivé*.
 «Ramon Olivé» (Capb. 1787, 363r).
 «Ramon Oliver» (Serr., 1816).
 «Ramon Olivé Abelló» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Oncle Aleix, ca l' ['ka ʔoŋkɫa'tejʃ]
 Casa del carrer Nou de Dalt que també és anomenada *ca Benito* i *ca Pere Just*.

Oncle Candro, ca l' ['ka ʔoŋkɫe 'kandro]
 Casa del carrer de la Costa, que també és anomenada *ca Valero*.

- Oncle Fidel, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe fi'ðeɫ]
Casa del carrer del Torrent.
- Oncle Magí de la Molana, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe maj'ʒi ðe ɫa mo'ɫana]
Casa del carrer del Portal.
- Oncle Maties Marimon, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe ma'tiez mari'mon]
Casa del carrer de Cervantes També és anomenada *ca Blai*.
- Oncle Miquel de ca Manero, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe mi'keɫ ðe 'ka ma'nero]
Casa de la plaça de la Pau, que també s'anomena *ca Manero* i *ca Miquel de Tarragó*.
- Oncle Modesto, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe mo'ðesto]
Casa del carrer de l'Era.
- Oncle Quico de la Ròniga, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe 'kiko ðe ɫa 'rɔniya]
Casa del carrer de Joan Maragall.
- Oncle Rossendo Catarina, ca l'** [¹ka 'tɔŋkɫe ro'sendo kata'rina]
Casa del carrer del Portal.
- Ortiga** [or'tiya]
Cognom localitzat als segles XIX i XX amb les formes *Ortiga* i *Ortigas*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Ortiga*.
«Pedro Ortigas Escoda» (Naix., 1890, 81).
«Alberto Ortiga Escoda» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).
- Oto** [¹ɔto]
«Josep Oto, Perxe» (Serr., 1801); «Joseph Oto» (ACRE40-7-T2-539, 1850, 4r).
«Don Agustín Otto Vilás» (ACRE340-49-T2-11, 1917).
Cognom localitzat als segles XIX i XX. Aquest cognom ha passat a formar part d'alguns topònims actuals: *la Canal d'Oto*, *la granja de Manel d'Oto* i d'un nom de casa: *ca Oto*.
- Oto, ca** [¹ka 'ɔto]
Casa del carrer de Baix.

Paco el Patisser, ca ['ka 'pakoɫ paʃi'se]

Casa del carrer Major, on antigament hi havia un forn.

Paco el Patisser, l'anjub de [ʔaɲ'dʒub de 'pakoɫ paʃi'se]

Aljub situat a la partida dels Faifons.

Paella, lo tomb de la [ʔo 'tom de ʔa pa'eʎa]

Tomb de la carretera de la Figuera (T-714), que fa gairebé 360 graus. Se l'anomena així per la forma que recorda.

Paleta, cal ['kaɫ pa'ʔeta]

Casa del carrer de la Llibertat. També es coneix com a *ca Ramon de Balsa*.

Pallejà [paʎej'ʒa]

Cognom localitzat a finals del segle XIX i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Providencia Pallejà Tomàs» (Naix., 1889, llibre 1, 98v).

Palma, camí de la*

«*Camino de la Palma*» (ACRE340-7-T2-1023, 1929-1930).

Antic camí.

Panasset, cal ['kaɫ pana'set]

Casa del carrer de l'Era, que també s'anomena *ca Bep d'Oto*.

Panasset i Joan de Molles, l'anjub de [ʔaɲ'dʒub de pana'set i ʒu'an de 'moʎes]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Pantoni, ca ['ka pan'toni]

Casa del carrer de l'Era.

Pantoni, l'era de [ʔa 'era ðe pan'toni]

Antiga era que estava situada a la partida dels Abellerets, al Calvari.

Parada de la Falsetana, la [ʔa pa'raða ðe ʔa faʃse'tana]

Finca a l'entrant del poble, tocant a les partides de les Figueres Verdals i el Pedregal, i a la font de n'Horta. També se l'anomena *Sort de la Falsetana*.

Parissi

«Joan Parissi» (Fog. 1553).

Cognom localitzat al segle XVI.

partida

V. Abellerets, Aranits, Aubagues, Aubellons, Aulivars, Barranc de la Bonas-tra*, Barrancs, Bassa del Cànem*, Canals, Cap d'en Cogul, Carrascals, Çaviques de la Torre*, Clotal*, Coll de Bancal, Collemplegons, Collet Roig, Colls, Colls Nous, Colomers, Coma del Senyor*, Coma, Compallasses, Coscollars, Diumenges, Eras-ses, Eres*, Esclapers, Faifons, Faquims, Figuera*, Figueres Verdals, Guinardes, Heretats Noves, Hort de la Figuera*, Hort del Llidonet*, Horta*, Horta del Cànem*, Horta de la Figuera*, Llambosqueres, Llenes*, Lloses*, Mas de Balsà, Massets, Pedregal, Pedrera*, Pereres, Pitxolins, Planes, Planot, Pomar, Pomaras-sos, Prat, Racons, Raureres, Reclot, Roques Planes*, Sant Antoni, Sequer, Solà de l'Horta de les Valletes*, Solanes, Solans, Sorts, Tapiats, Tollet, Tormedes, Tor-nabous, Torrent, Vinya, Vinya d'en Toda.

Partides, les

[tes par'tiðes]

Subpartida de terra composta per una sola finca, situada dins de la partida de Pomar.

Partides, lo coll de les*

«...una heretat plantada ab figueres y ametles situada en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada la Coma den Pallàs afronta ab terra de Anthoni Monthagut y de altra part afronta ab lo coll del Campàs y de altra part afronta ab *lo coll de les Partides* y de altra parta fronta ab lo barranc del Canaret» (Capb. 1558, 11r).

«...en la partida dita la Coma del Pallàs, affronta ab Lluïs Montagut, que ere de Antoni Montagut y ab lo coll den Campàs y ab *lo coll de les Partides* i ab lo barranch del Canaret a cens de dos sous y dos diners pagadors a Nadal» (Capb. 1607, 82v).

Antic coll.

Pasqual

«Longinos Feliciano Pascual Brú» (Naix., 1890, 68).

Cognom localitzat al segle XIX.

- Pastisser de Baix, cal** ['kaʎ paʃi'se ðe baɪx]
Casa del carrer de Cervantes que també es coneix com a *ca Xoles*.
- Pastisser de Quiquet, cal** ['kaʎ paʃi'se ðe ki'ket]
Casa del carrer Major, que també s'anomena *cal Reiet*.
- Pastora, ca la, o ca Marina de la Pastora** ['ka ʎa paʃ'tora] o ['ka ma'rina ʎa paʃ'tora]
Casa del carrer del Torrent.
- Pata-rom, lo¹** [ʎo paʃa'rom] o [ʎo paʃa'rum]
Antic molí de ca Ventura que donà nom a l'actual zona urbana. Estava situat al carrer Nou de Dalt.
- Pata-rom, lo²** [ʎo paʃa'rom] o [ʎo paʃa'rum]
Antiga zona urbana situada entre l'actual carrer de Bonavista, el Nou de Dalt i el de l'Era. Hi havia un molí d'oli al carrer Nou de Dalt, que era anomenat així, i va passar a anomenar tota aquella zona. L'origen del nom és l'onomatopeia *pa-ta-rom*, soroll que feia aquest molí en funcionar. Antigament, hi havia el molí de ca Ventura.
- pati**
V. *Catarina Borràs, Catxoia, Jaume Miquel, Malena dels Petons, Ximo*.
- Pau, la plaça de la** [ʎa 'pʎasa ʎa 'paw]
Plaça a la qual arriben els carrers del Portal, de Baix i del Camí de Sant Antoni, i on hi ha l'Ajuntament. Antigament, era anomenada *plaça del Portal*; de fet, des de la plaça s'accedeix al carrer de Catalunya per un porxo, el perxe de ca Borràs.
- Pauet de Batiste del Ros, ca** ['ka pa'wed de βa'tistet 'ros]
Casa del carrer del Montsant.
- Paulina, ca** ['ka paw'ʎina]
Són dos cases situades al carrer del Portal.
- Paumirona, ca la** ['ka ʎa pawmi'rona]
Casa del carrer Major.
- Paumissol, ca** ['ka pawmi'sot]
Casa del carrer del Torrent.

Paumissol, la punta de

[ʔa 'punta ðe pawmi'soʔ]

Punta situada a l'esquerra del camí que du a la Figuera, arribant al coll de la Garganta, parteix els termes de la Torre de l'Espanyol, de Garcia i del Molar. Als mapes apareix com la *punta del Segarra* (494 metres).

Pava

«Jose Jornet (a) Pava» (ACRE 340-7-T2-529, 1844).

Àlies.

Pava, ca la

[ʔa ʔa 'paβa]

Casa del carrer de l'Era. Aquesta família també dona nom a un mas dels Gor-raptres (terme municipal de Vinebre), *el mas de la Pava*, on van matar «el Rai», altrament conegut com el bandoler «lo Barbut de Vinebre».

Pedregal, lo

[ʔo peðre'ʎaʔ]

Partida molt propera a la vila. Està situada pujant per la carretera que ve de Vinebre, a l'alçada de la cruïlla per entrar a la Torre de l'Espanyol, a mà dreta. El sòl no és pas pedregós, és tot panal. També és anomenada *lo Sequer*.

«Item, faze en Guiamó Juver por .i. troz de tierra que a *el Pedregal*, afuerta con Bertholomeu Sentís e d'otra part con en Macip e de la tercera part con Guiamó n'Abàs e de la quarta part con Bidal Sentís» (RCA 1416, 49v).

«...una heretat de olivar situada en lo terme de la Torre en la partida nomenada *lo Pedregal* la qual afronta de una part amb heretat de Anthoni Monthagut y de altra part ab heretat de Pere Lois y de altra part ab lo camí que va de dit loch de la Torre a Vinebre y de altra part ab heretat de ell dit Anthoni Domenec» (Capb. 1558, 9r).

«...en la partida anomenada *lo Pedregal* afronta ab lo camí de la Horta que va a Vinebre y de altra part ab Gabriel Sabater y de altra part ab heretat de ell confessant que ere de Andreu Casals» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida dita *lo Pedregal*, que afronte ab lo camí de la Orta qui va a Vinebre, ab povills de Jaume Miquel y ab dit confessant» (Capb. 1708, 174r).

«...una heredad plantada de olivos en el termino de la Torre, en la partida del *Pedregal*, que linda con la viuda de D. Rafael Montagut, con Jayme Ramon Rocamora y con el camino que va de la Torre a Vinebre, de censo annuo medio cántaro de azeite Bueno» (Capb. 1761, 309v).

«Pieza de tierra que radica en este término municipal de Torre del Español, llamada *Pedregal*, plantada de almendros y olivos» (JPTE 15, 1942).

Pedregal de Jaume Miquel, lo

[ʔo peðre'ʎaʔ ðe 'zawme mi'keʔ]

Finca de la partida del Pedregal. Està situada al costat del Pedregal del Conde, però a l'altra banda de la carretera T-714.

Pedregal del Conde, lo [tə peðre'ɣat ðet 'konde]

Finca de la partida del Pedregal. Està situada davall de la plaça del Doctor Juan Benigno Ubieto Otal.

Pedrera, la*

«...una heretat situada en lo terme de la Torre en la partida nomenada *la Pedrera* afronta ab lo camí de l'Orta qui va a Vinebre y de altra part ab Guillem Sabater i de altra part ab heretat dell confessant qui era de Andreu Casals» (Capb. 1558, 16v).

«...item aliam hereditatem yn dicto termino in partita dicta *lo Pedregal* afronta ex una part cum via quo itur a l'Orta a Vinebre et cum Guillermo Sabater et ex altre cum hereditatem eyusdem confitentis» (Capb. 1558, 18r).

Nom d'una antiga partida que podria ser fruit d'un error de l'escrivent. En el capbreu consultat hi apareix la referència doblada, una d'escrita en català i l'altra en llatí. A la primera hi apareix la forma *Pedrera* i a la segona la forma *Pedregal*. Ens inclinem a pensar que la forma *Pedrera* és, doncs, un error.

Pedret [pe'ðret]

Cognom localitzat al segle XVIII i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Mariana Pedret» (Capb. 1787, 357r); «Marina Pedret, viuda de Josef Bruno Estivill» (Capb. 1787, 363v).

Peirona

«Jacobo Peyrona» (Fog. 1553; Capb. 1558, 2r); «Jaume Peyrona de l'Hort» (Capb. 1558, 29r).

«Ivan Peirona» (Capb. 1607, 77r).

Cognom localitzat als segles XVI i XVII, amb les formes *Peyrona* i *Peirona*.

Pelegrí, ca ['ka peɫe'ɣri]

Casa del carrer del Forn.

Pelinxo, ca ['ka pe'tintʃo]

Casa del carrer de Baix. Els *pelinxos* són draps vells i fets malbé.⁸

8. Hi ha un verset que alludeix a una persona d'aquesta casa: «La noia de Miquelillo / cinc nóvies n'ha festejat / per fer la mitja dotzena / un Pelinxo s'ha buscat.»

Pelinxo, la punta de

[ʔa 'punta pe'tintʃo]

Punta situada al final del Coll de la Garganta, que limita amb les partides de les Heretats Noves i els Aranits.

Pellicer

«Mosen Pere Pellicer (rector)» (Fog. 1496).

Cognom localitzat al segle xv.

Pena, la riba de la

[ʔa 'riβa ʔa 'pena]

Riba, timba de terra d'uns seixanta metres d'alçada, fronterera amb la partida dels Assuts, de Vinebre, davant del pontet de la carretera de Vinebre a la Torre de l'Espanyol (T-714), que marca el límit entre els dos termes. Hi regolfen les aigües del Barranc i l'erosionen, de manera que s'esbalça i adquireix una forma peculiar.

Pendó, cal

['kaʔ pen'do]

Casa del carrer de l'Era.

Pep d'Anton, ca

['ka 'pɐb den'ton]

Casa de la plaça del Comte.

Pep d'Estivill, ca

['ka 'pɐb dasti'βiʎ]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Pep de Climent, ca

['ka 'pɐb de kʎi'men]

Casa del carrer del Portal.

Pep de Gervasi, ca

['ka 'pɐb de ʒer'βazi]

Casa del carrer de Cervantes.

Pep de Josep de Rosa, ca

['ka 'pɐb de ʒu'zɐb de 'roza]

Casa del carrer de Cervantes.

Pep de Manto, ca

['ka 'pɐb de 'manto]

Casa del carrer Major.

Pep de Marc, ca

['ka 'pɐb de 'mark]

Casa del carrer del Torrent.

Pep de Mariano del Pequenyo, ca ['ka 'pɛb de ma'ɾjanoɫ pe'keɲo]
Casa del carrer de la Costa. Aquesta casa també s'anomena *ca Xarleston*.

Pep de Narcís, ca ['ka 'pɛb de nar'sis]
Casa del carrer del Torrent.

Pep de Ramona, ca ['ka 'pɛb de ra'mona]
Casa del carrer Nou, que també s'anomena *ca Secundino del Moiano*.

Pep de l'Adolfo, l'anjub de [t̪aɲ'dʒub de 'pɛb de t̪a'ðoɫfo]
Aljub situat a la partida de les Heretats Noves.

Pep de la Paca, ca ['ka 'pɛb de t̪a 'paka]
Casa del carrer Nou.

Pep del Pequenyo, ca ['ka 'pɛb deɫ pe'keɲo]
Casa del carrer de la Costa.

Pep del Sicó, ca, o cal Sicó ['ka 'pɛb deɫ si'ko] o ['kaɫ si'ko]
Casa del carrer del Portal.

Pepa de l'Àngel, ca ['ka 'pepa 't̪aɲdʒeɫ]
Casa del carrer de Cervantes.

Pepa de les Vetes, ca ['ka 'pepa t̪ez 'βetes]
Casa del carrer Major.

Pepa Melons, ca ['ka 'pepa me'ɫons]
Casa del carrer del Porxo.

Pepa Toni, ca ['ka 'pepa 'tɔni]
Casa del carrer del Torrent.

Pepió
«Miquel Pepio» (Serr., 1734).
Cognom localitzat al segle XVIII.

Pepita, ca la ['ka t̪a pe'pita]
Casa del carrer de Joan Maragall.

- Pepus, ca** ['ka 'pɛpus]
Casa del carrer Nou de Baix.
- Pequenyita, ca la** ['ka ʎa peke'ɲita]
Casa del carrer del Torrent. L'origen del nom rau en el fet que la dona en qüestió no era gaire alta i, per contra, el seu marit tenia una alçada considerable.
- Pequenyo, cal** ['kaʎ pe'keɲo]
Casa del carrer Nou.
- Pere del Cabrer, ca** ['ka 'peret ka'βre]
Casa del carrer del Torrent.
- Pere el Fuster, ca** ['ka 'peret fus'te]
Casa del carrer de l'Era. Hi havia una fusteria.
- Pere el Llauner, ca** ['ka 'pereʎ ʎaw'ne]
Casa del carrer del Forn.
- Pere el Segal, l'anjub de** [ʎaɲ'dʒub ðe 'peret se'ʎaʎ]
Aljub situat a la partida de les Guinardes.
- Pere Just, ca** ['ka 'pere 'ʒus]
Casa del carrer Nou de Dalt que també s'anomena *ca Benito* i *ca l'Oncle Aleix*.
- Pere Pelinxo, ca** ['ka 'pere pe'ɲintʃo]
Casa del carrer de Verdaguer.
- Pere Puja, l'anjub de** [ʎaɲ'dʒub de 'pere 'puʒa]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Perelló** [pere'ʎo]
És un cognom viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XIX.
«M. Josefa Perelló Manero» (Naix., 1890, 84).
«Don Jaime Perelló Albà» (ACRE340-49-T2-11, 1917).
- Perelló, ca** ['ka pere'ʎo]
Casa del carrer de l'Era.

- Pereres, les** [ˈtes peˈreres]
Partida molt petita que limita amb les Figueres Verdals i els Colomers.
«Pieza de tierra que radica en este término municipal de Torre del Español, llamado Pereres, partida *Pereres*, plantada de almendros y olivos» (JPTE 15, 1942).
- Peret del Rosset, ca** [ˈka peˈred deɫ roˈset]
Casa del carrer Nou.
- Peret del Segal, ca** [ˈka peˈred deɫ seˈɣaɫ]
Casa del carrer del Forn.
- Perico, ca** [ˈka peˈriko]
Casa del carrer del Torrent.
- Perics, cals** [ˈkaɫs peˈriks]
Casa del carrer Nou de Dalt.
- Perot de les Fenyes, l'anjub de** [ˈtaɲˈdʒub de peˈrɔd de ˈtes ˈfenes]
Aljub situat a la partida dels Morers.
- Perrilla, ca** [ˈka peˈriʎa]
Casa del carrer del Torrent.
- perxe**
V. *Borràs*.
- Perxe**
Indret antic, localitzat a partir d'antropònims i que podria fer referència al *perxe de ca Borràs*.
«Miquel Jornet *del Perche*» (Capb. 1661, 199v).
«Josef Jornet *del Perche*» (Capb. 1787, 369v).
- Petita, l'era*** [ˈta ˈera peˈtita]
Antiga era que estava situada a l'actual plaça del Comte.
- Petons, cals** [ˈkaɫs peˈtons]
Casa del carrer de Joan Maragall, que també s'anomena *ca Malena dels Petons*.

pi

V. *Martinet, Roques Planes**.

Pi, lo mas del

[tɔ 'maz ðet 'pi]

Mas situat a la partida dels Massets. També s'anomena *mas de Martinet*.

Pilar del Ros, ca

['ka pi'tat 'ros]

Casa del carrer de Balmes.

Piló, lo

[tɔ pi'to]

És el cim més alt de la serra del Tormo, amb 523 metres d'altitud. Està situat al costat del Tormo, que fa de límit amb el terme de Garcia. Aquest nom és relativament recent, però està ben instaurat; va nèixer en posar-hi el punt geodèsic que marca el punt més alt de la serra: un piló de ciment.

Pinar d'Eixalello, lo

[tɔ pi'na ðajʃa'teʎo]

Finca de la subpartida dels Pinars.

Pinar de Sedurní, lo

[tɔ pi'na ðe seður'ni]

Finca de la subpartida dels Pinars.

Pinar de Ximo, lo

[tɔ pi'na ðe 'tʃimo]

Finca de la subpartida dels Pinars.

Pinar de ca l'Estudiant, lo

[tɔ pi'na ðe 'ka ʎastu'ðjan]

Finca de la subpartida dels Pinars.

Pinars, los

[ʎos pi'nas]

Subpartida de terra dins de la partida dels Coscollars.

«Partida del *Pina*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 15r).

«...una pieza de tierra que radica en este término municipal de Torre del Español, llamada Pinar, partida *Pinas*, plantada de olivos y viña» (JPTE 14, 1942).

Pino

«Josep Pino» (Serr., 1773).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Pintor, cal

['kaʎ pin'to]

Casa del carrer Nou que també s'anomena *ca Maria del Tender*.

Pio, ca [ˈka ˈpio]

Casa del carrer de Baix, que també s'havia anomenat *ca Lluís de l'Estudiant i ca Xonga*.

Piques, font de les*

«...concedí a favor de Don Joseph Montagut y de Nogués, domiciliado en la ciudad de Tortosa y de los que a sus derechos sucedieren la facultad de y valerse de la agua de una *fuelle nombrada de las Picas*, que se halla cerca de una heredad que tiene y posee sita en el término de la Torre del Español, correjimiento de Monblanch, nombrada lo Torrent, para regar las tierras tomando la agua después que salga de otra balsa donde los particulares de la Torre del Español acostumbran lavar ropas» (ACRE340-7-T2-494, 1758).

Antiga font. Segons la documentació citada, sembla que era una font amb una o més piques on s'anava a rentar la roba i que estava situada prop del Torrent²; per tant, pot tractar-se dels actuals rentadors del Torrent².

Piró

V. Valleta del P.

Piró, la valleta del [ˈta βaˈʎetaˈ piˈro]

Vall que naix cap a la partida dels Massets i baixa fins al barranc de la Torre.

pisos

V. funcionaris de l'Ajuntament, protecció oficial.

Pitot, ca [ˈka piˈtət]

Casa del carrer de Baix.

Pitot, l'anjub de [ˈtaŋˈdʒub de piˈtət]

Aljub situat a la partida dels Boscos, enganxat al mas de Pitot.

Pitot, lo mas de [ˈto ˈmaz ðe piˈtət]

Mas situat a la partida dels Boscos. Hi ha un aljub enganxat a la construcció.

Pitotet, ca [ˈka piˈtoˈtet]

Casa del carrer del Torrent.

Pitxolins, los [ˈtos piˈtʃoˈʎins]

Partida molt petita situada entre els Massets i les Raureres.

- Pixat, cal** [ˈkaʎ piˈʃat]
Casa del carrer del Torrent.
- Pixera de ca Ventura el Nen, la** [ʎa piˈʃera ðe ˈka βenˈturaʎ ˈnen]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de ca l'Esquerrer, la** [ʎa piˈʃera ðe ˈka ʎaskeˈre]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de cal Brisda, la** [ʎa piˈʃera ðe ˈkaʎ ˈβrizða]
Finca de la subpartida de les Pixeres, també anomenada *de Liberato*.
- Pixera de Carme Gori, la** [ʎa piˈʃera ðe ˈkarme ˈɣori]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de Jaume Miquel, la** [ʎa piˈʃera ðe ˈʒawme miˈkeʎ]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de Liberato, la** [ʎa piˈʃera ðe ʎiβeˈrato]
Finca de la subpartida de les Pixeres, també anomenada *de cal Brisda*.
- Pixera de Miquel del Cantó, la** [ʎa piˈʃera ðe miˈkeʎ ðeʎ kanˈto]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de Romaldo, la** [ʎa piˈʃera ðe roˈmaʎðo]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de Serrano, la** [ʎa piˈʃera ðe seˈrano]
Finca de la subpartida de les Pixeres.
- Pixera de Valero, la** [ʎa piˈʃera ðe βaˈʎero]
Finca de la subpartida de les Pixeres.

Pixeres, les [les piˈʃeres]

Subpartida de terra dins de la partida del Prat. Hi abunden les mines i els pous, cosa que és coherent amb el possible origen del mot, ja que una *peixera* > *pixera* és una presa feta amb troncs i terra per a desviar aigua generalment cap a un molí (Amigó, 1999, p. 51).

«Partida de les Pixeres» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 14r).

«Al primero, la finca rústica denominada *Peixera*, enclavada em este término municipal, compuesta de olivos, almendros, huerta y bosque» (JPTE 4, 1938).

Pla de l'Infern, lo [tɔ 'pɫa ðe tɪm'fɛr]

Finca situada a la partida de Pomar.

Pla de la Mola, lo [tɔ 'pɫa ðe ɫa 'mɔɫa]

És un turó ple de pins, entre les partides del Prat i les Aubagues. Hi passa el camí de Dellà la Serra. Antigament, abans de la plaga de la fil·loxera, es va cultivar.

Pla de la Mola, l'anjub del [tʌn'dʒub dɛɫ 'pɫa ðe ɫa 'mɔɫa]

Aljub situat a la partida de les Aubagues.

plaça

V. *Comte, Doctor Juan Benigno Ubieto Otal, Pau, Placeta*, Portal, Porxo, Principal, Teniente Zancajo**.

Plaça, carrer de la*

«...reunida la Junta electoral en la casa del Común sita en la *calle de la Plaza*» (ACRE340-7-T2-529, 1844).

Antic carrer.

Placeta, la* [ɫa pɫa'sɛta]

«...en la partida dita lo Torrent, que afronte ab Francisco de Montagut, ab Joan Sentís *Plaset*a, ab Joan Sentís Carrer de Dalt ab dos parts y ab lo camí que va a la Solana» (Capb. 1708, 176r).

Indret urbà. Hi ha record popular d'un indret anomenat així al carrer del Porxo, tocant al carrer de la Costa.

Planes

V. *Roques P.**.

Planes, les [ɫɛs 'pɫanes]

Partida que limita amb el Planot. És de regadiu i s'hi conreen ametllers i fruiters.

«Partida de *les Planes*» (ACRE340-7-T-539, 1850, 1v).

«...señalada para el renombrado Constantino Argany Rocamora, aquella pieza de tierra que sita en esten término municipal en la partida *Planes*, de ex-

tensión cuarenta y dos céntimos de jornal, plantada de viña y olivos» (JPTE 2, 1940).

«*Planas*» i «*Planes*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Planes, camí de les*

«*Planes*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Antic camí que tenia una longitud d'un quilòmetre i apareix a la relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament de la vila de 1941.

Planes de ca l'Adroguer, les [tes 'płanez ðe 'ka łaðro'ɣe]
Finca de la partida de les Planes.

Planes de ca l'Escrivà, les [tes 'płanez ðe 'ka łaskri'βa]
Finca de la partida de les Planes.

Planes de cal Ferrer, les [tes 'płanez ðe 'kał fe're]
Finca de la partida de les Planes.

Planes de Cisco Trap, les [tes 'płanez ðe 'sisko 'trap]
Finca de la partida de les Planes.

Planes de Joan de Xeco, les [tes 'płanez ðe ʒu'an de 'tʃeko]
Finca de la partida de les Planes.

Planes del Morer, les [tes 'płanez ðeł mo're]
Subpartida de la partida de les Planes.

«*Planas del Maré [sic]*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Planeta de ca Vicent, la [ła pła'neta ðe 'ka βi'sen]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planeta de Jaume Miquel, la [ła pła'neta ðe 'ʒawme mi'keł]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planeta de Pantoni, la [ła pła'neta ðe pan'tɔni]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planeta de Pere el Llauner, la [ła pła'neta ðe 'pereλλaw'ne]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planeta de Serranet, la [ʔa pʔa'neta ðe sera'net]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planeta de l'Escrivà, la [ʔa pʔa'neta ðe ʔaskri'βa]
Finca de la subpartida de les Planetes.

Planetes, les [ʔes pʔa'netes]
Subpartida de terra dins de la partida de les Canals.

«Deja y lega a su marido Modesto Viñes Compte, por el buen comportamiento que con ella siempre ha tenido, todos sus bienes habidos y por haber, a excepción de la finca rústica enclavada en este término municipal denominada *La Planeta*, compuesta de olivos y viña» (JPTE 5, 1939).
«*Planetas*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Planot, lo, o lo Planot de Serrano [ʔo pʔa'nɔt] o [ʔo pʔa'nɔd de se'rano]
Partida que limita amb les Planes.

Planot, lo barranc del [ʔo βa'raŋ deʔ pʔa'nɔt]
Barranc que creua el Planot.

Planxat, cal ['kaʔ pʔaŋ'tʃat]
Casa del carrer Nou.

Planxat, l'anjub del [ʔaŋ'dʒub deʔ pʔaŋ'tʃat]
Aljub situat a la partida de les Aubagues.

Planxats, cals ['kaʔs pʔaŋ'tʃats]
Casa del carrer Nou.

Policarpo, ca ['ka poʔi'karpo]
Casa del carrer de l'Era.

Pom, ca ['ka 'pom]
Casa del carrer del Trullet.

Pomar
V. *Cap de P.*

Pomar o Pomars o los Pomars [po'ma] o [po'mas] o [ʔos po'mas]
Partida de terra situada al nord de la població, a un quilòmetre. Limita al

nord amb les partides dels Faquims i les Guinardes, al sud amb la de les Compallasses, a l'est amb les dels Massets i els Faquims, i amb la subpartida de la Crevetta, i a l'oest amb la de les Planes. El terreny és arenós. El conreu, de regadiu. Són finques petites i conreades. Conté les subpartides de les Coves i les Partides. Hi ha Pomars de Dalt i Pomars de Baix.

«Item ha otra vinya mayor d'aquesta, en *Pomar*, término de la dita Torre; afuente de huna part con Pere Bertholomeu et de la segunda part con Domingo Cordà et de la tercera part con Pere Miguel et de la quarta part con camino que va a Cavacés» (RCA 1416, 38r i 38v).

«Una heretat terra campa situada en lo terme de la Torre en la partida nome-nada *Pomar* afronta ab Jaume Miquel i ab Ant^o Monthagut y ab Miquel Lois y ab lo barranc y ab ell confessant» (Capb. 1558, 26v).

«En dit terme una vinya anomenada *Pomar*» (Capb. 1607, 74v).

«...una heretat plantada de olivés, figueres y viña situada en lo terme de la Torre, en la partida dita *lo Pomar*, que afronte ab lo Barranch» (Capb. 1708, 177v).

«...una heredad plantada de olivos, higueras y viña citta en el termino de la Torre, en la partida del *Pomar*, que linda con el barranco, con Andrez Artal y con Pedro Juan Artal Estevill, a censo annuo de un sueldo» (Capb. 1761, 310v).

«Partida dels *Pomas*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 3v).

«Una pieza de tierra denominada *Pomá*, poblada de almendros, viñedo, olivares y garriga» (JPTE 1, 1940).

Pomar, lo camí de [t̥o ka'mi ðe po'ma]

Camí que condueix a la partida del mateix nom.

Pomarassos, los [t̥os poma'rasos]

Partida de terra que limita amb el barranc de la Bonastra, amb Pomar, amb el barranc de Vinebre i amb la Font Salada.

«Partida dels *Pomarassos*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 2v).

«Al cuarto, o sea, al nieto Enrique Escoda Viñes, el abuelo José Viñes Miró le lega la finca rústica denominada *Pomaràs*, enclavada en el término municipal de Torre del Español» (JPTE 3, 1939).

Pomars de Baix, los [t̥os po'maz ðe 'βaj̯]

Part de la partida de Pomar que és més al sud.

«Pieza de tierra conocida por *Poma de Baix*, plantada de olivos y almendros» (JPTE 13, 1941).

Pomars de Dalt, los [t̥os po'maz ðe 'ðat̪]

Part de la partida de Pomars que és més al nord.

«Partida dels *Pomas de Dal*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 8v).

«Pieza de tierra conocida por *Poma de Dalt*, plantada de olivos y almendros» (JPTE 13, 1941).

Ponet, cal [ˈkaɫ poˈnet]
Casa del carrer Major.

Ponet, la font del [ˈta ˈfɔn deɫ poˈnet]
Font situada a la partida de les Aubagues, exactament a la finca de Teresina de ca l'Aleu.

Pons
«Guiamó Ponz» (RCA 1416, 38r).
Cognom localitzat al segle xv amb la forma *Ponz*.

pont
V. Ferranda, Massets, Torrent, Torrent Xic, Valleta del Piró, Vinebre.

Portal*
«Pere Sentís, *Portal*» (Serr., 1825).
Antic indret urbà localitzat mitjançant un antropònim. Podria coincidir amb l'actual *perxe de ca Borràs*.

Portal, lo carrer del [ˈto kaˈreɫ porˈtaɫ]
Carrer que va des de la cruïlla del carrer de Balmes, de n'Horta i la carretera Vella de Cabassers, fins a la plaça de la Pau. Antigament, l'anomenaven *carrer de n'Horta*.

Portal, la plaça del [ˈta ˈpɫasaɫ porˈtaɫ]
Plaça que actualment és anomenada *plaça de la Pau*.

Portell del Llop, lo [ˈto porˈteɫ ðeɫˈɫop]
Zona situada al coll que parteix els Faifons i els Faquims, on hi ha roques. Naix a la serra del Rovelló. A la Torre, un *portell* és la part d'un marge que s'ha esbalçat.

Portella
«Jaume Portela» (Serr., 1286).
Cognom localitzat al segle XIII amb la forma *Portela*.

Porxo, lo carrer del

[t̥o ka'ret̥ 'pɔrtʃo]

Carrer que va de la plaça Principal al carrer Major passant per la plaça del Porxo.

Porxo, la plaça del

[t̥a 'ptasat̥ 'pɔrtʃo]

Plaça situada en un lateral del carrer del Porxo.

pou

V. *Gavella, n'Horta, Roelles, Serrano*.

Pouets, la drecera dels

[t̥a dre'serats̥ po'wets]

Camí de ferradura que va de dalt de la partida de les Guinardes fins al barranc de la Torre.

Pradell, lo

[t̥o pra'deɫ]

Finca situada entre les partides del Collet Roig i les Planes, i la subpartida de la Forés. Si es puja pel camí que du a Sant Antoni², es troba a mà dreta.

Prat, lo, o los Prats

[t̥o 'prat] o [t̥os 'prats]

Partida de terra situada a l'est de la població, a cinc-cents metres. Limita al nord amb la partida de les Canals, al sud i a l'est amb la de les Aubagues, i a l'oest amb les Pixeres i la punta de la Cogulla. És dins d'una vall amb el solà i l'obac costeruts i abancalats. El terreny és argilós i pedregós. Està força abandonada, per bé que encara hi romanen força pous i mines. El conreu que hi ha és d'ametllers i olivers.

«Item, faze el matex por hun otro troz de tierra que a *al Prat* et afuerta con el dito Anthoni Jover de huna part et de la segunda con Johan de Sessa e de la tercera e quarta part con sierra» (RCA 1416, 49r).

«...hun tros de terra campa situat en lo dit terme de la Torre en la partida nomenada *lo Prat* afronta ab Pere Loís y ab dit confessant y ab la muntanya de la Mola» (Capb. 1558, 17r).

«...una pieza de tierra campa, cita en el termino de la referida villa de la Torre del Español, en la partida llamada *lo Prat*, que linda con los herederos de Juan Escoda, con D. Josef de Montagut y con la montaña de la Mola, a censo annuo de un dinero pagador el dia de Navidad» (Capb. 1787, 360v).

«...al tercero, esto es, a Maria, la madre le deja la finca rústica de este término municipal denominada *Prat*, compuesta de almendros, olivos y bosque, lindante al norte con el camino de la Figuera» (JPTE 3, 1939).

Prat, lo barranc del*

«...hun tros de terra campà situat en lo dit terme de [la Torre den] Spanyoll en la partida nomenada les Lenes que vuy se nomena les Roques [P]lanes afronta de una part ab lo camí de la Figuera [y] ab *lo barranch qui ve del Prat* y ab Pere Sentís [...] Perxe y ab Guillem Sabater» (Capb. 1558, 17r).

«...en la partida dita les Roques Planes que ans solie appellarse les Lloses, afronta ab lo camí de la Figuereta y ab *lo barranch que ve del Prat* y ab los hereus de Pere Sentís del Perche y ab Juan Sabater» (Capb. 1607, 76r).

Antic barranc que podria coincidir amb l'actual vall dels Prats.

Prat d'Abella, lo

[tə 'prad da'βeʎa]

Finca de la partida del Prat.

Prat de Gavella, lo

[tə 'prad de γa'βeʎa]

Finca de la partida del Prat.

Prat de Paumissol, lo

[tə 'prad de pawmi'sot]

Finca de la partida del Prat.

Prat de Serrano, lo

[tə 'prad de se'rano]

Finca de la partida del Prat.

Prat de Ximo, lo

[tə 'prad de 'tʃimo]

Finca de la partida del Prat.

Prat de ca l'Aleu, lo

[tə 'prad de 'ka ʎa'ʎew]

Finca de la partida del Prat.

Prat de cal Peó, lo

[tə 'prad de 'kaʎ pe'o]

Finca de la partida del Prat.

Prat de la Falsetana, lo

[tə 'prad de ʎa faʎse'tana]

Finca de la partida del Prat.

Prats, lo camí dels

[tə ka'miʎs 'prats]

Tros del camí que condueix a la població de la Figuera (Priorat) i que arriba fins a la partida del Prat.

Prats, la vall dels

[ʎa 'βaʎ ðeʎs 'prats]

Vall que naix a la partida de les Aubagues, passa pel Prat, per les Pixeres, pel

Tollet i arriba fins al Torrent². A partir d'aquest punt, s'anomena, successivament, *la vall de Montagut* i *lo barranc del Planot*; desaigua al Barranc, a l'alçada del pont de la carretera T-714, en el punt que els termes de Vinebre i de la Torre de l'Espanyol es toquen.

presó, la [ʎa pre'zo]

Antic indret on es tancaven els detinguts. Era una cambra de la Casa de la Vila.

Principal, la plaça [ʎa 'pʎasa prinsi'paʎ]

Plaça on hi ha el servei de Correus i un caixer automàtic. Antigament, hi havia hagut la Casa de la Vila i la presó. Hi donen els carrers del Porxo, de la Costa i del Trullet.

Pros

«Pedro Juan Mateo Pros Estivill» (Naix., 1890, 58).

Cognom localitzat al segle XIX.

protecció oficial, los pisos de [ʎos 'pizoz ðe protek'sjofi'sjaʎ]

Pisos de nova construcció situats al carrer de Balmes.

Protectorado de la Paz, carrer del*

«...una casa con corral anexo, sita en el ámbito de esta villa, *calle de Protectorado de la Paz* nº 4» (JPTE 18, 1942).

Antic carrer, que actualment s'anomena *carrer de la Llibertat*.

Pubilla Maca, ca la [ʎa ʎa pu'βiʎa 'maka]

Casa del carrer del Portal.

Puig

«Joan Puig» (Serr., 1689).

Cognom localitzat al segle XVII.

Puiroan

«Guillem Puyroan» (Fog. 1496).

Cognom localitzat al segle XV amb la forma *Puyroan*.

Pujals [puj'ʒaʎs]

Cognom localitzat als segles XIX i XX, i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Victoria Teresa Pujals Veá» (Naix., 1890, 25).

«Don Manuel Pujals Bru» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

punta

V. Batalla, Bruixeta, Canta-ranes, Cigronella, Cogulla, Creveta, Flare, Martinenca, Paumissol, Pelinxo, Roqueta, Segarra, Soberano.

Put-put, ca la ['ka ʎa pup'put]

Casa de la plaça Principal.

Quaquín de la Barruga, ca ['ka kwa'kin de ʎa βa'ruʎa]

Casa del carrer de l'Era.

Quart, la roqueta del [ʎa ro'keta ðeʎ 'kwaɾ]

Roca que està al camí de Pomar, on s'unia amb el camí dels Gorraptes. Des d'allí fins al poble hi havia un quart d'hora caminant.

Queixal

«Pere Quexal» (PH 1349).

Cognom localitzat al segle XIV amb la forma *Quexal*.

Quico Gavella, ca ['ka 'kiko ɣa'βeʎa]

Casa del carrer del Torrent.

Quico Malena, ca ['ka 'kiko ma'tena]

Casa del carrer del Torrent, que també s'anomena *ca Quico de la Carn*.

Quico Malena, lo corral de [ʎo ko'raʎ ðe 'kiko ma'tena]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Quico de la Carn, ca ['ka 'kiko ʎa 'kaɾ]

Casa del carrer del Torrent, que també s'anomena *ca Quico Malena*.

Quico de les Tites, ca ['ka 'kiko ʎes 'tites]

Casa del carrer del Torrent.

Quimet de l'Esteve, ca ['ka ki'med de ʔas'teβe]
 Casa del carrer del Porxo. També és anomenada *cal Barber*.

Rabosí, cal ['kaʔ raβo'zi]
 Casa del carrer del Forn.

Racader, cal ['kaʔ raka'ðe]
 Casa del carrer de l'Era. El nom ve del fet que es dedicava a fer de «recader» (persona que es dedicava a fer encàrrecs i dur paquets, bàsicament a Reus, per a la gent que no s'hi podia desplaçar) als anys setanta.

Racader, lo garatge de cal [ʔo γa'radʒe ðe 'kaʔ raka'ðe]
 Garatge del carrer de Cabassers. És propietat de cal Racader.

racó
V. Llúcio.

Racons, los [ʔora'kons]
 Partida de terra que inclou tres raconades de terra: la Forés, la Boneta i les Hortes. Antigament, era propietat del comte de la Torre.

Raduà [raðu'a]
 Cognom localitzat al segle xx i que encara és viu en l'actualitat a la vila.
 «Jaime Raduá Elies» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Ramon Argany, l'anjub de [ʔaŋ'dʒub de ra'mon ar'ɣaŋ]
 Aljub situat a la partida de Pomar.

Ramon d'Escoda
 «Ramon Olivé alies Ramón de Escoda» (ACRE340-68-T2-684, 1903).
 Àlies.

Ramon d'Escoda, ca ['ka ra'mon das'koða]
 Casa del carrer del Torrent.

Ramon de Balsà, ca ['ka ra'mon de βaʔ'sa]
 Casa del carrer de la Llibertat. També es coneix com a *cal Paleta*.

- Ramon de Pauet, ca** ['ka ra'mon de pa'wet]
Casa del carrer del Torrent.
- Ramon de Xeco, ca** ['ka ra'mon de 'tʃeko]
Casa del carrer de l'Era.
- Ramon de Ximo, ca** ['ka ra'mon de 'tʃimo]
Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial. També és anomenada *ca Cassol*.
- Ramon de l'Aiguader, ca** ['ka ra'mon de ʔajɣwa'ðe]
Casa del carrer de l'Horta. També es coneix com a *ca l'Aiguader*.
- Ramon del Cabrer, ca** ['ka ra'mon deʔ ka'βre]
Casa del carrer del Torrent.
- Ramon del Flare, ca** ['ka ra'mon deʔ 'flare]
Casa del carrer del Torrent.
- Ramon del Marino, l'anjub de** [ʔaɲ'dʒub de ra'mon deʔ ma'rino]
Aljub situat a la partida dels Massets.
- Ramonot, ca** ['ka ramo'nɔt]
Casa del carrer de la Costa, també anomenada *ca la Llarga*.
- Ramota, ca la** ['ka ʔa ra'mɔta]
Casa del carrer de l'Era.
- Rata**
V. Flare de ca R.
- Rata, ca** ['ka 'rata]
Casa del carrer del Portal. L'informant explica que el padrí de son pare, Miquel Estivill Cedó, va caçar una rata cellarda (*Eliomys quercinus*) i se'n va vantar al cafè: «Avui m'haig menjat una rata com un conill!». I li va quedar aquest renom.
- Rata, l'anjub de ca** [ʔaɲ'dʒub de 'ka 'rata]
Aljub situat a la partida de les Heretats Noves.

Raurera d'Andreu de Salmaron, la [ʔa raw'ɾera ðan'drew ðe saʎma'ron]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera de Benito, la [ʔa raw'ɾera ðe βe'nito]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera de Cacau, la [ʔa raw'ɾera ðe ka'kaw]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera de Tari, la [ʔa raw'ɾera ðe 'tari]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera de Valero, la [ʔa raw'ɾera ðe βa'ɫero]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera de Xarleston, la [ʔa raw'ɾera ðe tʃarʎes'ton]
Finca de la partida de les Raureres.

Raurera del Pastisser, la [ʔa raw'ɾeraʎ paʎti'se]
Finca de la partida de les Raureres.

Raureres, les [ʔeraʊ'ɾeres]
Partida de terra. Correspon a la serra que separa la partida dels Massets i la dels Colls.

«Otra pieza de tierra que sita en este término, en la partida llamada *Raurera*» (JPTE 6, 1940).

Raureres, l'anjub de les [ʔaɲ'dʒub de ʔeraʊ'ɾeres]
Aljub comunitari situat a la partida de les Raureres.

Raureres, lo camí de les [ʔo ka'mi ðe ʔeraʊ'ɾeres]
Camí que té una longitud de dos quilòmetres i va de la carretera T-714 fins a les Raureres. Apareix a la relació de carreteres i camins veïnals a càrrec de l'Ajuntament de la vila de 1941.

«*Raureres*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Raval*

«Joseph Jornet *Rabal*» (Capb. 1734, 259v).

Antic indret urbà localitzat mitjançant un antropònim.

Rec Sant Jaume, les oficines del [ʔez ofi'sinez ðeʔ 'rek sap'dʒawme]
 Oficines de la Comunitat de Regants Sant Jaume. Estan situades al carrer de Baix.

Reclot, lo, o los Reclots [ʔo re'kʔot] o [ʔo re'kʔots]
 Partida de terra que es trova pujant per la carretera T-714 en direcció a la Figuera, a mà dreta.

«...partida anomenada *lo Reclot*, que affronta ab lo camí general de Cabasses, ab Jaume Ferrer, ab Jaume Montagut, ab Juan Montané» (Capb. 1689, 10r).
 «Partida del *Reclot*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 2r).

Regalo, ca ['ka re'ʎaʔo]
 Casa del carrer de la Costa.

Regno, lo corral de cal [ʔo ko'raʔ ðe 'kaʔ 'reɲno] o [ʔo ko'raʔ ðe 'kaʔ 'reɲo]
 Corral del carrer del Forn.

Reial, lo camí*

«...en la partida dita lo Cap de Pomar, que afronte ab *Camí real* y ab Joseph Domènech» (Capb. 1708, 178v).
 «...una heredad cita en el termino de la Torre, en la partida de Cap de Pomar, que linda con el *camino real que va a Cabases*, Joseph Domenech, Joseph Estevill y el camino, a censo annuo de dos sueldos» (Capb. 1734, 261r).
 «...una heredad en el referido término de la Torre del Español, en la partida llamada la Argamasa, que linda con Marina Pedret, viuda de Josef Bruno Estivill, Gabriel Ferré, D. Josef de Montagut y con el *camino real que dirige de dicha villa de la Torre del Español a la de Vinebre*» (Capb. 1787, 363v).

Antic camí que pujava de Vinebre i anava cap a Cabassers.

Reiet, cal ['kaʔ re'jet]
 Casa del carrer Major que era un forn i que també s'anomena *cal Pastisser de Quiquet*.

rentadors
V. Torrent.

Retxa, ca la ['ka ʔa 'retʃa]
 Casa del carrer de la Costa.

Retxo, cal [ˈkaɫ ˈretʃo]
Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial.

riba
V. *Pena*.

Ribellet, ca [ˈka riβeˈɫet]
Casa del carrer de la Costa.

Ribellet, l'anjub de [ɫaɲˈdʒub de riβeˈɫet]
Aljub situat a la partida dels Aubellons.

Ribellet, la cabana de [ɫa kaˈβana ðe riβeˈɫet]
Cabana de pedra seca situada a la partida de les Raureres.

roca
V. *Bosc, Bruixeta, Quart, Roja*.

Rocamora [rokaˈmora]
Cognom localitzat per primer cop al segle XVIII, que té continuïtat fins al segle XX i és viu en l'actualitat a la vila. En alguns casos s'observa l'addició d'un renom que deu fer referència a un indret urbà: *Racho, Reco* (racó).

«Jayme Ramon Rocamora» (Capb. 1734, 252v); «Jaime Rocamora y Roigé» (Capb. 1787, 356v).

«Joan Rocamora» (Serr., 1801); «Ramon Rocamora, Era» (Serr., 1815); «Ramon Rocamora, Recó» (Serr., 1830); «Joseph Rochamora Racho» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 10r); «Juan Batiste Rochamora» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 10r).

«Don Francisco Rocamora Estivill» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Roelles, ca [ˈka ruˈeɫes]
Casa del carrer del Trullet.

Roelles, lo pouet de [ɫo poˈwed de ruˈeɫes]
Pou situat a la partida de les Heretats Noves. És propietat de ca Roelles.

Roer
«Candida Dolores Rué Jornet» (Naix., 1883, llibre 26, 44v).

Cognom localitzat al segle XIX amb la forma *Rué*.

Roger

«Vencesla M. de las Nieves Roige Vila» (Naix., 1890, 86).

Cognom localitzat al segle XIX, amb la forma *Roige*.

Roger, cal

[ˈkaɫ rujˈʒe]

Casa del carrer de l'Era.

Roig

«Pere de la Roga» (RCA 1416, 38v).

«Antoni Ferrer (àlies Roig)» (Fog. 1553); «Jaume Sentís àlies Roig» (Capb. 1558, 19v).

Al segle XV s'ha localitzat un individu que du aquest renom en la forma feminitzada i també s'han localitzat dos persones, al segle XVI, amb aquest àlies en la forma masculinitzada. Sovint, aquest renom feia referència al color del cabell de qui era denominat així.

Roig, cal

[ˈkaɫ ˈrɔtʃ]

Casa del carrer de Verdaguer, que també s'anomena *ca Sal*.

Roja

V. *Roig*.

Roja, la roca

[ˈta ˈrɔka ˈrɔʒa]

Roca a la serra del Tormo, de 338 metres d'altitud, que fa de límit amb el terme de Garcia, damunt mateix de l'ermita de Sant Antoni. És tenyida d'una coloració rogenca.

Romaldo, ca

[ˈka roˈmaɫðo]

Casa del carrer del Forn.

Rònic, cal

[ˈkaɫ ˈrɔnik]

Casa del carrer de la Costa.

Roques Planes, les*

«...hun tros de terra campa situat en lo dit terme de [la Torre den] Spanyoll en la partida nomenada les Lenes que vuy se nomena *les Roques [P]lanes* afronta de una part ab lo camí de la Figuera [y] ab lo barranch qui ve del Prat y ab Pere Sentís [...] Perxe y ab Guillem Sabater» (Capb. 1558, 17r).

«...en la partida dita *les Roques Planes* que ans solie appellarse les Lloses, afronta ab lo camí de la Figuereta y ab lo barranch que ve del Prat y ab los hereus de Pere Sentís del Perche y ab Juan Sabater» (Capb. 1607, 76r).

«...una heredad citta en el termino del dicho lugar de la Torre del espanyol, en la partida de *las Rocas Llanas*, que linda con herederos de Pedro Esteve y con Joseph Estevil, a censo annuo de un dinero pagador el día de Navidad» (Capb. 1761, 302v).

Antiga partida de terra que, segons la documentació recollida, s'havia anomenat *les Lloses* i *les Llenes*. En aquest sentit, es pot observar una curiosa evolució lèxica de tres vocables que signifiquen el mateix: *llena*, *llosa*, *roca plana*. El topònim més antic és *Llenes* (RCA 1416) i, posteriorment, apareix *Roques Planes* (Capb. 1558) i es dona notícia que antigament s'anomenaven *Llenes*; més tard encara (Capb. 1607), torna a aparèixer com a topònim *Roques Planes*, i es dona notícia que antigament s'anomenava *Lloses*. Actualment, del nom d'aquesta partida, *Roques Planes*, només en resta la referència a un exemplar de pi que hi havia a l'actual partida de *la Coma* abans del 1936 (vegeu l'article següent). És possible, doncs, que les antigues partides de *les Llenes*, *les lloses* i *les Roques Planes* siguin l'actual *la Coma*.

Roques Planes, lo pi de les*

[tə 'pi ðe tɛ 'rɔkɛs 'pɫanɛs]

Antic exemplar de pi de grans dimensions. El van tallar l'any 1936. Era situat a la partida de la Coma.

Roqueta, la punta de la

[tə 'punta tɔ ro'kɛtə]

Punta a la serra del Rovelló, que fa de límit amb el terme de Vinebre. Té una altitud de 321 metres.

Roquetes, les, o les Roquetes de n'Horta [tɛro'kɛtɛs] o [tɛro'kɛtɛz ðɛn 'nɔɾtə]

Era una part del camí de n'Horta que era molt pedregosa. Actualment, la zona és colgada per la carretera.

Ros

V. *Mas del R.*

Ros, cal

['kaɫ 'rɔs]

Casa del carrer del Trullet.

Rosa Gisbert, ca

['ka 'rɔzə ʒis'βɛɾ]

Casa del carrer de Balmes.

Rosalera, ca ['ka roza'ɫera]

Casa del carrer Nou.

Rosquilla, l'anjub de [ɫaŋ'dʒub de ros'kiʎa]

Aljub situat a la partida dels Faquims. També és anomenat *l'anjub de Xitxarra*.

Rosselló

«Joan Rossello» (Fog. 1553).

«Gabriel Rosello» (Capb. 1708, 180r).

Cognom localitzat als segles xvi i xviii amb les formes *Rossello* i *Rosello*.

Rossendo de la Rossa, ca ['ka ro'sendo ɫa 'rosa]

Casa del carrer de la Costa.

Rosset, cal ['kaɫ ro'set]

Casa del carrer de la Costa.

Rossita de Gandaia, ca ['ka ro'sita ðe ɣan'daja]

Casa del carrer de l'Era. També és anomenada *cal Moreno*.

Rostit, cal ['kaɫ ros'tit]

Casa del carrer de la Costa.

Rostit, l'anjub del [ɫaŋ'dʒub deɫ ros'tit]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Rostit, la granja del [ɫa 'ɣɾaŋdʒaɫ ros'tit]

Granja situada a la partida dels Esclapers.

Roureres, les

V. *Raureres*.

Rovelló, la serra del [ɫa 'seraɫ roβe'ʎo]

Serra que fa de límit entre els termes municipals de la Torre de l'Espanyol i de Vinebre. Popularment no s'ha anomenat mai així, sinó que n'anomenaven els diversos trams d'acord amb les partides sobre les quals està.

Ruana, l'anjub de [ɫaŋ'dʒub de ru'ana]

Aljub situat a la partida dels Faquims.

Ruana, la cabana de

[ʔa ka'βana ðe ru'ana]

Cabana de pedra seca situada al final dels Massets, tocant als Gorraptes (terme de Vinebre) i al Racó del Moro (terme de Vinebre).

Sabater

«Na Sivilia Çabatera» (Fog. 1496).

«Antoni Sabater (mestre)» (Fog. 1553); «Guillem Sabater» (Fog. 1553; Capb. 1558, 16v); «Pere Gaspar Sabater (mestre)» (Fog. 1553).

«Thomas Sabater y Tecla, sa muller» (Capb. 1661, 196v).

«Julian Osvaldo Sabaté Sentís» (Naix., 1890, 67).

Cognom localitzat per primer cop al segle xv, en la seua forma feminitzada: *Çabatera*. També se n'ha constatat l'existència als segles xvi, xvii i xix, amb les formes *Sabater* i *Sabaté*.

Safarino, ca

['ka safa'riɲo]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Sal, ca

['ka 'saʎ]

Casa del carrer de Verdaguer. L'origen del nom és un cognom. Hi ha una fus-
teria.

Salada

V. *Font S*.

Samuel de l'Aleu, ca

['ka sa'mweɫ ðe ʔa'ʔew]

Casa del carrer del Portal.

Sanç

Cognom localitzat als segles xix i xx amb les formes *Sans* i *Sanz*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila amb la forma *Sans*.

«Emilia Maria Sanz Pujals» (Naix., 1890, 82).

«Juan Sans Llaberia» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Sandinya, ca la

['ka ʔa san'diɲa]

Casa del carrer del Portal.

Sant Antoni¹

V. *Camí de Sant Antoni*.

Sant Antoni² [sant an'tòni]

Ermita dedicada a sant Antoni de Pàdua. Construïda el 1860 arran d'una promesa feta per un avantpassat del comte de la Torre. A la guerra carlina, aquest avantpassat es va refugiar en aquests terrenys i va fer prometença que si se salvava hi faria edificar una ermita. La va dedicar a sant Antoni de Pàdua, i el dia d'aquesta onomàstica els senyors donaven dos galetes als convilatants que hi anaven.

Sant Antoni³ [sant an'tòni]

Partida de terra que envolta l'ermita del mateix nom. Antigament, tot el terreny era propietat del comte de la Torre, però avui té diferents propietaris.

«*San Antonio*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Sant Antoni, los horts de [tòz 'òrz ðe sant an'tòni]

Hortets que es conreaven al voltant de l'ermita de Sant Antoni.

Sant Galderic, lo carrer de [tò ka're saŋ ɣaðe'rik]

És darrere de la Marsa de Dalt. Surt del carrer de Fortuny i va cap als afores del poble. És un carrer nou on encara no viu ningú.

Santa

«Michel de Santa» (Mon. 1329).

Cognom localitzat al segle xiv.

Santa Magdalena, lo camí de [tò ka'mi ðe 'santa maða'tena]

Camí que condueix a l'ermita de Santa Magdalena, al terme municipal de Garcia, i que també és anomenat *camí de Dellà la Serra*. Passa pel costat de l'aljub del Pla de la Mola.

Santa Maria, carrer de*

«...aquella casa que tengo cita fuera y cerca los muros de la villa de la Torre del Español, del citado veguerio de Montblanch y *calle vulgarmente llamada de Santa María*, que linda con dicha calle, con casa de Vicente Sentis, de Joseph Artal y con tierras de Don Joseph de Montagut» (ACRE340-62-T2-260, 1776, 2r).

Antic carrer.

Sapera

«Jayme Çapera» (RCA 1416, 49r).

Cognom localitzat al segle xv amb la forma *Çapera*.

Sarroc, ca

[¹ka sa'ɾək]

Casa del carrer del Torrent.

Sastre, cal

[¹kaʃ 'sastre]

Casa del carrer del Forn.

Sastre, l'anjub del

[ʃaɲ'dʒub deʃ 'sastre]

Aljub situat a la subpartida de les Coves.

Sebestià, ca

[¹ka seβes'tja]

Casa del carrer del Porxo. La confusió de la vocal de l'avantpenúltima síl·laba té origen antic, ja que s'ha localitzat un document escrit on apareix un home anomenat *Sebastian Jornet* (Capb. 1761, 312r).

Sebastianet, ca

[¹ka seβestja'net]

Casa del carrer de l'Era.

Sebastianet, l'anjub de

[ʃaɲ'dʒub de seβestja'net]

Aljub situat a la partida dels Massets.

Sèbio, ca

[¹ka 'seβjo]

Casa del carrer de Baix.⁹

Secundino del Moiano, ca

[¹ka sekun'dinoʃ mo'jano]

Casa del carrer Nou, que també s'anomena *ca Pep de Ramona*.

Sedó

[se'ðo]

Cognom localitzat als segles XVIII, XIX i XX amb les formes *Sedo*, *Cedó* i *Sedó*. Encara és viu en l'actualitat a la vila, amb les formes *Sedó* i *Cedó*.

«Josep Sedo» (Capb. 1708, 178r); «Joseph Cedó» (Capb. 1734, 260r).

«Joan Sedó» (Serr., 1825).

«Dolores Artal àlies Sedó» (ACRE340-68-T2-729, 1926); «José Sedó Doménech» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

9. Hi ha un verset que alludeix a una persona d'aquesta casa: «A ca Sèbio fan molí / a ca Mai-mó pelen caps / i les noies de Vicent [eren quatre noies], la moda dels pentinats.»

Sedó, ca ['ka se'ðo]

Casa del carrer del Torrent.

Sedó, l'anjub de [ʔaŋ'dʒub de se'ðo]

Aljub situat a la partida de les Compallasses.

Sedurní, ca ['ka seður'ni]

Casa del carrer Nou de Baix. També es coneix com a *cal Teixidor*.

Segal, cal ['kaʎ se'ɣaʎ]

Casa del carrer Major.

Segarra, la punta del [ʔa 'puntaʎ se'ɣara]

Topònim recollit del *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. La gent de la Torre l'anomenen *la punta de Paumissol*. Separa els termes de la Torre de l'Espanyol, el Molar i la Figuera. Té una alçada de 494 metres.

Sentís [sen'tis]

És el cognom localitzat amb presència més antiga i continuada de la vila. És viu en l'actualitat. El primer testimoni escrit és del segle XIII i té continuïtat ininterrompuda fins al segle XX. Les formes detectades són *Sentís*, *Sentis* i la forma feminitzada *Sentisa*. Com que els portadors eren molt nombrosos, s'hi pot observar la necessitat des d'antic de complementar els noms amb algun renom o alguna altra indicació: *menor*, *major*, *Pubill*, *de la Torreta*, *del Xollat*, *de la Plaça*, *de l'Escaleta*, *de la Placeta* i *Portal*. En el fogatge de 1496, quatre caps de casa d'un total de vint-i-un duen aquest cognom. En el fogatge de 1553, n'apareixen nou d'un total de trenta-cinc.

«Vidal Sentís i Espanyol Sentis» (Serr., 1286).

«Bartomeu Sentís» i «Vidal Sentís» (PH 1349).

«Joan Sentis, Pere Sentis, Pere Sentís (fill menor)» i «Pere Sentís (maior)» (Fog. 1496).

«Jaume Sentis (pobill)» (Fog. 1553); «Jaume Sentis (tauler)» (Fog. 1553); «Joan Sentis (pobill)» (Fog. 1553); «Joan Sentís de la Torreta» (Fog. 1553); «Eularia Sentisa (viuda del perayre)» (Fog. 1553); «Vilosca Sentisa (viuda)» (Fog. 1553); «Pere Sentís àlies Xollat» (Capb. 1558, 16v).

«Pere Sentis, hereu del Xollat» (Capb. 1607, 76r); «la viuda Maria Sentisa de Pere Sentis de la Plassa» (Capb. 1607, 78v); «Pere Sentis de la Scaleta» (Capb. 1661, 198r); «Joan Sentis de la Plasseta» (Capb. 1689, 12v).

«Francesch Sentis» (Capb. 1708, 174r); «Joan Sentis Plasseta» (Capb. 1708, 178r); «Josep Sentís d'Aleix» (Serr., 1793).

«Vicent Sentís» (Serr., 1804); «Pere Sentís, Portal» (Serr., 1825).

«José Sentís Brú» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Senyor

V. *Coma del S.**, *Cova del S.**.

Sequer, lo

[ʎo se'ke]

Partida molt propera a la vila. Està situada pujant per la carretera que ve de Vinebre, a l'alçada de la cruïlla per a entrar a la Torre de l'Espanyol, a mà dreta. S'hi deixava assecar el raïm per a fer vimblanc. També és anomenada *lo Pedregal*.

«Se señala para la expresada Teresa Argany Rocamora aquella pieza de tierra que sita em este término municipal en la partida *Seques*, plantada de olivos» (JPTE 2, 1940).

serra

V. *Aubellons*, *Canta-ranes*, *Coscollars*, *Faquims*, *Guinardes*, *Massets*, *Rovelló*, *Tormo*.

Serra¹

V. *Abelleret de S.*, *Dellà la S.*

Serra²

[ˈsɛra]

És un cognom viu i força abundant en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle XIX.

«Joan Serra» (Serr., 1825).

«Don Agustín Serra Rocamora» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Serra, ca

[ˈka ˈsɛra]

Casa del carrer del Forn.

Serranet, ca

[ˈka sɛraˈnet]

Casa del carrer de l'Era.

Serranet, l'era de ca

[ˈlɛra de ˈka sɛraˈnet]

Era situada a la Planeta.

Serrano

Cognom localitzat al segle XIX amb les formes *Serrano* i *Cerrano*. Actualment, es conserva com a nom de casa.

«Marià Serrano» (Serr., 1803); «Mariano Cerrano» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 9r).

Serrano, ca ['ka se'rano]

Casa de la plaça Principal.

Serrano, lo pou de [tə 'pow ðe se'rano]

Pou situat a la partida del Prat.

Serrano i l'Aleu, lo molí de [tə mo'ti ðe se'ranəj tə'tew]

Antic molí situat a la vall de Montagut.

Sessa

«Johan de Sessa» (RCA 1416, 49r).

Cognom localitzat al segle xv.

Sila, ca la ['ka tə 'siʎə]

Dos cases reben aquest nom, una del carrer de l'Era i l'altra que és un antic forn del carrer Major. La del carrer de l'Era també s'anomena *ca Victorino*.

Simó

«Antonia Simo» (Capb. 1761, 313r).

Cognom localitzat al segle xviii.

Sindicat, lo [tə sindi'kat]

Casa del carrer del Portal. Edificada l'any 1919. S'hi feia l'oli, s'hi portaven les ametlles, el raïm, s'hi compraven adobs i insecticides. Actualment, hi ha la Caixa Rural i s'hi porta la fruita i les olives. També és anomenada *la Cooperativa*.

Sisena, la [tə si'zenə]

Petita finca d'uns cinc-cents metres quadrats, situada a n'Horta. Limita amb la finca anomenada *la Joia* i amb la partida del Pedregal.

Soberano, ca ['ka soβe'rano]

Casa de la plaça del Comte.

Soberano, lo molí de ca [tə mo'ti ðe 'ka soβe'rano]

Molí que hi havia al carrer de l'Horta.

Soberano, la punta de [tə 'punta soβe'rano]

Petita elevació del terreny situada a la partida del Tollet. El sòl és argilós, de

color roig. Pertany a ca Soberano. S'hi anava a parar el lluer (caçar moixons amb visc).

Societat, la [ʎa sosje'tat]
V. *Cafè*.

Socina, ca ['ka so'sina]
Casa del carrer de Balmes, que també s'anomena *ca Mitadenc*.

Sol de Bep, cal ['kaʎ 'soʎ ðe 'βep]
Casa del carrer de l'Era, al tram que antigament era el carrer del Nial. Hi havia hagut un molí. També se'n diu *ca la Conxa*.

Sòl de l'Horta, lo barranc del*

«...en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada l'Orta afronta de dos parts ab Antº Monthagut y de altra part amb Pere Loís y de altra part ab *lo barranch del Sol de l'Orta*» (Capb. 1558, 19v).

«...la partida de la Horta afronta ab Miquel Domènech y ab Miquel Jornet, que ere de Gabriel Gibert de Vinebre y ab *lo barranch del sol de la Horta*» (Capb. 1607, 76r).

«...en la partida de la Huerta, que linda con Raymundo Montagut, con el confesante, Jayme Miguel y con *el barranco del último de la Huerta*» (Capb. 1734, 254r).

«...en la partida dita de la Horta, que afronte ab Miquel Jornet, ab hereus de Miquel Domènech y ab *lo barranch del sol de la Horta*» (Capb. 1798, 174r).

Antic barranc. *Sòl* fa referència a la part més baixa, contraposat a *cap*.

Solà de l'Horta de les Valletes, lo*

«...toda aquella pieza de tierra de olivos plantada, de tenuta de un jornal de tierra poco más o menos, cita dentro el término de dicha villa de la Torre del Español y partida vulgarmente llamada *lo Solà de la Huerta de les Valletes*, que linda con tierras de Antonio Rocamora, de Joseph de Montagut, de Martín Jornet y con la sequia comuna» (ACRE340-62-T2259, 1754, 1v).

Antiga partida.

Solana, lo camí de la [ʎo ka'mi ʎa so'ʎana]

Camí que surt de la Torre i va cap a les partides de les Figueres Verdals, els Diumenges i les Solanes.

«...en lo terme de la Torre den Spanyoll en la partida nomenada lo Torrent

segons aquell afronta de una part ab Ant^o Monthagut y ab Anthoni Domenech y ab Andreu Casals y ab *lo camí qui va a la Solana*» (Capb. 1558, 29v).

«...partida anomenada lo Torrent, affronta amb m^o Lluís Montagut, que ere de Anthoni Montagut, i ab que ere de Antoni Domènech i ab lo pubill de Juan Sentis, que ere de Andreu Casals y ab *lo camí que va a la Solana*, lo qual olivar solie ser de Miquel Lluís» (Capb. 1607, 75v).

«...en la partida dita lo Torrent, que afronte ab Francisco de Montagut, ab Joan Sentís Plaseta, ab Joan Sentís Carrer de Dalt ab dos parts y ab *lo camí que va a la Solana*» (Capb. 1708, 176r).

«...un olivar scitto en el termino del lugar de la Torre del Español y en la partida nombrada lo Torrent, que linda con la viuda de D. Rafael de Montagut, con Miguel Escoda, con Joseph Sentis y *camino que va a la Solana*, a censo annuo de medio cántaro de azeite bueno» (Capb. 1761, 307r).

«*Solanes*» (ACRE340-7-T2-1001, 1941).

Solana de ca Pelegrí, la [ʦa so'ʦana ðe 'ka peʎe'ɣri]
Finca de la partida de les Solanes.

Solana de ca Sito, la [ʦa so'ʦana ðe 'ka 'sito]
Finca de la partida de les Solanes.

Solana de Florindo, la [ʦa so'ʦana ðe fʎo'rindo]
Finca de la partida de les Solanes.

Solana de Jaume Miquel, la [ʦa so'ʦana ðe 'ʒawme mi'keʦ]
Finca de la partida de les Solanes.

Solana de l'Estudiant, la [ʦa so'ʦana ðe ʦastu'ðjant]
Finca de la partida de les Solanes.

Solanes, les [ʦeso'ʦanes]
Partida de terra que limita amb el Barranc, el terme de Vinebre, davall de la roca de la Bruixeta, i els Coscollars.

«Partida de *les Solanes*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 12v).

«Pieza de tierra que sita en este término municipal de Torre del Español, en la partida *Solanas*, plantada de olivos y almendros» (JPTE 12, 1941).

Solans, los [ʦoso'ʦans]
Partida que limita amb les Sorts i amb els Horts. És la part solana.

«Partida dels *Solans*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 19v).

«...por la pieza de tierra que adquiere llamada Solà, partida *Solans*, olivos y

higueras, linda norte con tierras de Martín Argany, sur con las de José Roca-mora, este con Manuel Escoda y al oeste con José Borrás» (ACRE340-7-T2-1312, 1936, 8v).

«...pieza de tierra que rdica en este término de Torre del español, llamada Solá, partida *Solas*» (JPTE 10, 1940).

Soler [so'ʎe]

Cognom localitzat als segles XIX i XX amb les formes *Soler i Solé*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila, amb les formes *Solé i Soler*.

«Pere Soler Arany» (Serr., 1828).

«Don Pedro Solé Compte» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Solera, ca la ['ka ʎa so'ʎera]

Casa del carrer de la Costa.

Someres, ca les ['ka ʎesu'meres]

Casa del carrer Major.

Sord de Roelles, cal ['kaʎ 'sor ðe ru'eʎes]

Casa del carrer del Montsant.

Soro, cal ['kaʎ 'soro]

Casa del carrer de l'Era.

Sort de Ramonet de Sebestià, la [ʎa 'sor ðe ramo'ned de seβes'tja]

Finca de la partida de les Sorts on antigament hi havia el camp de futbol.

Sort de Serrano, la [ʎa 'sor ðe se'rano]

Finca de la partida de les Sorts.

Sort de la Falsetana, la [ʎa 'sor ðe ʎa faʎse'tana]

Finca de la partida de les Sorts que també és anomenada *la Parada de la Falsetana*.

Sorteta, la [ʎa sor'teta]

Finca de ca Jaume Miquel, dins de la partida de les Sorts.

Sorts, les [ʎe 'sors]

Partida propera a la vila. Situada al sud del nucli urbà, aproximadament, ocupa des del camí de la Mina fins a l'entrada del poble venint de Vinebre.

«Sorts» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Sorts, la vall de les, o la vall de la Sort [ʔa 'βaʎ ðe ʔes 'sɔrs] o [ʔa 'βaʎ ðe ʔa 'sɔr]

Vall que naix a la partida de la Coma, passa per n'Horta, pels Colomers i pels Diumenges, i desguassa al Barranc.

subpartida

V. *Argamassa, Aulivar de Seques, Batalles, Boneta, Boscos, Cap de Pomar, Cigranelles, Coll de la Garganta, Coves, Creveta, Escalles, Ferranda, Font Salada, Forés, Guimera, Hortes, Horts de la Valleta, Morers, Partides, Pedregal del Conde, Pinars, Pixeres, Planes del Morer, Planetes, Pomars de Baix, Pomars de Dalt, Tros de l'Aubert, Valleta del Piró.*

Tapiats, los [ʔos ta'pjats]

Partida de terra situada, tocant de les Guinardes, dels Pinars i del Barranc.

«Partida dels *Tapiats*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 1v).

«Partida del *Tapiat*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 15r).

«Pieza de tierra situada en el término municipal de Torre del Español, en la partida *Tapiat*, plantada de olivos y sembradura» (JPTE 20, 1943).

Tari, ca, o ca Tari Biscaia ['ka 'tari] o ['ka 'tari βis'kaja]

Casa del carrer de Joan Maragall. El seu propietari s'anomenava *Trinatari*.

Tarragó [tara'ɣo]

Cognom localitzat al segle xx i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Ramon Tarragó Masip» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Tarragó, l'anjub de [ʔaɲ'dʒub de tara'ɣo]

Aljub situat a la partida de la Guimera.

Taverna, lo mas del [ʔo 'maz ðeʔ ta'βɛrna]

Mas de la partida de terra dels Colls, a prop del límit amb el terme de Cabassers.

Teixidor [tejʃi'ðo]

Cognom localitzat als segles xviii i xx amb les formes *Teixidó* i *Teixido*, i que encara és viu en l'actualitat a la vila, amb la forma *Teixidó*.

«Felis Teixido de la Granja» (ACRE340-7-T2-541, 1751); «Francisco Teixidó» (Capb. 1761, 313r).

«Don Miguel Teixidó y Ferré» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

- Teixidor, cal** [¹kaʃ tejʃi'ðo]
Casa del carrer Nou de Baix, que també s'anomena *ca Sedurní*.
- Tender, cal** [¹kaʃ ten'de]
Casa del carrer de Baix.
- Tender, lo garatge del** [ʎo ɣa'radʒe ðeʃ ten'de]
Situat al carrer de Balmes.
- Teniente Zancajo, la plaça del*** [ʎa 'pʎasaʃ te'njente saɲ'kaʒo]
«...casa que cita en el àmbit de este pueblo municipal, situada en la *plaza del teniente Zancajo*» (JPTE 24, 1945).

Tros del carrer del Torrent que va prendre aquest nom a la darrera dictadura. Els republicans van matar aquest tinent en el decurs de la Guerra Civil espanyola, a l'indret de la Mina.
- Teresina de Jaume Miquel, ca** [¹ka tere'zina ðe 'ʒawme mi'keʃ]
Casa de la plaça de la Pau.
- Teresina de Jaume Ramon, ca** [¹ka tere'zina ðe 'ʒawme ra'mon]
Casa del carrer de Balmes.
- Terròs**
«Domènec Terroç» (Serr., 1286).
Cognom localitzat al segle XIII amb la forma *Terroç*.
- Teuler, lo forn** [ʎo 'for taw'ʎe]
Antic forn de fer teules que estava situat al Torrent², a la vall de Montagut.
- Tia Camila de Trap, ca la** [¹ka ʎa 'tia ka'miʎa ðe 'trap]
Casa del carrer de Cervantes.
- Tia Celestina, ca la, o ca Celestina** [¹ka ʎa 'tia seʃes'tina] o
[¹ka seʃes'tina]
Casa del carrer de l'Era.
- Tia Cisqueta del Pequenyo, ca la** [¹ka ʎa 'tia sis'ketaʃ pe'keɲo]
Casa del carrer de la Costa.

- Tia Dolores de Manero, ca la** ['ka ʎa 'tia ðo'torez ðe ma'nero]
Casa del carrer de Catalunya.
- Tia Enrica Paumiró, ca la** ['ka ʎa 'tian'rika 'pawmi'ro]
Casa del carrer del Torrent.
- Tia Generossa Meco, ca la** ['ka ʎa 'tia χene'rosa 'meko]
Casa del carrer de Baix.
- Tia Maria del Cabrer, ca la** ['ka ʎa 'tia ma'riaʎ ka'βre]
Casa del carrer del Portal.
- Tia Pepeta de Martinet, ca la** ['ka ʎa 'tia pe'peta marti'net]
Casa del carrer de l'Horta que també s'anomena *ca l'Eugénio Martinet*.
- Tia Pilar Atrudis, ca la** ['ka ʎa 'tia pi'ʎa'truðis]
Casa del carrer del Trullet.
- Tia Sila, lo corral de la** [ʎo ko'raʎ ðe ʎa 'tia 'siʎa]
Corral del carrer del Forn.
- Titon, ca** ['ka ti'ton]
Casa del carrer de l'Era.
- Toda¹**
V. *Vinya d'en T*.
- Toda²**
«Pere Toda» (Capb. 1558, 15r).
Cognom localitzat al segle XVI.
- Tollet, lo** [ʎo to'ʎet]
Partida de terra que limita amb el Torrent², amb la partida de les Planes, la subpartida de les Pixeres i amb la punta de Soberano.
«Partida del *Tollet*» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 8v).
«Otra pieza de tierra situada en este mismo término de la partida *Tollet*, plantada de olivos» (JPTE 19, 1943).

Tomàs

«Jaume Tomas» (PH 1349).

«Doña Rafaela Tomás Miró» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Cognom localitzat amb molta discontinuïtat, als segles xiv i xx.

tomb

V. *Paella*.

Tonigròs

«Josep Tonigròs» (Serr., 1802).

Cognom localitzat al segle XIX.

Tormedes, les

[ʎes tur'meðes]

Petita partida que aplega quatre o cinc finques i està situada entre les partides de les Sorts, el Collet Roig i els Aulivars.

«...sitam in termino dictis villa Turris del español y partida vulgo dicta de *les Turmedes*» (ACRE340-62-T2-255, 1731, 1r).

Tormo, lo

[ʎo 'tormo]

Penyal isolat de la serra del Tormo, de 509 metres, i que fa de límit amb el terme municipal de Garcia. Per les seues característiques morfològiques és un punt de referència especial per als habitants de la contrada, malgrat que no és la punta més alta de la serra.

Tormo, lo camí del

[ʎo ka'miʎ 'tormo]

Camí que va de la Mina al Tormo.

Tormo, lo carrer del

[ʎo ka'reʎ 'tormo]

Carrer que va del carrer Nou al carrer de Bonavista.

Tormo, la serra del

[ʎa 'seraʎ 'tormo]

Serra que separa el terme de la Torre de l'Espanyol del de Garcia.

Tornabou de Sedurní, lo

[ʎo torna'βow ðe seður'ni]

Finca de la partida dels Tornabous.

Tornabou de cal Negre, lo

[ʎo torna'βow ðe 'kaʎ 'neyre]

Finca de la partida dels Tornabous.

Tornabou de l'Octàvio, lo [tɔ torna'βɔw ðe tɔk'taβjo]

Finca de la partida dels Tornabous.

Tornabous, los [tɔs torna'βɔws]

Partida de terra que limita amb la roca del Bosc, la subpartida de les Cigrone-
lles, les partides de les Canals i les Compallasses i els Tossalots.

torre

V. *Alboçalaz*.

Torre

«Jaume Torre» (Serr., 1715).

Cognom localitzat al segle XVIII.

Torre, lo barranc de la [tɔ βa'raŋ de tɔ 'tore]

V. *Barranc*.

Torre, lo coll de la [tɔ 'coll de tɔ 'tore]

Coll per on passa la carretera T-714 quan abandona el terme i va cap al Prio-
rat.

Torre, la font de la*

«...una vinya situada en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida ano-
menada Cap de Pomar, affronta de una part ab Miquel Galcerà que ere de
Miquel Lluís, de altra part ab Matheu Manuel y de dos parts ab dit confessant
a cens ppº de dos sous de Barcelona, pagador a Nadal ab fadiga de deu dies en
cas de alienació [...] sels sguarda coes a dit Jornet per compra ne feu de *la font
de la Torre* del abandonament de Juan Sentís...» (Capb. 1607, 79v).

Antiga font.

Torrent, lo^{1*}

«...en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida nomenada *lo Torrent*
segons aquell afronta de una part ab Antº Monthagut y ab Anthoni Domenech
y ab Andreu Casals y ab lo camí qui va a la Solana» (Capb. 1558, 29v).

«...situat en lo terme de la Torre den Spanyol en la partida anomenada *lo Tor-
rent*» (Capb. 1607, 75v).

«...en la partida dita *lo Torrent*, que afronte ab Francisco de Montagut, ab
Joan Sentís Plaseta, ab Joan Sentís Carrer de Dalt ab dos parts y ab lo camí que
va a la Solana» (Capb. 1708, 176r).

«...concedí a favor de Don Joseph Montagut y de Nogués, domiciado en la ciudad de Tortosa y de los que a sus derechos sucedieren la facultad de y valerse de la agua de una fuente nombrada de las Picas, que se halla cerca de una heredad que tiene y posee sita en el término de la Torre del Español, correjimiento de Monblanch, nombrada *lo Torrent*, para regar las tierras tomando la agua después que salga de otra balsa donde los particulares de la Torre del Español acostumbran lavar ropas» (ACRE340-7-T2-494, 1758).

«...un olivar scitto en el termino del lugar de la Torre del Español y en la partida nombrada *lo Torrent*, que linda con la viuda de D. Rafael de Montagut, con Miguel Escoda, con Joseph Sentis y camino que va a la Solana, a censo annuo de medio cántaro de azeite bueno» (Capb. 1761, 307r).

Antiga partida de terra, que devia ser als voltants de l'actual zona del Torrent².

Torrent, lo² [t̪o to'ren]

Actualment, s'anomena així la zona condicionada dels rentadors situada al final del carrer del Torrent, als afores del poble.

«Ítem, ha un olivar en el término de la dita Torre; afuenta con Bertholomeu Sentís et d'otra part con Arnau Loís et de la tercera part con Bernart Domènech et de la quarta part con *el Torrent*» (RCA 1416, 38v).

Torrent, lo carrer del [t̪o ka'ret̪ to'ren]

Carrer que va des del carrer de l'Era fins al Torrent².

«Francisco Masip Escoda, de 51 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la *calle del Torrente*, nº 26, de una parte, y de otra, Dn José Solé Manero, de 76 años de edad, casado, natural y vecino de esta población, con domicilio en la avenida del Generalísimo, 22 y Dn José Brrás Montané, de 40 años de edad, soltero, natural y vecino de esta población, con domicilio en la calle Cuesta nº 69» (JPTE 7, 1940).

Torrent, la cova del* [t̪a 'kɔβaɫ to'ren]

Antiga cova que hi havia davant dels rentadors del Torrent². Va ser colgada en fer la carretera T-714, als anys vint del segle xx.

Torrent, la font del [t̪a 'fɔn del to'ren]

És un altre nom per a referir-se al Torrent².

Torrent, los horts del [t̪o'zɔɾz ðet̪ to'ren]

Hortets que es conreaven als voltants del Torrent².

Torrent, lo molí del [to mo'tit to'ren]

Antic molí situat al Torrent², que va ser escorxador i corral de la Confederació Nacional del Treball (CNT), en l'època de la collectivitat, el 1936.

«*lo molí del Torrent*» (ACRE340-7-T2-541, 1811).

Torrent, lo pont del [to 'pɔn deɫ to'ren]

Pont que travessa la vall dels Prats a l'alçada de la zona del Torrent².

Torrent, los rentadors del [toɫs renta'dors deɫ to'ren]

Antics rentadors que hi havia a la zona del Torrent².

Torrent de la Bonastra, lo*

V. *Barranc de la Bonastra**.

Torrent Xic, lo barranc del [to βa'raŋ deɫ to'reɲ 'tʃik]

Barranc que fa de partició entre la partida dels Carrascals i la dels Massets. Surt del coll de la Garganta i va a trobar el barranc de la Torre.

«...en la partida dita Masset, afronta de una part ab Juan Sentis que ere de Toni Domenech y ab lo barranch Gran y ab *lo Torrent Xic* y de altra part ab la montanya» (Capb. 1607, 78r).

«...en lo terme de dit lloch, en la partida dita lo Maset, que afronta de una part ab Joan Sentís, ab lo barranch Gran y *Torrent Chich* y de altra part ab la muntanya a cens de un sou pagador tos anys lo dia de Nadal» (Capb. 1689, 13v).

«...en la partida dita lo Maset, que afronte de una part ab Joan Sentís, ab lo barranch Gran, ab *lo Torrent Chich* y ab la muntanya» (Capb. 1708, 175v).

«...en la partida llamada lo Maset, que linda com Miguel Sentís, con el barranco Grande con *el Torrente Pequeño* y con la montaña» (Capb. 1734, 256v).

Torrent Xic, lo pont del [to 'pɔn deɫ to'reɲ 'tʃik]

Pont que travessa la vall de les Heretats Noves a l'alçada del barranc del Torrent Xic.

Torreta

«Joan Sentís Torreta» (Serr., 1725).

Àlies.

Tossalots, los [toɫs tosa'tɔts]

Turó situat als Massets. Hi ha una bassa des de la qual es reguen tots els Massets.

Tossalots, l'anjub dels [ʔaɲ'dʒub deʔs tosa'ʔots]

Aljub comunitari situat als Tossalots.

Tossalots, la bassa dels [ʔa 'βasaʔs tosa'ʔots]

Bassa situada als Tossalots i des de la qual es reguen tots els Massets.

Trap, ca ['ka 'trap]

Casa del carrer de la Costa, on tenien una filadora i feia aquesta onomatopeia, *trap-trap*. També és anomenada així una casa del carrer de la Llibertat.

trencadora

V. *Blai de Borràs*.

Tros de l'Aubert, lo [ʔo 'troz ðe ʔaw'βeɾ]

Subpartida que limita amb los Aulivars i les Tormedes.

«...en la partida nomenada *lo Tros den Ubert* afronta de una part ab la font del molí del oli y de altra part ab lo camí qui va de la Orta a les Hortes y de altra part ab lo barranc del Sol de l'Orta y de altra part ab Anthoni Monthagut» (Capb. 1558, 15r).

«...en la partida anomenada *lo Tros den Ubert*, affronta ab la font del molí d'oli y de altra part ab lo camí que va de la Horta a les Hortes y de altra part ab lo barranch del sol de l'Horta y de altra part ab dit Montagut» (Capb. 1607, 77v).

«...la partida dita *lo Tros de Enubert*, que afronte ab la Font del Molí, ab camí que va de la Horta a les Ortes y ab lo barranch del sol de la Horta» (Capb. 1708, 175r).

«...una heredad plantada de olivos, cita en el término de la Torre, en la partida nombrada *Tros de Enubert*, que linda con Rafael de Montagut y con los comunes de la vila, y de otra parte con la fuente del molino, con el camino de la Huerta que va a la Huertas y con el barranco del último de la Huerta, a censo de un sueldo y nueve dineros pagadores el día de Navidad» (Capb. 1734, 255v).

«...una heredad plantada de olivos cita en el término de la Torre, en la partida nombrada *lo Tros de Enobert*, que linda con el dicho administrador y procurador en dicho nombre, con los comunes de la villa y de otra parte con la fuente del Molino, camino de la Huerta y con el Barranco del último de la Huerta, a censo annuo de un sueldo y nueve dineros pagadores el día de Navidad» (Capb. 1761, 305v).

trull

V. *Vinyes*.

Trullet, lo carrer del [tɔ ka'reɫ tru'ɫet]

Paral·lel a un ramal del carrer de la Costa, va del carrer de la Costa a la plaça Principal.

Valentina, ca ['ka βa'ten'tina]

Casa del carrer de l'Horta que també s'anomena *ca Mariano el Paleta* i *ca Mariano de la Ròniga*.

Valero, ca ['ka βa'tero]

Casa del carrer de la Costa, que també és anomenada *ca l'Oncle Candro*.

Valero, lo baixest de [tɔ βaj'sez ðe βa'tero]

Collet situat davall del Prat de Gavella.

Valerosso, l'anjub de [təp'dʒub de βa'te'roso]

Reben aquest nom dos aljubs situats a la partida dels Colls. Estan separats per uns cinquanta metres de distància.

vall

V. *Canals, Carrascals, Colls, Compallasses, Faifons, Faquims, Horts, Massets, Montagut, Piró, Prats, Sorts*.

Vall, la [tə 'βaɫ]

Finca situada al costat de la vall de Montagut.

«*La Vall*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Vall, lo carrer de la [tɔ ka're tə 'βaɫ]

Surt del carrer del Montsant i segueix paral·lel al carrer de la Costa. Els vilatans diuen que és als *detrassos* del poble.

Valleta

V. *Horts de la V*.

Valleta, la*

«...un huerto a *la Valleta*, en dos horas de cavar un hombre, un olivé» (ACRE340-7-T2 541, 1800).

Antiga partida que, probablement, correspon a l'actual subpartida Horts de la Valleta.

Valleta del Piró, la [ʎa βa'ʎetaʎ pi'ro]

Finca dins de la partida dels Massets.

Valleta del Piró, lo pont de la [ʎo 'pon de ʎa βa'ʎetaʎ pi'ro]

Pont que travessa la vall dels Massets a l'alçada de la valleta del Piró.

Valletes

V. *Sòl de l'Horta de les V.**.

Veà [be'a]

És un cognom encara viu en l'actualitat a la vila. Quant a registres escrits localitzats, apareix per primer cop en documents del segle xx.

«Don Juan Bautista Vea Oto» (ACRE340-49-T2-11, 1917); «Victorino Veà Oto» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Vella, la mina [ʎa 'mina 'βeʎa]

Mina d'aigua situada a la Mina. Més antiga i més curta que la mina Nova.

Vella de Cabassers, la carretera [ʎa kare'tera 'βeʎa ðe kaβa'ses]

És un carrer nou que ocupa el que abans era la carretera per anar a la Figuera (T-714). També rep el nom de *carrer de Cabassers*.

Veller

«Pere Veller» (Capb. 1607, 80r).

Cognom localitzat al segle xvii.

Venides, ca les ['ka ʎez βe'niðes]

Casa del carrer de la Costa.

Venides, l'anjub de les [ʎaŋ'dʒub de ʎez βe'niðes]

Aljub situat a la partida dels Aubellons.

Ventura, ca ['ka βen'tura]

Dos cases porten aquest nom, una del carrer Major i una altra del carrer del Torrent.

Ventura, l'anjub de [ʎaŋ'dʒub de βen'tura]

Aljub situat a la partida del Prat.

Ventura, lo molí de ca [tɔ mo'ti ðe 'ka βen'tura]

Antic molí que era situat al carrer Nou de Dalt, en el que després va ser el Pata-rom¹. També n'hi havia un fora del nucli urbà que rebia el mateix nom i era situat a la Forés.

Verdals

V. *Figueres V.*

Verdaguer, lo carrer de [tɔ ka're βerðə'ye]

Carrer paral·lel al carrer de Balmes, que va del carrer de Catalunya al carrer de l'Horta.

«...casa que sita en este pueblo municipal en la *calle de Verdaguer*, señalada con el número 5» (JPTE 11, 1941).

Vermell

«Marchó Vermeyll» (Mon. 1329).

Cognom localitzat al segle XIV amb la forma *Vermeyll*.

Vernet [ber'net]

Cognom localitzat de manera discontinua als segles XV, XVI, XVIII i XX, i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Pere Vernet» (Fog. 1496).

«Pere Vernet» (Fog. 1553).

«Jacint Vernet» (Serr., 1740).

«Jaime Vernet Masip» (ACRE340-7-T2-1312, 1936).

Vicent, ca ['ka βi'sen]

Casa del carrer de Baix.

Vicent, l'anjub de [təp'dzɯb de βi'sen]

Aljub situat a la partida de les Guinardes.

Vicent lo Ferrer, ca ['ka βi'sen tɔ fe're]

Casa del carrer de Balmes. Aquesta casa també és anomenada *ca Ximet*.

Victorino, ca ['ka βikto'rino]

Casa del carrer de l'Era, que també s'anomena *ca la Sila*.

Vidal [βi'ðat]

Cognom localitzat al segle xx, i que encara és viu en l'actualitat a la vila.

«Doña Leonor Vidal Llebaria» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Vila

«Gabriel Villa» (Capb. 1689, 14v).

Cognom localitzat al segle xvii amb la forma *Villa*.

Vilanova, ca ['ka βita'nɔβa]

Casa del carrer de la Costa.

Vilaplana

«Manuel Vilaplana» (Capb. 1761, 307r).

Cognom localitzat al segle xviii.

Vilars

«Gabriel Vilàs» (Serr., 1689).

«Josep Vilas» (Serr., 1773).

«Joseph Vilas espardeñe» (ACRE340-7-T2-539, 1850, 3v).

«Doña Francisca Vilás Cedó» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Cognom localitzat per primer cop al segle xvii i que té continuïtat fins al segle xx, amb les formes *Vilás* i *Vilas*.

Vilassa, l'anjub de [ʎan'dʒub de βi'tasa]

Aljub situat a la partida dels Carrascals.

Vinagrero, ca ['ka βina'ɣrero]

Casa del carrer de la Costa, que també és anomenada *cal Comadron*.

Vinebre

V. *Horta a V.**.

Vinebre, lo barranc de [ʎo βa'raŋ de βi'neβre]

Aquest nom fa referència al darrer tram del barranc de la Torre, aquell que discorre pel límit del terme del poble veí de Vinebre.

Vinebre, lo camí de*

«...confrontatem parte ex una cum *camino publico qua itur de Vinebre a la Torre* et ex altra parte cum olivari Petri Barrull de la Morera et ex altra parte cum alio olivari» (Capb. 1558, 3r).

«...en la partida lo Pedregal, que affronta ab Lluís Montagut y de altra part Miquel Domenech que ere de Pere Lluís i ab *lo camí que va de la Torre a Vinebre* i ab dit confessant» (Capb. 1607, 80v).

«...una heretat en lo terme de la Torre, en la partida dita la Argamasa, afronte ab Jaume Masip, ab Andreu Ferré, ab *lo camí de Vinebre* y ab Francisco de Montagut» (Capb. 1708, 177r).

«...una heredad plantada de olivos en el termino de la Torre, en la partida del Pedregal, que linda con la viuda de D. Rafael Montagut, con Jayme Ramon Rocamora y con *el camino que va de la Torre a Vinebre*, de censo annuo medio cántaro de azeite Bueno» (Capb. 1761, 309v).

Antic camí que devia coincidir força amb el traçat del tram de la carretera actual, que va de la Torre de l'Espanyol a Vinebre (T-714).

Vinebre, lo pont de

[to 'pɔn de βi'neβre]

Pont que travessa el Barranc, a l'alçada del Cap d'en Cogul, i que fa de límit entre els termes municipals de la Torre de l'Espanyol i de Vinebre.

Vinya, la

Partida situada tocant del Cap d'en Cogul, dels Diumenges i del Barranc.

«*Viñas*» (ACRE340-7-T2-1323, 1947-1953).

Vinya d'en Toda, la

[ta 'βiɲan 'toða]

Finca situada al costat de les partides del Coll de Bancal i les Planes, i del barranc de la Bonastra.

Vinyes

['βiɲes]

Cognom que és viu en l'actualitat a la vila. Es recull als segles XIX i XX.

«Miquel Viñes Masip» (Serr., 1832).

«Don Modesto Viñas Compte» (ACRE340-49-T2-11, 1917); «Don Pelegrín Viñes Estivill» (ACRE340-49-T2-11, 1917).

Vinyes, cal

['kaɫ 'βiɲes]

Casa de la plaça Principal.

Vinyes, los trullots de cal

[tos tru'ʎedz ðe 'kaɫ 'βiɲes]

Trulls del carrer del Trullet.

Viris

«Francesc Jornet, Viris» (Serr., 1808).

Àlies.

Viudo, cal

[¹kaɫ βiwðo]

Casa del carrer de Baix.

Xafaordis, ca

[¹ka tʃafa'orðis]

Casa del carrer Major.

xalet

V. *Mariano*.

Xarleston, ca

[¹ka tʃarɫes'ton]

Casa del carrer de la Costa. S'estava construint la carretera de la Figuera per Sant Martí, i abans, a la Torre s'hi feia festa major. Aquest home va comprar un número de la toia i rifaven un cobrellit. Si et tocava, havies de ballar una dansada amb una xica. Hi havia una xica que mig la festejava, però es va estimar més ballar tot sol un xarleston. Aquesta casa també s'anomena *ca Pep del Pequenyo*.

Xato, cal

[¹kal 'tʃato]

Casa del carrer de Joan Maragall.

Xavi Perelló, ca

[¹ka 'ʒaβi pere'ʎo]

Casa del carrer de Balmes.

Xeco, ca

[¹ka 'tʃeko]

Casa del carrer de Margalef.

Xic

V. *Torrent X*.

Ximet, ca

[¹ka tʃi'met]

Casa del carrer de Balmes. Aquesta casa també és anomenada *ca Vicent lo Ferrer*.

Ximo, lo corral de ca

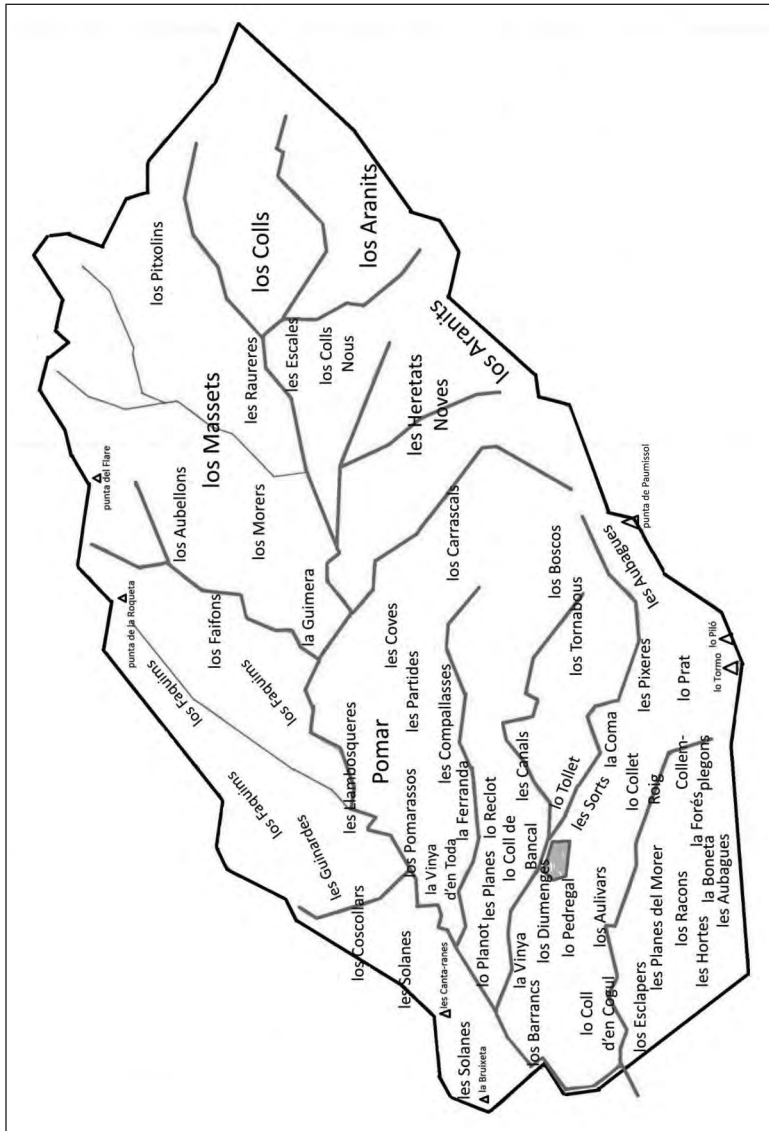
[to ko'raɫ ðe 'ka 'tʃimo]

Corral del carrer del Forn.

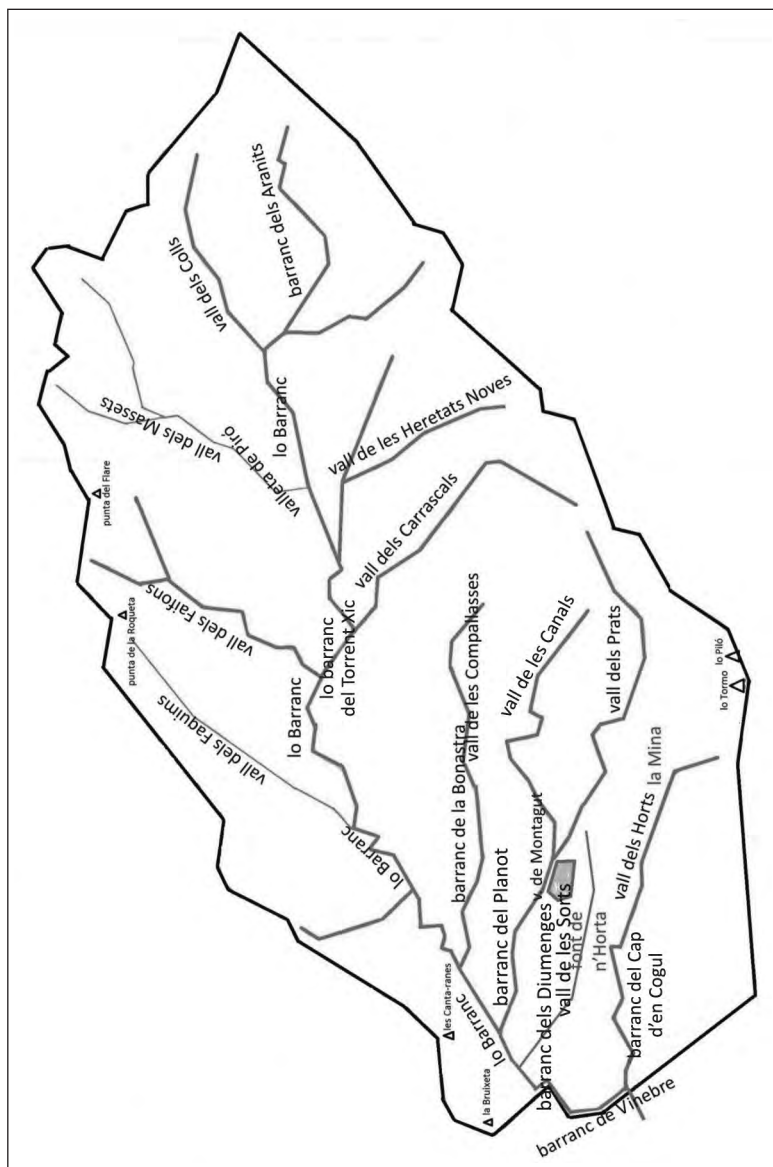
- Ximo, lo mas de** [ʔo 'maz ðe 'tʃimo]
Mas a la partida dels Massets que limita amb la partida dels Carrascals.
- Ximo, lo pati de ca** [ʔo 'patik de 'ka 'tʃimo]
Pati del carrer de la Costa.
- Xitxarra, ca** ['ka tʃi'tʃara]
Casa del carrer Major.
- Xitxarra, l'anjub de** [ʔaŋ'dʒub de tʃi'tʃara]
Aljub situat a la partida dels Faquims. També és anomenat *anjub de Rosquilla*.
- Xitxarra, lo mas de** [ʔo 'maz ðe tʃi'tʃara]
Mas situat als Faquims.
- Xitxurrín, ca** ['ka tʃitʃu'rin]
Casa del carrer de la Costa.
- Xoles, ca** ['ka 'tʃoʎes]
Casa del carrer de Cervantes que també es coneix com a *cal Pastisser de Baix*.
- Xoll, ca** ['ka 'tʃoʎ]
Casa del carrer de Cervantes.
- Xollat**
«Pere Sentís àlies Xollat» (Capb. 1558, 16v).
«...en la partida dita les Heres, affronta ab lo camí que va a Cabassés, de altra part ab les Heres y de altra part ab Pere Sentis hereu del *Xollat*, y ab lo bar-ranch de la Font» (Capb. 1607, 76r).
Antic àlies localitzat al segle XVI. També és un sobrenom localitzat al segle XVII.
- Xonga, ca, o ca Jaume Xonga** ['ka 'tʃoŋga] o ['ka 'ʒawme 'tʃoŋga]
Casa del carrer de Baix, que també s'anomena *ca Lluís de l'Estudiant* i *ca Pio*.
- Zacaries, ca** ['ka saka'ries]
Casa del carrer del Montsant.
- Zacaries Artal, l'anjub de** [ʔaŋ'dʒub de saka'riez ar'taʔ]
Dos aljubs reben aquest nom, un està situat a la partida de les Aubagues i l'altre, a la dels Carrascals.

Mapes del municipi

Partides i subpartides

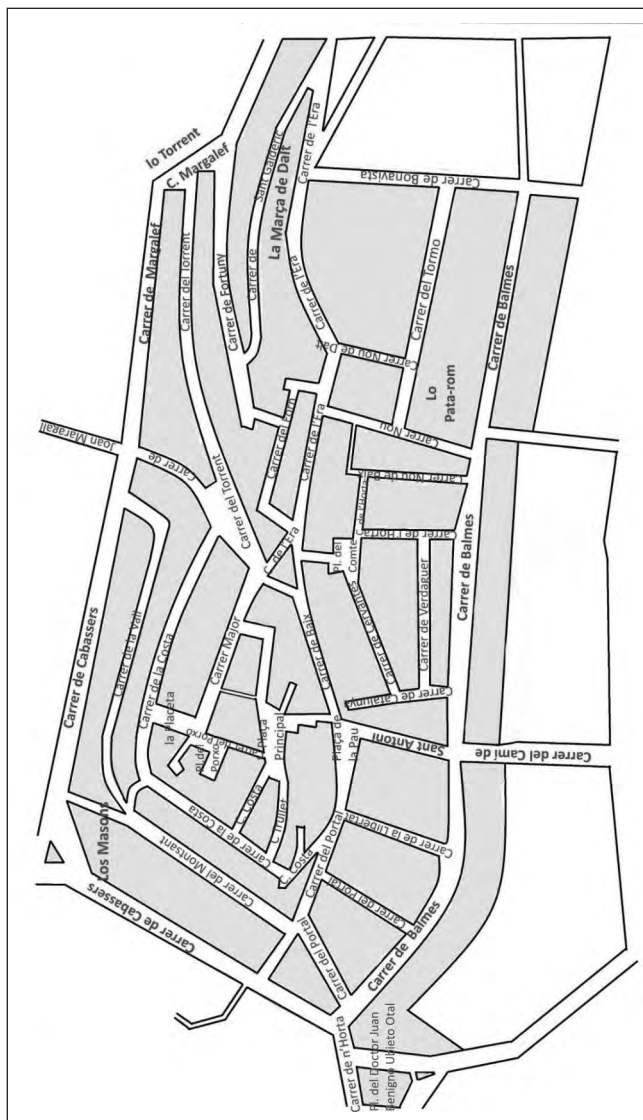

Barrancs i valls

Plànols urbans

Carrers i places

Noms de casa

C. de Balmes

1. Cal Metge
2. Ca Auberto de la Siconà
3. Ca Xavi Perelló
4. Ca Cisco Perelló
5. Ca Josep Anton del Vinyes
6. Ca Teresina de Jaume Ramon
7. Magatzem de la Cooperativa
8. Ca Jesús de Gatanet
9. Granja del Lejiero
10. Ca Ximet = ca Vicent lo Ferrer
11. Ca Bep
12. Garatge del Tender
13. Magatzem de cal Biol
14. Ca Socina = ca Mitadenc
15. Centre cívic
16. L'escorxador
17. Ca Rosa Gisbert
18. Ca la Nuri de Jaume Miquel
19. Pisos dels funcionaris de l'Ajuntament
20. Magatzem de Jordi Vinyes
21. Ca Anna Mari de la Catxoia
22. Granja del Metge = pisos de protecció oficial

C. del Portal

23. Cal Cisteller
24. Ca Pep de Climent
25. Ca Rata
26. Ca la Morena
27. Ca Miquel de Catarina
28. Ca la Sandinya
29. Ca Pep del Sicó
30. Cal Flare
31. Ca Nicanor del Rònic
32. Ca l'Oncle Magí de la Molana
33. Ca Miquelet de Cinteta
34. Ca Casó del Tibidabo
35. Ca Elvira Petxan
36. Cal Baster
37. Lo Sindicat = la Cooperativa
38. Cal Guenyo
39. Ca Esteve Perelló
40. Ca Maria de Perelló
41. Ca la Tia Maria del Cabrer

42. Ca Guardiola
43. Ca la Pubilla Maca
44. Ca Juanito Perico
45. Ca Samuel de l'Aleu
46. Ca Paulina
47. Ca Paulina
48. Cal Mecànic
49. Ca l'Oncle Rossendo Catarina
50. Ca Consuelo del Guarda

C. de la Llibertat

51. Ca Trap
52. Ca l'Octàvio el Ferrer = ca l'Octàvio de Màlia
53. Cal Paleta = ca Ramon de Balsà

C. del Camí de Sant Antoni

54. Ca Manero
55. Ca l'Amadeu de Gervasi
56. Ca Josep de Jaume Miquel

Pl. de la Pau

57. Ca Miquel de Tarragó = ca Manero = ca l'Oncle Miquel de ca Manero
58. Ca Bruno
59. Ca Cantrelleta
60. L'Ajuntament
61. Ca Teresina de Jaume Miquel
62. Ca l'Aleu

C. de Baix

63. Cal Botiguer
64. Ca Xonga = ca Pio = ca Lluís de l'Estudiant
65. Ca l'Eugénio
66. Cal Viudo
67. Cal Ferrer de Màlia
68. Oficines del Rec Sant Jaume
69. Ca Mercedes de Lluert
70. Ca Oto
71. Ca la Negra

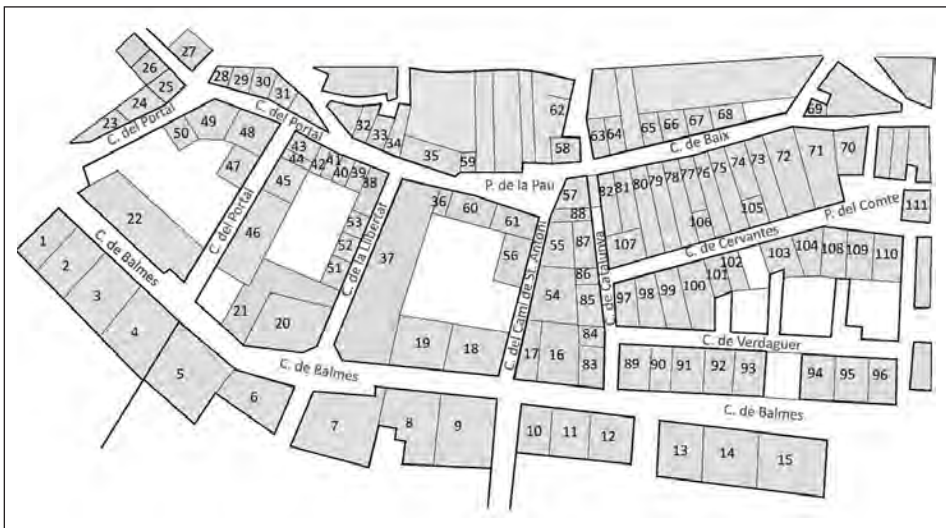
92. Cal Biol
93. Ca l'Abúndio
94. Cal Fusteret
95. Celler de ca Blai
96. Ca Josepet de Catarina

C. de Cervantes

97. Ca Pepa l'Àngel
98. Ca l'Espidion (de Balsà)
99. Ca Xoles = cal Pastisser de Baix
100. Ca Pep de Josep de Rosa
101. Ca Lluís de Soberano
102. Ca Daniel del Carreter
103. Ca Pep de Gervasi
104. Ca Xoll
105. Ca la Tia Camila de Trap
106. Cal Roig
107. Ca Daniel del Carreter

Pl. del Comte

108. Ca Miquel de les Someres
109. Ca Blai = ca l'Oncle Maties Marimon
110. Ca Soberano
111. Ca Pep d'Anton

C. del Nial* (c. de l'Era)

1. Cal Retxo
2. Ca Cassol = ca Ramon de Ximo
3. Cal Marino
4. Cal Sol de Bep = ca la Conxa
5. Cal Cosí

C. de l'Era

6. Ca la Sila = ca Victorino
7. Ca Joanet del Marino
8. Ca la Blaia
9. Lo Cafè = la Societat
10. Ca Serranet
11. Ca Quaquín de la Barruga
12. Ca Sebastianet
13. Cal Carranco
14. Ca Carme Susana = ca Carmen la Cansaladera
15. Ca Japo
16. Cal Botet
17. Ca Miquel de Gavella
18. Cal Roger
19. Corral
20. Ca Gallito
21. Ca la Pava
22. Ca Molles
23. Ca Llúcio
24. Ca Maria de Japo
25. Cal Falcat
26. Cal Soro
27. Ca Ramon de Xeco
28. Ca Fanxico
29. Ca Rossita de Gandaia = cal Moreno
30. Cal Gravat de Borràs
31. Ca la Cocaïna
32. Ca l'Elisso
33. –
34. –
35. Cal Cadirer
36. Ca Jaume Guinau
37. Ca Maria del Sereno
38. Ca Batalla
39. Ca l'Esparter
40. Cal Pendó
41. Ca Burel
42. Ca la Brisda

43. Ca Adolfí Jordi
44. Cal Racader
45. Ca la Tia Celestina
46. Ca Japo
47. Ca Joan de Carlos
48. Ca Policarpo
49. Ca Monxili
50. Ca Pantoni
51. Cal Titon
52. Cal Ferreret
53. Ca Gonçalo
54. Ca Perelló
55. Ca Carlos
56. Ca Bep d'Oto = cal Panasset
57. Ca Pere el Fuster
58. Cal Clec
59. Cal Coco = ca Gargori del Coco
60. Ca Cessàrio
61. Ca l'Oncle Modesto
62. Ca Anton
63. Ca la Ramota
64. Ca Joan de Regalo

C. Nou de Dalt

65. Ca l'Oncle Aleix = ca Benito = ca Pere Just
66. Cals Perics
67. Lo Pata-rom

C. Nou

68. Cal Pintor = ca Maria del Tender
69. Ca Pep de Ramona = ca Secundino del Moiano
70. Ca Peret del Rosset
71. Ca la Lluenta
72. Cal Covero
73. Ca Catarina
74. Ca Pep de la Paca
75. Ca Rosalera
76. Cal Pequenyó
77. Cals Planxats
78. Cal Planxat
79. Ca Bismar del Criveller
80. Ca l'Agustí de l'Argany
81. Ca Benedicto
82. Cal Criveller

C. Nou de Baix

- 83. Ca Pepus
- 84. Cal Teixidor
- 85. Cal Marrec de Cinteta
- 86. Ca Miquel de Soberano
- 87. Ca l'Adolfina

C. de l'Horta

- 88. Ca l'Aiguader
- 89. Cal Cagoncristu
- 90. Ca l'Italià
- 91. Ca Mariano de la Ròniga = ca Mariano el Paleta = ca Valentina
- 92. Ca Marieta de ca Pelinxo = ca Marieta Eixalella
- 93. Ca Balitroc
- 94. Ca la Tia Pepeta Martinet = ca l'Eugénio Martinet
- 95. Molí de ca Soberano

Pl. del Comte

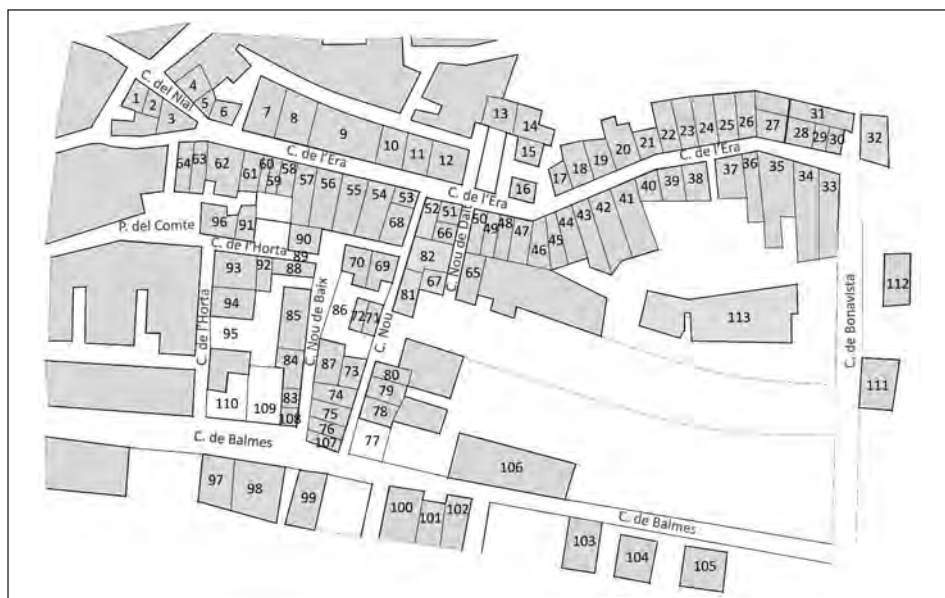
- 96. Ca Pep d'Anton

C. de Balmes

- 97. Cal Marquès
- 98. Ca Josep Maria de l'Esteve
- 99. Cal Boverol
- 100. Ca Miquel del Fuster
- 101. Xalet de Mariano
- 102. Granja de Mariano
- 103. Ca Josep del Rònic
- 104. Ca Pilar del Ros
- 105. Ca la Isabel
- 106. Granja de Manel d'Oto
- 107. Ca Clauetes
- 108. Pati de Catarina Borràs
- 109. Magatzem de Josep Herédia
- 110. Ca Clauetes

C. de Bonavista

- 111. Ca Júlio Manero
- 112. Ca Cisco Manero
- 113. L'escola

C. del Torrent

1. Ca la Fenya
2. Ca Narcís
3. Ca Sedó
4. Ca Quico Malena = ca Quico de la Carn
5. Ca Ventura
6. Ca l'Argany
7. Ca l'Asabel = ca l'Esquerrer
8. Ca Perrilla
9. Ca la Tia Enrica Paumiró
10. Ca Llauïseta
11. Ca Ramon d'Escoda
12. Cal Pixat
13. Ca Gavella
14. Ca Burxanquet
15. Ca l'Ambròsia
16. Ca Cacau
17. Ca Blai de Borràs
18. Ca Maria Fonso
19. Ca Jaume del Sereno
20. Ca Jaume del Pequenyo
21. Cal Gitano Blanc
22. Ca Cisco Llauïseta
23. Ca Jordi
24. Ca Sarroc
25. Ca Ramon del Cabrer
26. Ca Pere del Cabrer
27. Ca Pep de Narcís
28. Ca la Mara
29. Ca Ramon de Pauet
30. Ca Mitadenc de Roc
31. Ca les Fenyes
32. Ca l'Aubarquet
33. Ca l'Oncle Fidel
34. Ca Pitotet
35. Ca Matafigues
36. Ca Quico de les Tites
37. Ca Quico Gavella
38. Ca Pepa Toni
39. Ca la Bonica
40. Cal Forner
41. Ca Bep
42. Ca la Pastora
43. Cal Fatarellut
44. Cal Correu
45. Ca Gandaia
46. Ca Pep de Marc
47. –

48. Ca la Joaneta
49. Ca Jaume Casó
50. Ca Jaume Ventura
51. Cal Llauner
52. Ca Ramon del Flare
53. Ca la Pequenya
54. Ca la Blaia
55. Ca Ferrer de Ventura
56. Ca Perico
57. Ca Feliciana
58. Ca Paumissol

C. de Joan Maragall

59. Ca Miquel de Biscaia
60. Ca Martí Matafigues
61. Ca la Bertolda
62. Pati de Malena dels Petons
63. Ca Cessàrio
64. Ca Fortugós
65. Molí de Ferrer de Ventura
66. Ca Jaume de l'Argany
67. Ca Safarino
68. Ca Pep d'Estivill
69. Ca Biscaia
70. Ca Tari = ca Tari Biscaia
71. Cal Xato
72. Ca la Pepita
73. Ca l'Oncle Quico de la Ròniga
74. Ca Malena dels Petons = cals Petons

C. de Margalef

75. Ca la Marqueta
76. Ca Xeco
77. Ca Miquel del Xato
78. Ca Balitroc

C. del Forn

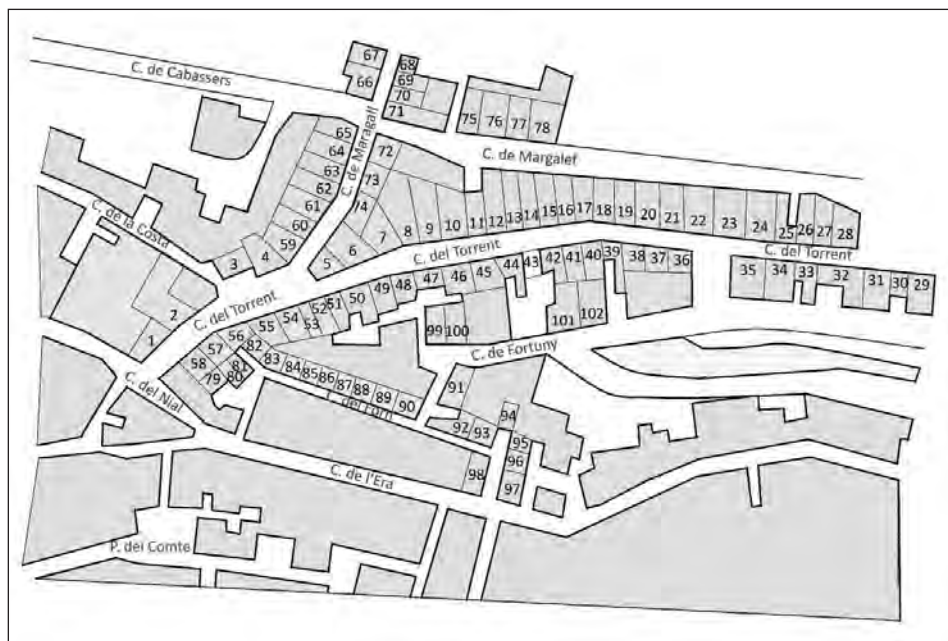
79. Cal Matiner
80. Ca Pere el Llauner
81. Ca Joanet de Cantrelleta
82. Ca l'Eloi
83. Ca la Molana
84. Cal Sastre

- 85. Ca Damià
- 86. Cal Rabosí
- 87. Cal Menut
- 88. Ca Serra
- 89. Corral de ca Ximo
- 90. Ca Margalida
- 91. Corral de cal Regno
- 92. Corral de la Tia Sila
- 93. Ca Pelegrí
- 94. Ca Romaldo
- 95. Ca Catxurro

- 96. Ca Peret del Segal
- 97. Ca Jaques
- 98. Ca Florindo

C. de Fortuny

- 99. Ca Clauetes
- 100. Ca Juanito Mateu
- 101. Ca l'Andaléssio
- 102. Ca Jaques

C. de la Costa

1. Cal Rònic
2. Corral de cal Criveller
3. Corral de ca Bruno
4. Corral de Martinet
5. Ca Juanito Peret
6. Ca Joan de Sila
7. Corral
8. Ca Ramonot = ca la Llarga
9. Ca l'Engràcia
10. Ca Novell
11. Ca Trap
12. Cal Comadron = ca Vinagrero
13. Ca Mateu
14. Ca Maria Ascensió
15. Ca Galiarte
16. Ca Gori
17. Corral de cal Negre
18. Corral de ca Balsà
19. Ca Xitxurrín
20. Ca Carmera
21. Ca Vilanova
22. Ca la Tia Cisqueta del Pequenyo
23. Cal Rosset
24. Ca Basi el Sabater
25. Ca Jaume Bep d'Oto
26. Ca Barrugo
27. Ca les Venides
28. Ca Pep del Pequenyo = ca Xarleston
29. Cal Rostit
30. Pati de ca Ximo
31. Corral de cal Lluert
32. Ca Rossendo de la Rossa
33. Magatzem de cal Brisda
34. Ca l'Àngel del Coco
35. Ca Valero = Ca l'Oncle Candro
36. Ca la Lleixa
37. Ca Lluert
38. Ca Carlos de Joan de Sila = ca la Negra
39. Ca la Retxa
40. Ca Regalo
41. Ca la Falsetana = ca l'Àngel del Coco
42. Ca Balsà
43. Ca Jaume Ramon
44. Ca Guinau
45. Ca les Maneles
46. Ca Maria Manto = Ca Cosme = ca Joaquín Fin

47. Les escoles
48. Ca la Solera
49. Ca Ribellet
50. Ca Martinet

C. del Montsant

51. Molí de Mateu
- 51b. Ca Miquel de Catarina
52. Pati de Jaume Miquel
53. Corral de la Comadrona
54. Ca Fernando Batiste del Ros
55. Ca Pauet de Batiste del Ros
56. Ca Malagana
57. Ca Margalit
58. Ca Zacaries
59. Ca Miquel de Fanxico
60. Corral de cal Llauner
61. Cal Sord de Roelles
62. Ca Jaume Ramon Manto
63. Ca Maria Garcia

C. del Trullet

64. Ca la Catxoia
65. Ca Batiste del Ros
66. Cal Ros
67. Ca Pom
68. Los trullets del cal Vinyes
69. Ca la Tia Pilar Atrudis
70. Corral de ca la Manela
71. Ca Roelles
72. Ca l'Estudiant

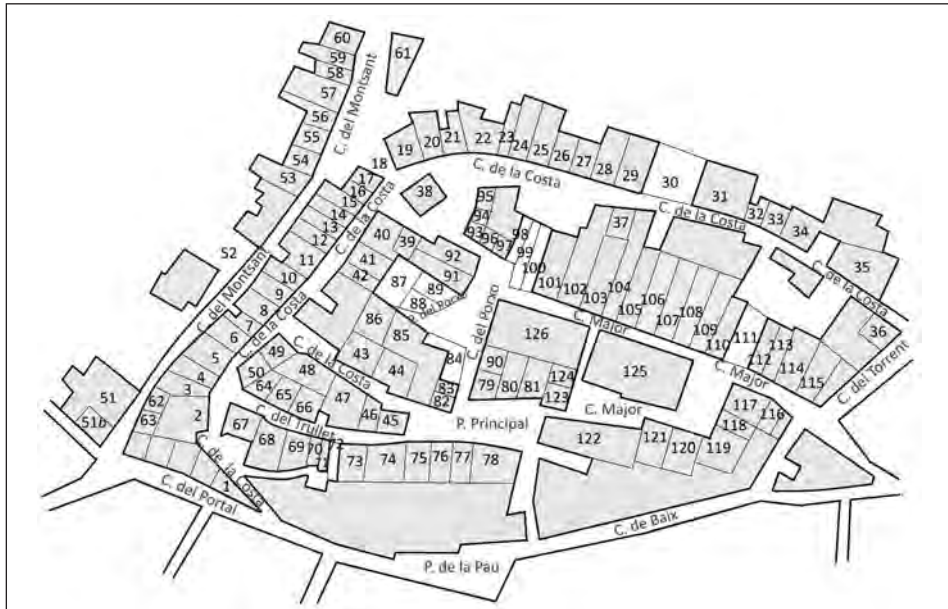
Pl. Principal

73. Cal Moiano
74. Ca Serrano
75. Cal Vinyes
76. Ca Narcís de la Plaça = ca la Meuca
77. Ca la Catxoia
78. Ca la Put-put
79. Ca Agustí de Serra
80. Ca la Catxoia
81. Ca Llagost

82. Ca Pepa Melons
83. Cal Barber = ca Quimet de l'Esteve
84. Ca Joan de Sila
85. Cal Geperut de la Retxa
86. Ca Bep de Quico
87. Ca Sebastià
88. Ca Cap Estarrufat
89. Ca Escoda
90. Ca Cagafiguères = ca Cablanc

91. Cal Boverol
92. Ca la Sila
93. Ca Galiarte
94. Ca Gatanet
95. Ca Pepa de les Vetes
96. Ca les Someres
97. Ca Pep de Manto
98. Cal Catag de Batalla
99. Ca Xitxarra
100. Ca Barbero
101. Corral del Conde

102. Ca Climent
103. Ca Xafaordis
104. Cal Baster
105. Ca Mossenye
106. Ca Manel d'Oto
107. Ca l'Asquierdo = cal Gendret
108. Ca Jaume Miquel
109. Cal Reiet = cal Pastisser de Quiquet
110. Cal Segal
111. L'abadia*
112. Ca l'Adroguer
113. Ca la Casona
114. Ca Estivill
115. Ca Paco el Pastisser
116. Ca les Fenyes
117. Ca l'Antic
118. Ca la Paumirona
119. Ca Ventura
120. Cal Ponet
121. Ca Cabrera
122. Ca Jaume Miquel
123. Ca la Figuerola = ca l'Agustí del Regno = cal
Mano
124. Ca les Boteres
125. L'església
126. Cal Conde = casa del Comte

Llista dels topònims agrupats per genèrics

Toponímia relativa a l'ésser humà i a la seua activitat

Nucli urbà

CARRERS I PLACES

Baix, lo carrer de
Balmes, lo carrer de
Bonavista, lo carrer de
Cabassers, lo carrer de
Camí de Sant Antoni, lo carrer del
Catalunya, lo carrer de
Cementiri, lo carrer del
Cervantes, lo carrer de
Comte, la plaça del
Costa, lo carrer de la
Dalt, carrer de*
Doctor Juan Benigno Ubieto Ota, la
plaça del
Era, lo carrer de l'
Forn, lo carrer del
Fortuny, lo carrer de
Generalísimo, l'avinguda del*
Horta, lo carrer de l'
Horta, lo carrer de n'
Joan Maragall, lo carrer de
Llibertat, lo carrer de la

Major, lo carrer
Margalef, lo carrer de
Montsant, lo carrer del
Nial, lo carrer del*
Nou, lo carrer
Nou de Baix, lo carrer
Nou de Dalt, lo carrer
Pau, la plaça de la
Placeta, la*
Portal, carrer del
Portal, la plaça del
Porxo, lo carrer del
Porxo, la plaça del
Principal, la plaça
Sant Galderic, lo carrer de
Santa Maria, carrer de*
Teniente Zancajo, la plaça del*
Tormo, lo carrer del
Torrent, lo carrer del
Trullet, lo carrer del
Vall, lo carrer de la
Verdaguer, lo carrer de

EDIFICIS

Abadia, l'*
Balsà, lo corral de ca
Bruno, lo corral de ca

Casa del Comte, la
 Catarina Borràs, lo pati de
 Catxoia, lo pati de ca la
 Comadrona, lo corral de
 Conde, lo corral del
 Cooperativa, la
 Criveller, lo corral de cal
 Funcionaris de l'Ajuntament, los pisos
 dels
 Jaume Miquel, lo corral de
 Llauner, lo corral de cal
 Lluert, lo corral de cal
 Malena dels Petons, lo pati de
 Manela, lo corral de ca la
 Martinet, lo corral de
 Negre, lo corral de cal
 Presó, la
 Protecció oficial, los pisos de
 Quico Malena, lo corral de
 Racader, lo garatge de cal
 Regno, lo corral de cal
 Tia Sila, lo corral de la
 Xato, lo pati del
 Ximo, lo corral de ca
 Ximo, lo pati de ca

BARRIS O ZONES
 Marsa de Dalt, la
 Masons, los
 Pata-rom, lo²

MOLINS
 Biol, lo molí del
 Blai, lo molí de
 Blai de Borràs, lo molí de
 Conxa, lo molí de la
 Ferrer de Ventura, lo molí de
 Mateu, lo molí de
 Morena, lo molí de la
 Pata-rom, lo¹

Soberano, lo molí de ca
 Ventura, lo molí de ca

ALTRES
 Petita, l'era*
 Teuler, lo forn
 Torrent, lo²

Edificis i construccions fora del nucli urbà

ALJUBS
 Anton, l'anjub d'
 Argenter, l'anjub de l'
 Batalla, l'anjub de
 Biscaia i Botet, l'anjub de
 Blai de Borràs, l'anjub de
 Cabré, l'anjub de
 Cacao, l'anjub del
 Clauetes, l'anjub de
 Clec, l'anjub del
 Daniel Borràs, l'anjub de
 Enric Borràs, l'anjub d'
 Ernesto Montagut, l'anjub d'
 Fanxico, l'anjub de
 Ferrer de Màlia, l'anjub de
 Galiarte, l'anjub de
 Gallito, l'anjub de
 Gavella i Lauro, l'anjub de
 Gonçalo Manero, l'anjub de
 Jaume de l'Oncle Anton, l'anjub de
 Joan Montagut, l'anjub de
 Jordi Estivill, l'anjub de
 Josep Artal, l'anjub de
 Josep de Rosa, l'anjub de
 Josep Gil, l'anjub de
 Julian Masip, l'anjub de
 Lluert, l'anjub de
 Maria del Tender, l'anjub de
 Martinet, l'anjub de

Mateu, l'anjub de
 Miquel de Fanxico, l'anjub de
 Miquel de les Someres, l'anjub de
 Morena, l'anjub de la
 Morer de Barrugo, l'anjub del
 Narcís, l'anjub de
 Paco el Pastisser, l'anjub de
 Panasset i Joan de Molles, l'anjub de
 Pep de l'Adolfo, l'anjub de
 Pere el Segal, l'anjub de
 Pere Puja, l'anjub de
 Perot de les Fenyas, l'anjub de
 Pitot, l'anjub de
 Pla de la Mola, l'anjub del
 Planxat, l'anjub del
 Ramon Argany, l'anjub de
 Ramon del Marino, l'anjub de
 Rata, l'anjub de ca
 Raureres, l'anjub de les
 Ribellet, l'anjub de
 Rosquilla, l'anjub de
 Rostit, l'anjub del
 Ruana, l'anjub de
 Sastre, l'anjub del
 Sebastianet, l'anjub de
 Sedó, l'anjub de
 Tarragó, l'anjub de
 Tossalots, l'anjub dels
 Valerosso, l'anjub de
 Venides, l'anjub de les
 Ventura, l'anjub de
 Vicent, l'anjub de
 Vilassa, l'anjub de
 Xitxarra, l'anjub de
 Zacaries Artal, l'anjub de

BASSES

Banyes, lo bassot de les
 Hortes, la bassa de les
 Tossalots, la bassa dels

CORRALS

António del Ros, lo corral de
 Banyes, lo corral de les
 Corralot, lo

ERES

Conde, l'era del
 Falsetana, l'era de la
 Jaume Miquel, l'era de
 Pantoni, l'era de

GRANGES

Anton del Vinyes, la granja de l'
 Carlets, la granja de
 Carreter, la granja del
 Cisco Trap, la granja de
 Clàudio, la granja de
 Lejiero, la granja del
 Manel d'Oto, la granja de
 Metge, la granja del
 Miquel de la Mara, la granja de
 Rostit, la granja del

MASOS

Argenter, lo mas de l'
 Balsà, lo mas de
 Blai de Borràs, lo mas de
 Boverol, lo mas del
 Enric Borràs, lo mas d'
 Galiarte, lo mas de
 Gatanet, lo mas de
 Martinet, lo mas de
 Narcís, lo mas de
 Pi, lo mas del
 Pitot, lo mas de
 Taverna, lo mas del
 Ximo, lo mas de
 Xitxarra, lo mas de

MOLINS

Aleu i de ca Serrano, lo molí de ca l'
 Carlos i la Falsetana, lo molí de ca
 Conde, lo molí del
 Lluert, lo molí del
 Manero, lo molí de
 Serrano i l'Aleu, lo molí de
 Torrent, lo molí del

PONTS

Ferranda, lo pont de la
 Massets, lo pont dels
 Torrent, lo pont del
 Torrent Xic, lo pont del
 Valleta del Piró, lo pont de la
 Vinebre, lo pont de

POUS

Gavella, lo pou de
 Horta, lo pou de n'
 Roelles, lo pouet de
 Serrano, lo pou de

Camins

Abellerets, lo camí dels
 Aranits, camí dels*
 Barranc, camí del*
 Bassa del Cànem, lo camí de la*
 Cabassers, lo camí de*
 Campàs, camí del*
 Canals, lo camí de les*
 Carrerada, la
 Dellà la Serra, lo camí de
 Esclapers, lo camí dels
 Faifons, lo camí dels
 Faquims, lo camí dels
 Figuera, lo camí de la
 Figuereta, lo camí de la*
 Fondo, lo camí

Font, camí de la*

Fontjuanes, camí de les
 Garcia, lo camí de*
 Gorraptes, lo camí dels
 Heretats Noves, lo camí de les
 Horta, camí de l'*
 Horta, camí de n'*
 Horta a les Hortes, lo camí de l'*
 Horta a Vinebre, lo camí de l'*
 Hortes, camí de les*
 Massets, lo camí dels
 Mina, lo camí de la
 Molar, lo camí del
 Palma, camí de la*
 Planes, camí de les*
 Pouets, la drecera dels
 Prats, lo camí dels
 Raureres, camí de les
 Reial, lo camí*
 Santa Magdalena, lo camí de
 Solana, lo camí de la
 Tormo, lo camí del
 Vinebre, lo camí de*

Toponímia relativa al medi físic***Orònims*****COLLS**

Campàs, lo coll del*
 Carrascal, baixest del*
 Garganta, lo coll de la
 Mischideles, coll de*
 Partides, lo coll de les*
 Valero, lo baixest de

COVES

Baster, la cova del*
 Torrent, la cova del

CIMS

Batalla, la punta de la
 Bruixeta, la
 Canta-ranes, la punta de les
 Canta-ranes, les
 Cigronella, la punta de la
 Cogulla, la punta de la
 Creveta, la punta de la
 Flare, la punta del
 Martinenca, la punta
 Paumissol, la punta de
 Pelinxo, la punta de
 Piló, lo
 Roqueta, la punta de la
 Segarra, la punta del
 Soberano, la punta de
 Tormo, lo

ROQUES

Bosc, la roca del
 Bruixeta, la roca de la
 Flare de ca Rata, lo
 Quart, la roqueta del
 Roja, la roca

SERRES

Aubellons, la serra dels
 Canta-ranes, la serra de les
 Coscollars, la serra dels
 Faquims, la serra dels
 Guinardes, la serra de les
 Massets, la serra dels
 Rovelló, la serra del
 Tormo, la serra del

ALTRES

Ges, la riba del*
 Pena, la riba de la

Hidrònims**CURSOS D'AIGUA**

Barranc, lo
 Bonastra, lo barranc de la
 Aranits, lo barranc dels
 Cadolles, lo barranc de les*
 Canals, la vall de les
 Canaret, lo barranc del*
 Cap d'en Cogul, lo barranc del
 Carrascals la vall dels
 Clapers, lo barranc dels*
 Colls, la vall dels
 Compallasses, la vall de les
 Diumenges, lo barranc dels
 Esclapers, lo barranc d'
 Faifons, la vall dels
 Faquims, la vall dels
 Font, lo barranc de la*
 Font que Beuen, lo barranc de la*
 Font Salada, la
 Gran, lo barranc*
 Horts, la vall dels
 Massets, la vall dels
 Montagut, la vall de
 Piró, la valleta del
 Planot, lo barranc del
 Prat, lo barranc del*
 Prats, la vall dels
 Sòl de l'Horta, lo barranc del*
 Sorts, la vall de les
 Torre, lo barranc de la
 Torrent Xic, lo barranc del
 Vinebre, lo barranc de

FONTS I MINES

Aubellons, la font dels*
 Conde, la fonteta del
 Figuera, la font de la*
 Fontanella, la

Forés, la mina de la
 Horta, la font de n'
 Horta de la Figuera, la font de l'*
 Hortes, la font de les
 Manero, la font de
 Mas de Balsà, la font del
 Mas del Ros, la font del
 Molí, la font del*
 Molí d'Oli, la font del*
 Nova, la mina
 Piques, font de les*
 Ponet, la font del
 Torre, la font de la*
 Vella, la mina

***Noms de paratges, indrets i llocs
 del medi físic en general***

PARTIDES I SUBPARTIDES

Abellerets, los
 Aranits, los
 Argamassa, l'
 Aubagues, les
 Aubellons, los
 Aulivar de Seques, l'
 Aulivars, los
 Barranc de la Bonastra, lo, o lo Torrent
 de la Bonastra*
 Barrancs, los
 Bassa del Cànem, la*
 Batalles, les
 Boneta, la
 Boscos, los
 Canals, les
 Cap d'en Cogul, lo
 Cap de Pomar, lo
 Carrascals, los
 Çaviques de la Torre, los*
 Cigronelles, les
 Clotal, lo*

Coll de Bancal, lo
 Coll de la Garganta, lo
 Collemplegons
 Collet Roig, lo, o los Collets Rotjos
 Colls Nous, los
 Colls, los
 Colomers, los
 Coma del Senyor, la*
 Coma, la, o les Comes
 Compallasses, les, o la Compallàs
 Coscollars, los
 Coves, les
 Creveta, la
 Diumenges, los
 Erasses, les
 Eres, les*
 Escales, les
 Esclapers, los
 Faifons, los
 Faquims, los
 Ferranda, la
 Figuera, la*
 Figueres Verdals, les
 Font Salada, la
 Forés, la o les Forés
 Guimera, la o les Guimeres
 Guinardes, les
 Heretats Noves, les
 Hort de la Figuera, l'*
 Hort del Llidonet, l'*
 Horta, l'*
 Horta del Cànem, l'*
 Horta de la Figuera, l'*
 Hortes, les
 Horts de la Valleta, los
 Llenes, les*
 Llambosqueres, les
 Lloses, les*
 Mas de Balsà, lo
 Massets, los

Morers, los
 Partides, les
 Pedregal, lo
 Pedregal del Conde, lo
 Pedrera, la*
 Pereres, les
 Pinars, los
 Pixeres, les
 Pitxolins, los
 Planes del Morer, les
 Planes, les
 Planetes, les
 Planot, lo
 Pomarassos, los
 Pomar o Pomars o los Pomars
 Pomars de Baix, los
 Pomars de Dalt, los
 Prat, lo, o los Prats
 Racons, los
 Raureres, les
 Reclot, lo o los Reclots
 Roques Planes, les*
 Sant Antoni³
 Sequer, lo
 Solanes, les
 Solans, los
 Sorts, les
 Tapiats, los
 Tollet, lo
 Tormedes, les
 Tornabous, los
 Torrent, lo*¹
 Tros de l'Aubert, lo
 Valleta del Piró, la
 Vinya, la
 Vinya d'en Toda, la

ALTRES TERRENYS I FINQUES

Abelleret de Cacau, l'
 Abelleret de cal Ponet, l'

Abelleret de ca Pantoni, l'
 Abelleret de l'Amèlia, l'
 Abelleret de la Morena, l'
 Abelleret de l'Estudiant, l'
 Abelleret de Paumissol, l'
 Abelleret de Pere el Llauner, l'
 Abelleret de Perelló, l'
 Abelleret de Policarpo, l'
 Abelleret de Quimet de l'Esteve, l'
 Abelleret de Serra, l'
 Aranit de Biscaia, l'
 Aranit de ca l'Antic, l'
 Aranit de ca Balsà, l'
 Aranit de Facundo de la Morena, l'
 Aranit de ca la Pastora, l'
 Aranit de ca la Sila, l'
 Aranit de cal Titon, l'
 Aranit de ca Perico, l'
 Aranit de Gatanet, l'
 Aranit de l'Estudiant, l'
 Aranit de la Morena, l'
 Aranit de Maria Fonso, l'
 Aranit de Mateu, l'
 Aranit de Monxili, l'
 Aranit de Panasset, l'
 Aranit de Victorino, l'
 Aubac de Sito, l'
 Aubaga de Borràs, l'
 Aubaga del Planxat, l'
 Aubaga de Zacaries, l'
 Aubelló de Galiarte, l'
 Aubelló de l'Esquerrer, l'
 Aubelló de Manero, l'
 Aubelló de Pere Botet, l'
 Aubelló de Pere el Llauner, l'
 Aubelló de Pere Gallo, l'
 Aulivar de Seques, l'
 Auliveret, l', o l'Auliveret de Jaume
 Miquel
 Bancal de les Hortes*

Barranquet del collet Roig, lo
 Bosc de Bonico, lo
 Bosc de Caque, lo
 Bosc de Pitot, lo
 Bosc de Rata, lo
 Bosc de Rossendet, lo
 Bosc de Ruana, lo
 Canal d'António del Ros, la
 Canal de ca Gandaia, la
 Canal de ca la Morena, la
 Canal de ca l'Esteve, la
 Canal de l'Aiguader, la
 Canal de l'Esquerrer, la
 Canal d'Oto, la
 Canal de Pantoni, la
 Canal de Sedurní, la
 Cap de Ferro, lo
 Carrascal de Carícia, lo
 Carrascal de Fanxico, lo
 Carrascal de Guinau, lo
 Carrascal de la Casona, lo
 Carrascal de l'Estudiant, lo
 Carrascal de Pistol, lo
 Carrascal de Ximet, lo
 Carrascal de Zacaries, lo
 Coll de Burel, lo
 Coll de cal Pequenyo, lo
 Coll d'Emílio, lo
 Coll del Titon, lo
 Coll de Jaume Ramon, lo
 Coll de Malena dels Petons, lo
 Coll de Mitadenc, lo
 Coll de Perelló, lo
 Coll de Quinquillaire, lo
 Coll de Rossendo, lo
 Coll de Taverna, lo
 Coll de Trap, lo
 Colomer del Conde, lo
 Coma de Blai, la
 Coma de ca Llúcio, la

Coma de cal Pintor, la
 Coma de Fernando Batiste del Ros, la
 Coma de Jaume Miquel, la
 Coma de la Quimeta, la
 Coma de Pelegrí, la
 Coma de Pep de Narcís, la
 Coma de Pere de ca Benito, la
 Coma de Pura, la
 Coma de Ricardo, la
 Compallàs de cal Carranco, la
 Compallàs de Caque, la
 Compallàs de ca Sèbio, la
 Compallàs de Jaume Barber, la
 Compallàs del Clec, la
 Compallàs de l'Ernesto, la
 Compallàs de l'Esquerrer, la
 Compallàs de l'Octàvio, la
 Compallàs de Pep de Joan de Sila, la
 Compallàs de Pepito Petxan, la
 Compallàs de Pere Gallo, la
 Compallàs de Pere Sedó, la
 Compallàs de Policarpo, la
 Compallàs de Regalo, la
 Compallàs de Romaldo, la
 Compallàs de Sandinyo, la
 Compallàs de Trap, la
 Compallàs de Xarleston, la
 Compallàs de Xatxo, la
 Coscollar de ca Anton, lo
 Coscollar de Pelinxo, lo
 Cova de Borràs, la
 Cova de l'Aleu, la
 Cova del Sicó, la
 Faifó de Cabrer, lo
 Faifó de ca Sebastianet, lo
 Faifó de Gonçalo, lo
 Faifó del Pastisser, o
 Faifó de Martinet, lo
 Faifó de Regalo, lo
 Faifó de Sedurní, lo

Faquim de Gandaia, lo	Masset de Blai de l'Engràcia, lo
Faquim de Joan de Quitèria, lo	Masset de Cabrera, lo
Faquim de Joanet del Marino, lo	Masset de ca Estivill, lo
Faquim de Joaquimot, lo	Masset de cal Ponet, lo
Faquim del Moiano, lo	Masset de cal Vinyes, lo
Faquim de Maria del Tender, lo	Masset de ca Pelegrí, lo
Faquim de Perot de les Fenyes, lo	Masset de Carme Gori, lo
Faquim de Ruana, lo	Masset de Carme Susana, lo
Faquim de Vilassa, lo	Masset de Catxoi, lo
Faquim de Xitxarra, lo	Masset de Fanxico, lo
Feixota, la	Masset de Ferrer de Màlia, lo
Font de Manero, la	Masset de Galiarte, lo
Font Salada, la	Masset de Gatano, lo
Granja, la	Masset de Gonçalo, lo
Guimera de Tarragó, la	Masset de Jaques, lo
Guinarda de cal Rònic, la	Masset de Jaume Miquel, lo
Guinarda de Gavella, la	Masset de Jaume Ramon, lo
Guinarda de Lauro, la	Masset de Joan de Rosa, lo
Guinarda de Narcís, la	Masset de la Figuerola, lo
Guinarda de Sarroc, la	Masset de l'Auberto de ca la Sicon, lo
Guinarda de Vicent, la	Masset de l'Àngel del Coco, lo
Heretat Nova de Blai de Borràs, l'	Masset de l'Esquerrer, lo
Heretat Nova de Gandaia, l'	Masset del Marino, lo
Heretat Nova de la Mara, l'	Masset del Pi, lo
Heretat Nova del Titon, l'	Masset del Rostit, lo
Heretat Nova de Pantoni, l'	Masset del Tender, lo
Heretat Nova de Pep de l'Adolfo, l'	Masset de Martinet, lo
Heretat Nova de Pitot, l'	Masset de Mateu, lo
Heretat Nova de Rata, l'	Masset de Narcís, lo
Heretat Nova de Sarroc, l'	Masset de Pelinxo, lo
Heretat Nova de Xoll, l'	Masset de Primitivo, lo
Hort de ca Jaques, l'	Masset de Regalo, lo
Hort de ca la Pastora, l'	Masset de Sebastianet, lo
Hort de cal Barber, l'	Masset de Serrano, lo
Horta, los horts de n'	Masset de Soberano, lo
Joia, la	Masset de Someres, lo
Mas de Pere, lo	Masset de Trap, lo
Mas del Ros, lo	Masset de Ventureta, lo
Masset de Batalla, lo	Masset de Ximo, lo
Masset de Blai de Borràs, lo	Morer de Barrugo, lo

Morer de Batalla, lo
 Morer de Perot de les Fenyes, lo
 Olivar del Francès, l'*
 Olivaret de l'Hort, l'*
 Parada de la Falsetana, la
 Pedregal del Conde, lo
 Pedregal de Jaume de Miquel, lo
 Pinar d'Eixalello, lo
 Pinar de ca l'Estudiant, lo
 Pinar de Sedurní, lo
 Pinar de Ximo, lo
 Pixera de cal Brisda, la
 Pixera de ca l'Esquerrer, la
 Pixera de Carme Gori, la
 Pixera de ca Ventura el Nen, la
 Pixera de Jaume Miquel, la
 Pixera de Liberato, la
 Pixera de Miquel del Cantó, la
 Pixera de Romaldo, la
 Pixera de Serrano, la
 Pixera de Valero, la
 Pla de l'Infern, lo
 Planes de ca l'Adroguer, les
 Planes de ca l'Escrivà, les
 Planes de cal Ferrer, les
 Planes de Cisco Trap, les
 Planes de Joan de Xeco, les
 Planes del Morer, les
 Planeta de ca Vicent, la
 Planeta de Jaume Miquel, la
 Planeta de l'Escrivà, la
 Planeta de Pantoni, la
 Planeta de Pere el Llauner, la
 Planeta de Serranet, la
 Pradell, lo

Prat d'Abella, lo
 Prat de ca l'Aleu, lo
 Prat de cal Peó, lo
 Prat de Gavella, lo
 Prat de la Falsetana, lo
 Prat de Paumissol, lo
 Prat de Serrano, lo
 Prat de Ximo, lo
 Raurera d'Andreu de Salmaron, la
 Raurera de Benito, la
 Raurera de Cacau, la
 Raurera del Pastisser, la
 Raurera de Tari, la
 Raurera de Valero, la
 Raurera de Xarleston, la
 Sant Antoni, los horts de
 Sisena, la
 Solana de ca Pelegrí, la
 Solana de ca Sito, la
 Solana de Florindo, la
 Solana de Jaume Miquel, la
 Solana de l'Estudiant, la
 Sort de la Falsetana, la
 Sort de Ramonet de Sebestià, la
 Sort de Serrano, la
 Sorteta, la
 Tornabou de cal Negre, lo
 Tornabou de l'Octàvio, lo
 Tornabou de Sedurní, lo
 Torrent, los horts del

Arbres

Martinet, lo pi de
 Roques Planes, lo pi de les

Bibliografia

- ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. (1977). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Moll. 10 v. També disponible en línia a: <<http://dcvb.iecat.net/>>.
- AMIGÓ I ANGLÈS, Ramon (1980). «Vint-i-cinc anys d'experiència en reculls de noms de lloc. Uns quants exemples modèlics». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, 1, p. 19-28.
- (1988). *Materials per a l'estudi dels noms de lloc i de persona, i renoms, del terme de Reus*. Reus: Associació d'Estudis Reusencs; Lleida: Virgili & Pagès.
- (1989). *Sobre inventaris de noms de lloc: Introducció metodològica*. Reus: Centre de Lectura.
- (1999). *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2000). *Llenguatge endins: Un recorregut històric pels noms de lloc*. Reus: Centre de Lectura.
- (2005). *Espigoladures onomàstiques*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2011). *Onomàstica i llenguatge: De cap a cap del país*. Barcelona: Rafael Dalmau.
- ARTAL, Eva [et al.] (2016). *Els anjubs de la Torre de l'espanyol: Construccions de pedra seca del paisatge agrari de secà*. La Torre de l'Espanyol: Ajuntament.
- CASTELLVELL, Ventura; FUCHO, Felip; VINAIXA, Ramon (1994). *Un cens del segle xv: Els habitants de la Batllia de Miravet i les comandes d'Ascó, Horta i Vilalba segons el maridatge de 1492*. Tarragona: Impremta Virgili.
- COROMINES, Joan (1965 i 1970). *Estudis de toponímia catalana*. Vol. II. Barcelona: Barcino. 2 v.
- (1971). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor.
- (1976-1977). *Entre dos llenguatges*. Barcelona: Barcino.

- COROMINES, Joan (1980-1991). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial. 9 v.
- (1989-1997). *Onomasticon Cataloniae: Els noms de lloc i els de persona de totes les terres de llengua catalana*. Barcelona: Curial. 8 v.
- CORREDOR, A. M. (1990). «L'enquesta oral: primer pas d'un treball d'onomàstica?». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, XL, p. 1-4.
- CUBELLS, Olga (2009). *Els parlars de la Ribera d'Ebre: Estudi geolingüístic*. Tarragona: Diputació de Tarragona. 2 v.
- CUBELLS, Olga; NAVARRO, Pere (2009). «Paralelismes i interferències amb l'aragonès i l'espanyol en el català de la Terra Alta, la Ribera d'Ebre i el Matarra-nya». A: *Actes del Quinzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Lleida: Universitat de Lleida.
- DOMINGO, Anna (2001). «Aspectes formals de la presentació de la informació en treballs toponímics». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, LXXXV, p. 11-33.
- DOMINGO FRANCÀS, Carles (1997). *Els noms de les formes de relleu*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- Enciclopèdia catalana* [en línia]. <<http://www.enciclopedia.cat/>>.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1995). *Mapa comarcal de Catalunya 1:50.000, Ribera d'Ebre, 30*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- (2006). *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Institut d'Estudis Catalans. (Papers de la Comissió de Toponímia; 1)
- (2009). *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Institut d'Estudis Catalans.
- IDESCAT. <www.idescat.cat>.
- IGLÉSIES FORT, Josep (1979-1981). *Fogatge de 1553: estudi i transcripció*. Barcelona: Rafael Dalmau.
- (1992). *El Fogatge de 1497: estudi i transcripció*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1990). «Llista dels noms dels municipis del Principat». *Documents de la Secció Filològica I*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1992). «Addicions i esmenes a la "Llista dels noms dels municipis del Principat" dreçada el 6 de novembre de 1980». *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1996). «Sobre toponímia». *Documents de la Secció Filològica III*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. També disponible en línia a: <<http://dlc.iec.cat/>>.

- MASSIP, Jesús Francesc (1984). «Problemes de la toponímia de les Terres de l'Ebre». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, xvii, p. 9-11.
- MIRAVALL, Ramon (2007). *Toponímia major actual de les Terres de l'Ebre*. Valls: Cossetània.
- MOLL, Francesc de B. (1982). *Els llinatges catalans: Catalunya, País Valencià, Illes Balears: Assaig de divulgació lingüística*. Mallorca: Moll.
- MORAN I OCERINJAUREGUI, Josep (1995). *Estudis d'onomàstica catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2009). *Característiques del nom propi: Estudi d'interpretació lingüística*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAN, Josep; RABELLA, Joan Anton (2004). «Criteris lingüístics del Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya». *Llengua i Ús*, 29, p. 14-20.
- MOREU-REY, Enric (1965). *Els noms de lloc: Introducció a la toponímia*. Barcelona: Unió Excursionista de Catalunya.
- (1974). *Toponímia urbana i onomàstica vària*. Palma: Moll.
- (1981). *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona: Millà.
- (1993). *Antroponímia: Història dels nostres prenomes, cognoms i renoms*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- (1999). *Els nostres noms de lloc*. Mallorca: Moll.
- NAVARRO GÓMEZ, Pere (2000). *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*. Flix: CERE.
- OFICINA D'ONOMÀSTICA (2000). «Criteris per a l'aplicació de la normativa lingüística en la toponímia». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, lxxx, p. 51-53.
- ORDINAS GARAU, Antoni (2007). «Metodologia per a la recollecció, localització i classificació dels topònims». A: BASSA, Ramon; CASELLAS, Ester; PLANISI, Hermínia. *II Seminari de Metodologia en Toponímia i Normalització Lingüística*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- ORTEGA, Pascual (1996). «Rentas del Castellán de Amposta (Orden del Hospital) en las encomiendas de Ascó, Caspe y Miravet a principios del s. xv». A: *Miscel·lània de textos medievals*, 8. Barcelona: CSIC.
- (1997). *Monedajes de las encomiendas hospitalarias de Ascó, Horta y Miravet (siglo xiv)*. Saragossa: Anubar.
- (2006). *La població de les comandes templeres i hospitaleres d'Ascó, Horta i Miravet (segles xii-xiv)*. Batea: Secció d'Arqueologia del Patronat Pro Batea.
- QUEROL, Ernest (1992). «La metodologia en els deu anys d'estudis de toponímia de la Societat d'Onomàstica». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, xlviii, p. 35-50.
- RABELLA, Joan Anton (1981). «Toponímia específica de les Terres de l'Ebre». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, v, p. 7-10.

- RABELLA, Joan Anton (1999). «Toponímia: problemes i mètodes». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, LXXVII, p. 551-562.
- (2007). «Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal». *Llengua i Ús*, 38, p. 38-40.
- (2012). «L'ús de l'article determinat i dels descriptius geogràfics en la toponímia catalana». *Llengua i Ús*, 51, p. 78-85.
- (2014). «Criteris per a la determinació de la forma escrita dels topònims». *Llengua i Ús*, 55, p. 7-15.
- RIESCO TERRERO, Ángel (1983). *Diccionario de abreviaturas hispanas de los siglos XIII al XVIII*. Salamanca: Varona.
- RIESCO TERRERO, Ángel (ed.) (1999). *Introducción a la paleografía y la diplomática en general*. Madrid: Síntesis.
- ROMERO TALLAFIGO, Manuel (1995). *Arte de leer las escrituras antiguas: paleografía de lectura*. Huelva: Universidad de Huelva.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç M. (2004). *Toponímia, geografia i cartografia*. València: Universitat de València.
- ROSSELLÓ i VERGER, Vicenç M.; CASANOVA, Emili (ed.) (1995). *Materials de toponímia, I (Mestratge de toponímia. 1990-1991)*. València: Universitat de València.
- SANCHO MEIX, Carles (1994). «Toponímia de la Vall del Tormo». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, LVII, p. 1-34.
- SERRANO DAURA, Josep (1996). *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova: batllia de Miravet; comandes d'Horta, d'Ascó i de Vilalba; i baronies de Flix i Entença*. Tesi doctoral. També disponible en línia a: <<http://ndl.handle.net/10803/7311>>.
- (1997). *La Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre): Història, règim senyorial i aspectes del seu antic dret local, en particular les Costums de 1517*. 2a ed. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV.
- SOCIETAT D'ONOMÀSTICA (1981). «Toponímia específica de les Terres de l'Ebre». *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, v: VI Col·loqui de Tortosa, p. 7-10.
- SOLÀ, Joan (2009). *Plantem cara: Defensa de la llengua, defensa de la terra*. Barcelona: La Magrana.
- TURULL, Albert (2004). «Els noms oficials de Catalunya». *Llengua i Ús*, 29, p. 21-23.
- TURULL, Albert (cur.) (1994). *Introducció a l'onomàstica: Toponímia i antroponímia catalana i general*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- VEÀ VILA, Sílvia (2017a). *Onomàstica de Vinebre*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (2017b). «El rol de les protagonistes dels relats etnopoètics lligats a topònims

- de la Ribera d'Ebre, la Terra Alta i el Priorat». *Estudis de Literatura Oral i Popular = Studies in Oral Folk Literature* [en línia], 6, p. 117-140. <<https://revistes.urv.cat/index.php/elop/article/view/1950>>.
- VENY, Joan (1996). *Onomàstica i dialectologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

TREBALLS DE L'OFICINA D'ONOMÀSTICA

Títols publicats

- 1 Ramon AMIGÓ, *Siurana de Prades* (1995)
- 2 Cosme AGUILÓ, *La toponímia de la costa de Lluçmajor* (1996)
- 3 Miquel S. JASSANS, *Onomàstica de Poboleda* (1998)
- 4 Josep RECASENS, *Blancafort, a partir dels noms passats i presents* (2000)
- 5 Jaume SABATÉ, *Onomàstica del poble i terme de la Vilella Alta* (2000)
- 6 Ramon AMIGÓ i Ramon PERE, *L'Albi i els seus noms* (2001)
- 7 Miquel S. JASSANS, *Onomàstica de Colldejou* (2003)
- 8 Dolors CABRÉ i Josep VECIANA, *Onomàstica del terme municipal dels Garidells* (2003)
- 9 Ramon PERE, *Recull de noms de lloc i de persona de Vilanova de Prades* (2004)
- 10 Montserrat CAILÀ i Jean-Paul ESCUDERO, *Història dels noms de Reiners: Les arrels d'un poble del Vallespir* (2005)
- 11 Eugeni PEREA, *Onomàstica de Riudoms* (2006)
- 12 Ramon PERE, *Els noms del Vilosell i el seu terme municipal* (2006)
- 13 Albert TURULL, *La toponímia de les comarques de ponent. Un assaig d'interpretació tipològica* (2007)
- 14 Miquel S. JASSANS, *Onomàstica de Duesaigües i el seu terme* (2008)
- 15 Ramon AMIGÓ, *Onomàstica del terme municipal de Constantí* (2008)
- 16 Josep MORAN, *Característiques del nom propi: Estudi d'interpretació lingüística* (2009)
- 17 Fèlix BRUGUERA, *Recull de noms d'Osor* (2010)
- 18 Josep M. COLL i Ramon AMIGÓ, *Onomàstica del terme municipal de Pratsdip* (2010)
- 19 Moisès SELFA, *Onomàstica de la Bisbal d'Empordà* (2010)
- 20 Joan PEYTAVÍ, *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna: L'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya (segles XVI-XVIII)* (2010)
- 21 Ramon AMIGÓ, *Onomàstica del terme municipal de Porrera* (2011)
- 22 Ramon PERE, *Onomàstica de la Pobla de Cérvoles* (2013)
- 23 Ferran JOVÉ, *Onomàstica del terme municipal de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant* (2013)
- 24 Jean-Paul ESCUDERO i Montserrat CAILÀ, *Els noms de Tellet* (2014)
- 25 Miquel S. JASSANS i Moisès SELFA, *Onomàstica de Valls i els seus agregats de Fontscaldes, Masmulets i Picamoixons* (2015)
- 26 Ramon AMIGÓ, Maria Teresa MUNTANYA i Montserrat SANMARTÍ, *Onomàstica del terme antic de Tamarit de Mar* (2017)
- 27 Sílvia VEA, *Onomàstica de Vinebre* (2017)
- 28 Ramon PERE, *Onomàstica de Vallclara* (2017)
- 29 Ramon AMIGÓ, *Onomàstica de l'antic terme de la Mussara* (2019)
- 30 Sílvia VEA, *Onomàstica de la Torre de l'Espanyol* (2020)

